



2025

VĒSTULES Dienvidkurzemei



Seko līdzī
Liepājas ceļam uz
Eiropas kultūras
galvaspilsētu 2027!



MŪŽĪGAIS DZINĒJS

“Perpetuum mobile” – tā latīniski sauc hipotētisku ierīci, kas pēc iedarbināšanas visu laiku ražotu enerģiju. Ļaudis no seniem laikiem ir centušies radīt ko tādu – ar neizsmejamas enerģijas jaudu. Runā, ka tas esot neiespējami, bet cilvēce nepārstāj meklēt. Un arī mums šķiet, ka kaut kur tas mūžīgais dzinējs tomēr eksistē.

Vismaz paskatoties uz rosīgajiem Dienvidkurzemes novada ļaudīm, rodas pārliecība, ka viņi varētu nodrošināt mūžīgā dzinēja darbību ar savu apņēmību, spēku un darbošanos vien. Arī ūdensdzirnavas darbojas tikmēr, kamēr pietiek ūdens, kura spēks griež ratu.

Vai nepagurtu? Noteikti, ka pagurtu gan, taču tad palīgā nāktu citi. Kur pamats šādai pārliecībai? Cilvēkos pašos. Debesu ķermeņu kustības kinētiskā enerģija jau arī pamazām izkļiedžas, bet mūsu dzīves laikā varam būt pārliecināti, ka “mūžam zvaigznes debēs”.

Celties, iet un darīt mūsu žurnāla varoņiem ir gluži kā elpot. Tieši tik dabīgi un nepiespiesti. Tad nu mēģinājam jums šo enerģiju iepakot līdzņemšanai un iedvesmai, kad jutīsiet, ka jaudas mazliet sāk pietrūkt. Ņemiet spēku no šiem stāstiem, ko šogad esam apkopojuši ikgadējā Dienvidkurzemes novada leņuma krājumā, jo tieši tādas allaž ir bijušas “Vēstules Dienvidkurzemei” – pilnas rosības, sirds siltuma, dzīves gudrības, jaunības enerģijas un aizrautības. Lai žurnāla lasīšana šīs sajūtas vieš arī jūtos! ☒

Žurnāla veidotāju vārdā redaktore Anda Pūce

VĒSTULES Dienvidkurzemei 2025

Projektu atbalsta
DIENVIDKURZEMES NOVADA PAŠVALDĪBA

Redaktore: Anda Pūce
Māksliniece: Līga Kuplā
Korektors: Solvita Lūsēna, Skaidrite Gertnere
Redakcijas adrese:
Pasta iela 3, Liepāja, LV3401
Tālrunis 63422366, fakss 63427652
E-pasts: kv@kurzemes-vards.lv
Izdevējs: SIA “Kurzemes Vārds”
Iespiests: AS “Kroonpress”
Autortiesības: © SIA “Kurzemes Vārds”

Kurzemes Vārds



LINDA KILEVICA Ticu, ka gaisma uzvarēs	2
SANITA DEJUS Tu esi dziesma, tu esi deja!	8
AGRITA MANIŅA Dejojot atrasti spēka punkti	12
KRISTĪNE PASTORE Divsimt maratonu 13 gados	16
LIGITA KUPČUS-APĒNA Turku zirņus spēj izaudzēt arī Dunalkā	20
ILZE ŠĶIETNIECE Radoša	26
ANDA PŪCE Biguze bimbaltīri kuģeli vizina	31
INTS GRASIS No opja vāgiem līdz savai garāžai	36
DŽŪLIJA LOTE LAPKA Pazust mežā un medību klusumā	40
LIENE KUPIČA Mazpilsētas dinozauri ar skatu nākotnē	45
SANIJA BĒRZIŅA No Grobiņas līdz Groningenai	52
ILZE OZOLIŅA Peldēt pret straumi	54
FOTOSTĀSTS Mūsu stiprās meitenes	60
INFOGRAFIKA No pārtikas līdz metāla konstrukcijām	62
BURTU MĪKLA Pūsēnkais	64



“Esmu vienkāršs
puisis, kas mīl savu
dzimto zemi un
dabu,” sevi raksturo
Pēteris Vasks.

Valtera Pelna foto

Ticu, ka gaismā uzvarēs

■ LINDA KILEVICA

levērojamais un starptautiski pazīstamais komponists **PĒTERIS VASKS**, dzimis aizputnieks, savā mājā Rīgā, Pārdaugavā, vispirms izrāda gleznu kolekciju un tad galanti salej glāzēs paša tecinātu bērzu sulu no piemājas kokiem. Ik pavasari pirmās tecina kļavas, tad bērzus. “Paldies Dievam, te ir dabas pietiekami daudz,” saka komponists, kura mūziku iedvesmo gan putni, gan dabasskati. Kā jau ierasts, kad Pēterim viesi, uz galda vai vismaz žurnālistei klēpī cenšas tikt rudais Pekanens Divi. Pirmais bija mammiņas kaķis, nez kāpēc tādā somu vārdā nosaukts. Smalkais runcis Princis, kam īstas zilās asinis, bailīgāks un sarunā nepiedalās.

– Lasīju, ka šo māju atgūvāt, tā piederēja jūsu vecmāmiņas māsa.

– Natālijas tante no mammas puses nāk no Vidzemes. Piecas māsas bija, Paulīne bija mana vecmāte. Natālija iepatikās Siguldas baronesei, redzēja, ka smuka un gudra meitene, vajag kārtīgu arodu apgūt. Baronese finansēja viņas studijas Hamburgā, Natālija izmācījās par žēlsirdīgo māsu. Strādāja gan Pirmajā pasaules karā, gan Brīvības cīņās un pēc tam tepat netālu bērnu slimnīcā. 30. gadu vidū uzcēla šo māju. Kad ienāca komunisti, kas visu atņēma un izlaupa, kā mēs esam novērojuši, tad Natālijai šeit atstāja vienu istabiņu. Vienubrīd šeit piecas ģimenes dzīvoja.

– Tad droši vien te viss bija pārbūvēts un pārdalīts.

– Bija pamazām sabrucis. Kad mēs te atnācām, bija daudz darba. Manai laulātajai draudzenei, kinorežisorei Dzintrai Gekai, ir daudz talantu, un viens ir organizatore un darbu vadītāja. Viņa atrod visus meistarus, pieliek pie darba un vada procesus. Es tāds nenopietns puisis, kas neko neprot.

– Kaut ko jau laikam prot, ja jau ārzemēs pat taksisti pazīst slaveno komponistu.

– Notis mazliet, jā. Koncentrējos uz to, ko māku. Jāsaka, ka esmu laimīgs cilvēks, jo ļoti ātri sapratu, ko es dzīvē visvairāk gribētu darīt, ko es visvairāk mīlu, un tā ir mūzika.



Foto no P. Vaska ģimenes arhīva

Pēteris ar mammu
Ludmilu savā dzimšanas
gadā – 1946. gadā.



Pēteris deviņu gadu vecumā spēlē vijoli.



Pēteris mammai
rokās, tēvs Arvīds,
brālis Jānis,
māsa Velta un
Marta.

Dzīve mūzikā gandrīz jau nodzīvota, ļoti skaista, man ir paveicies.

– Bet par ko sapņoja mazais Pēteris, Aizputes mācītāja dēls? Vai uzreiz par mūziku?

– Īsu brīdi par ugunsdzēsēju un vēl īsaku brīdi par šoferi un traktoristu. Diezgan ātri šie sapņi pārgāja. Vecāki kara beigās nonāca Aizputē. Pirms tam viņi dzīvoja Priekulē, bet šo pilsētu “varonīgā” sarkanarmija sabombardēja, no turienes bija jāiet prom. Redzot, ka nāk atpakaļ bēdīgi slavenie atbrīvotāji, daudzliedz tālāk no viņiem, brauca vispirms uz Vāciju, pēc tam izklida pa visu pasauli. Vecākiem arī bija tāda iespēja, bet mans tēvs teica –

es nevaru pamest savu draudzi un nevaru pamest savu tautu, sevišķi tādos grūtos laikos, kādi mums ir un būs vēl. Viņš palika dzimtenē ar visām no tā izejošām sekām. Dzīve bija pazemojumu pilna, kā jau visai latviešu tautai, bet sevišķi mācītājiem. Aizputē, Kuldīgas ielā 17, ir baptistu baznīca, tur mums bija divas istabiņas vienā galā. Vecāki bija ļoti muzikāli, mammiņa bija zobārste ar skaistu balsi un dziedāja baznīcas korī solo. Tēvam arī bija skaists tenors, abi ļoti mīlēja mūziku un ievēroja, ka man arī ir dotības. Turpat, pāri ielai, līdz Otrajam pasaules karam bija vācu pamatskola. Tad, kad Staļins ar Hitleru sadalīja Austrumeiropu, vācieši aizbrauca projām. Pēc kara šajā ēkā nodibināja mūzikas skolu. Tēvs paņēma mani pie rokas, aizveda pie direktora Jankovska un teica, ka šis puika interesējas par mūziku. Sāku spēlēt vijolīti. Kad iemācījos notis, sāku rakstīt savas pirmās kompozīcijas. Sajutu, ka mūzika būs manas dzīves pamats.

– Vai pirmās kompozīcijas kādam parādījat?

– Bērībā un arī vēlāk tā bija mana dziļi personīga lieta, nevienam nerādīju. Tas bija ļoti svarīgi man, bet pasaulē ir tik daudz neapbrīnīti izcilas mūzikas, ko tad es vēl tur? Nebiju pārliecināts, ka to varētu kādam citam rādīt. Biju mūziķis orķestros no 16 gadu vecuma, spēlēja kontrabasu, biju arī aktīvs koncertu apmeklētājs.



2024. gada rudenī Amatciemā.



Ziemā Bigauņciemā 70. gadu beigās.

Foto no P. Vaska ģimenes arhīva



Foto no P. Vaska ģimenes arhīva

– Kas iedeva pārliecību celt notis gaismā?

– Pats jau vien līdz tam nonācu. Mani neņēma Latvijas Valsts konservatorijā. Aizbraucu uz Lietuvu, spēlēju Lietuvas filharmonijas orķestrī, pabeidzu Viļņas konservatoriju, pēc tam vienu gadu biju armijā. Paldies Dievam, tikai viens gads pēc augstskolas, to izturēju. Bija jau ģimene un mazuļi, bet tik un tā sapratu, ka nenodzīvošu savu dzīvi tā, kā vajag, ja nesaņemšos un nestudēšu kompozīciju. Komunistu laikos vajadzēja komponista diplomu, lai ar tevi vispār runātu un kaut ko spēlētu. Šoreiz mani uzņēma. Taču tas bija ļoti murgaini, audzināja nākamās ideoloģijas cīnītājus. Sāku piedāvāt savas kompozīcijas spēlēt studiju biedriem, kas bija domubiedri un interesējās par jauno. Rakstīju arī koriem, kam bija par grūtu tas, ko es rakstīju, to nesaprata. Tomēr zināju, ka kļūšu par profesionālu komponistu, cerībā, ka manu mūziku kāds dziedās un spēlēs.

– Vai tajā brīdī, kad mūziķi gatavojās atskaņot jūsu skaņdarbus, “no augšas” nenāca atgādinājums – “bet Vasks taču mācītāja dēls”?

– Vienmēr ir režīmam paklausīgi cilvēki, ir tādi, kas savā sirdī ļauni un nenovīdīgi, bet, paldies Dievam, viņus līdzsvaro cilvēki, kuri palīdz un atbalsta. Esmu pateicīgs savam

Katra cilvēka dzīvē ir tā, ka jaunībā esi dedzīgs un gatavs visu mainīt, bet, gadiem ejot, kļūsti tradicionālāks un konservatīvāks. Tikai kodolu nedrīkst pazaudēt – lai tev ir karsta, degoša un mīloša sirds!

kompozīcijas profesoram Valentīnam Utkinam. Viņš nāca no turīgas krievu ģimenes ar saknēm šeit, Latvijā. Studējis Parīzē jurisprudenci, bija ar plašu redzesloku. Varbūt 70. gados režīma ķepa vairs nebija tik briesmīga. Pamazām gāju pa savu līniju, nekādos kompromisos neielaidos. Nerakstīju masu dziesmas, neslavēju vienīgo partiju un Ļeņinu.

– Tas jau arī varēja būt bīstami. Mūzikas pētnieki raksta, ka Pēteris Vasks jaunībā bija avangardists.

– Man likās, ka mūsu mūzikas dzīvē ir liela stagnācija. Katrs iet pa savu taciņu, maz interesējas par to, kas notiek citur pasaulē. Valdīja remdenība. Es biju jauns, degošam acīm,

teicu, ka var arī citādi. Man vienu brīdi bija uzskats, ka cilvēki koncertzālēs ir pusaizmiņģi, grib dzirdēt vienu un to pašu, jau zināmās lietas, un viņi ir jāpamodina tā, lai klausās un pieņem vai nepieņem. Es joprojām interesējos, kas pasaulē notiek mūzikā, ko dara kolēģi. Esmu čakls koncertu apmeklētājs, un tas nav tipiski komponistiem. Man šķiet, ka katra cilvēka dzīvē ir tā, ka jaunībā esi dedzīgs un gatavs visu mainīt, bet, gadiem ejot, kļūsti tradicionālāks un konservatīvāks. To visu esmu izdzīvojis, tikai kodolu nedrīkst pazaudēt – lai tev ir karsta, degoša un mīloša sirds! Ko vari piedāvāt citiem, ja pats esi noguris un remdens? Mana stilistika mainījusies, bet iekšējā uguns deg. Nāk jaunā paaudze, es daudzas lietas vairs nesaprotu un šaubos, vai tas ir pareizs ceļš, bet katrs iet savu ceļu, lai viņam sokas.

Tagad gan daudzi saka, ka dosies pasaulē un pelnīs lielu naudu. Par maz ir dzimtenes mīlestības, par maz novērtē, cik skaista ir mūsu zeme. Cilvēki par maz domā, kāpēc esmu nācis šai pasaulē. Jaunā paaudze grib tikai atpūsties un izklaidēties. Bet vai tāpēc esi nācis pasaulē? Vispirms vajadzīgs mērķis, uzdevums, ko gribi sasniegt. Sirds sāp, ka nav īsti degošas mīlestības pret savu zemi. Bez tās nedzīvo pa istam. Miesa mirst, bet es ticu, ka gars nemirst.

– Vai vecāki sagaidīja brīdi, kad kļuvāt par atzītu komponistu?

– Man žēl, ka mans tēvs nesagaidīja laiku, kad atgūvām brīvību. Viņš aizgāja 75 gadu vecumā 1987. gada rudenī. Māmiņa gan, viņa nodzīvoja līdz 2000. gadam garu mūžu, mazliet pāri 90. Vecākus aicināju uz savu darbu atskaņojumiem, viņi klausījās. Mammai rakstīju garīgas solodziesmas, viņa šad tad tās baznīcā nodziedāja. Uzskatu, ka turpinu darīt ar Dieva spēku un karsti degošu mīlestību, kā teica mans tēvs, kad runāja uz savu draudzi. Es to mēģinu skaņās darīt. Esmu no tēva guvis iekšējo uguni un pārliecību.

– Un savas zemes mīlestību droši vien.

– Esmu caurcaurēm lauku cilvēks, kādi latvieši patiesībā arī ir. Atzišos gan, ka mīlu un priecājos, bet neesmu nekāds sevišķais dārzkopis un laukkopis. Staigāju lielus gabalus pa dzimto zemi visur, kur vien esmu pie dabas. Tas mani uzlādē, daba ir vienīgā istā vide, kur gribu dzīvot. Bērībā Aizputē bija lielā grava. Ģimenē bija tradīcija iet garās pastaigās. Tikai tagad apziņos, cik tolaik jau daba bija nozīmīga. Katru puķīti varēju apmīļot. Atceros, kā iekāpu lielā ievā, biju paņēmis līdz burtņicu un sāku rakstīt dzejoļus. “Pavasaris brīnumdaris, atnāk tas pār kalniem, lejām.”

Sibirijā, Vjatlagā,
pie piemiņas krusta
bojāgājušajiem.

– Kā izlēmāt iegādāties īstu lauku īpašumu Amatciemā? Tas jau izslavēts kā miljonāru ciems.

– Nu, nav jau gluži. Konceptu izdomāja Aivars Zvirbulis, saukts Čiris. Viņš gribēja uzcelt sev māju laukos, pie reizes bija iespēja nopirkt lielu zemes gabalu, ko sāka piedāvāt citiem. Sākums bija tāds, ka mājai jābūt vismaz 200 kvadrātmetriem. Nav neviena žoga, bet būvē tā, ka otram logā neskatīsies, jo tur ir tāds reljefs. Mūsu māja bija pirmā, kas bija neliela. Mēs braucām uz koncertiem Cēsīs, Dzintara pazina Čiri, un viņš mums piedāvāja apskatīties vietu. Kad pēc renovācijas pirms desmit gadiem atklāja Cēsu koncertzāli, mūsu mājiņa bija tik tālu uzbūvēta, ka mēs tur pārnakšņojām pirmo reizi. Kad pēc koncerta atbraucām, mums bija brīnišķīgs varžu koris visu vakaru. Tur ir saulriets, kas ir viens no lielākajiem skaistumiem un brīnumiem, ko skatāmies kalnā pie Āraišu dzirnavām. Tāds klusums var būt tikai laukos, un labi var redzēt zvaigžnes. Turpat ir Amatas upe, daba savā bezgalībā un daudzveidībā. Vienīgais, kā tur pietrūkst, ir jūra. Nostaigāju lielus gabalus, tad sēžos pie instrumenta un mēģinu kaut ko no visa tā skaistuma ielikt savās nošu līnijās.

– Klausos un domāju – ja es dzīvotu tādā lauku idillē, negribētu strādāt, tikai baudīt. Kā jūs sevi disciplinējat, lai komponētu?

– Ja gaida radošo iedvesmu, var arī nesagaidīt. Komponēšana ir pilna laika darbs. Ja gribi dzīvot no sava darba, ir jāraksta pēc pasūtījuma. Tā tas bijis visos laikos. Visi lielie ģeniji rakstījuši nevis iedvesmas brīdī, bet pasūtījuma darbus. Mūdienu komponisti ir sarežģītā situācijā, jo viņiem jākonkurē ar visu iepriekšējo gadsimteņu izlasi. Arī nākotnē tiks izdarīta atlase – kuri pārdzīvos savu laiku un kurus spēlēs. Tas mobilizē. Ja komponists vēl ir pāsniedzējs, profesors, tas atņem laiku. To visu esmu nolīcis malā. Mazliet mācīju mūziku, un man prieks par brīnišķīgiem skolēniem.

– Bet kā zināt, ka tieši tagad kompozīcija ir gatava, nav vairs jāslīpē vai jāraksta klāt?

– Mans princips ir tāds, ka tad, ja esi apsolījis, nevar ar vieglu roku kaut ko sarakstīt. Maksimumu, ko vari, kas ir, liec iekšā jebkurā skaņdarbā. Rakstot ir iekšējā dzirde, pie klavierēm pārbaudi, bet dzīvais izpildījums parāda, kā patiešām skanēs. Man ir paveicies, ka atskaņojumi dod jauku pārsteigumu – ak, Dievs, cik skaisti koris dzied vai cik iespaidīgi skan orķestris! Komponistam tas ir viens no skaistākajiem brīžiem, kad pirmo reizi dzird



Foto no P. Vaska ģimenes arhīva

Koncertā Torņakalna baznīcā kopā ar dzejnieku Knutu Skujenieku 2021. gada ziemā.

savu mūziku. Var būt arī tā, ka skaņdarbs ļoti sarežģīts, mūziķi to pirmo reizi ierauga un nesaprot, ko viņš tur domājis.

– Vai mēģinājumos palīdzat diriģentam, mūziķiem?

– Bet kā gan citādi! Visas manas kompozīcijas ir mani bērni, visus mīlu, un man ir svarīgi zināt, kāda dzīve viņiem izveidosies, kad aiziet tautās. Īpatnēji, ka bērna piedzimšana ir publiska. Tu raksti nedēļām, mēnešiem un beigās novelc divas nošu līnijas, kad esi uzrakstījis. Rakstīšana man iet lēni, nevaru to padarīt ātrāku. Skaņdarbs iešifrēts notīs, un spēlētāji gatavo to dzimšanu, kad cilvēki koncertzālē vai baznīcā sēž un klausās. Visintimākais radišanas process un vispubliskākā bērniņa piedzimšana. Man paveicies, tikai pāris reizes mūžā esmu rakstījis nepazīstamiem mūziķiem, un tas ir diezgan bīstami. Aizbraucu, satiekos ar pianisti un redzu, ka viņa neko nesaprot un nav arī īsti izmācījusies. Viņa spēle, esmu vilies un samulsis. Otrreiz iestudēju

Bez naudas nevar, bet tā ir tikai līdzeklis, nevis dzīves jēga. Redzam, ka šobrīd pasaulē viens briesmonis slepkavo, otrs viņu nevar apturēt, jo runā tikai par naudu.

to ar mūsu mūziķi, un skanēja. Ar kameramūziku, kas ir ļoti intīma, jāstrādā ar mūziķiem, nedrīkst mūziku tā vienkārši laist pasaulē. Skaista ir komponista dzīve tagad, kad esam brīvi. Kur tik visur pasaulē neesmu bijis! Austrālijā pāris reizes, Japānā, Amerikā. Āfrikā arī mani ir spēlējuši, bet neesmu bijis klausīties.

– Mūzika dod iespēju ceļot.

– Pirmo reizi brīvā pasaulē pēc “cietumā” pavadītajiem gadu desmitiem biju 1990. gadā, un uzreiz – Amerikā. Vēl bijām pie Maskavas piesieti, no turienes man zvana un saka, ka Ņujorkas filharmonijas orķestra angļu raga spēlētājs, slavens mūziķis Tomass Steisijs grib man pasūtīt angļu raga koncertu. Viņš kaut kur bija dzirdējis vienu manu skaņdarbu. Jā, protams! Šim instrumentam nevienu noti nebiju uzrakstījis. Normunds Šnē tolaik spēlēja ne tikai oboju, bet arī angļu ragu, un es lūdzu viņam parādīt, uz ko spējīgs šis instruments. Uzrakstīju koncertu. Tad jau kontroles sistēma vairs nebija tik stingra. Komponistu savienība uzrakstīja man raksturojumu, ka esmu uzticams un varu izbraukt uz pirmatskaņojumu. 1990. gada 4. maijā, šajā zīmīgajā dienā, sēdos vilcienā uz Maskavu, jo nebija nekādas citas iespējas izlidot uz Ameriku. Vilcienā klausījos Augstākās Padomes sēdi, pie robežas vairs nevarēja dzirdēt. Maskavā Komponistu savienībā man iedeva biļeti turp un atpakaļ un 45 dolāru kabatas naudu. Ja jau esmu tur, tad negribu nākamajā dienā lidot atpakaļ, lūdzu, lai samaina biļeti. Amerikā man bija daudz brālēnu un māsiņu, ar viņiem sazinājos, aizlidoju uz Sietlu, tad uz Losandželosu un atpakaļ uz Ņujorku. Tūrisma ceļojumos neesmu braucis, vienmēr sanāk ceļot kāda pirmatskaņojuma dēļ.

– Vai jūsu bērni, mazbērni ir pārmantojuši muzikalitāti no vecākiem tāpat kā jūs?

– No bērna kājas visus vedu uz koncertiem, operām. Meita Gundega ļoti labi spēlē čellu, bet viņa izvēlējās citu ceļu. Es viņus negribēju bidīt, lai nebūtu tā, ka tikai tāpēc, ka tēvs ir komponists, viņiem būtu kādas privilēģijas.



Valters Pelnis foto

Komponists Liepājā, koncertzālē “Lielais dzintars”, šogad saņēma Lielo mūzikas balvu par mūža ieguldījumu.

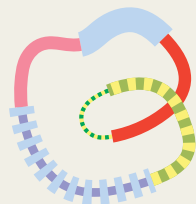
Katrs atrada savu ceļu. Bet divi mazdēli māsās Rīgas 6. vidusskolā ar mūzikas novirzienu un Mediņa skolā, viens apgūst klarneti, otrs – oboju. Abi dabūja konkursā otro vietu. Māmiņa ar viņiem strādā. Lai jaunā paaudze kļūtu par labiem mūziķiem, ir par maz, ja ir labs profesors. Vispirms labākie profesori ir mammas, kas palīdz bērniem. Mazuļi jau uzreiz īsti nesaprot, kāpēc jāsež un jāspēlē gammas, grib labāk iet ārā spēlēt futbolu. Lepojos, ka pagājušajos Dziesmu svētkos trīs mani bērni

dziedāja kopkorī! Dziesmu svētki ir būtiski, lai mēs kā tauta nepazustu. Svarīgi mūsos uzturēt vērtības un ideālus. Bez naudas nevar, bet tā ir tikai līdzeklis, nevis dzīves jēga. Redzam, ka šobrīd pasaulē viens briesmonis slepkavo, otrs viņu nevar apturēt, jo runā tikai par naudu. Diezgan traks laiks.

– Kā jums izdodas saglabāt pašam gaišumu un ierakstīt mūzikā? Laiks tiešām traks, karš ieilgst, nav zināms, kas būs tālāk.

– Katram ir dota sava doza mīlestības un ticības. Es saku, ka tumsa nevar būt mūžīga. Pēc visdziļākās nakts nāk gaisma. Es nesagaidīšu, tu nesagaidīsi, bet nevar būt, ka šis neaptveramais brīnums kosmosā ir radīts, lai to iznīcinātu. Nu, nē, lai attīstītos, augtu, tiektos pret sauli, debesīm, Dievu. Ja kaut kas ir sagājis grīstē, pēc kāda laika sākas viss no jauna. Gaismai jādod spēks. Cilvēki nāk uz koncertiem, un varbūt kādam mana mūzika tīra dvēseli un dod spēku. Ticu, ka gaisma uzvarēs un mīlestība ir stiprāka par nāvi. ☒

XIII LATVIJAS SKOLU JAUNATNES DZIESMU UN DEJU SVĒTKI



Tu esi dziesma, tu esi deja!

Šovasar no 5. jūlija līdz 13. jūlijam XIII Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki pieskandinās galvaspilsētu. Un starp aptuveni 37 000 dalībnieku būs arī Dienvidkurzemes bērnu un jauniešu balsis, soļi, enerģija un sirdsdarbs. Svētkos piedalīsies dziedātāji, dejotāji, pūtēju orķestru un simfonisko orķestru mūziķi, folkloras kopu dalībnieki, jaunie mākslinieki un aktieri, kurus sagatavojuši gudri un zinoši pedagogi.

PIEDZĪVOJUMAM SAKĀM – JĀ!

Rucavas pamatskolas direktore, folkloras kopas “Kocītis” vadītāja **Liena Trumpika** atzīst, ka kopa pašreiz neatslābst ne brīdī, jo gandrīz katru dienu notiek gatavošanās lielajam vasaras notikumam. Mēģinājumi notiekot pat garajā starpbrīdī. Bērni ir apņēmības pilni doties pretī saspringtam un mērķtiecīgam darbam.

“Tas būs grūti, jo Rīgā būs jāpavada vesela nedēļa. Rotaļu programma pie Brīvības pieminekļa, gājiens, lielais koncerts kā kulminācija Mežaparka estrādē. Vai mazie spēs to visu izturēt? Vai būs gatavi atrasties tik ilgi prom no mājām? Bet bērni piedzīvojumam saka – jā! Noteikti izmēģināsim vispirms izgulēt kādas naktis skolā uz matračiem.



Foto no personīgā arhīva

Rucavas pamatskolas
direktore
Liena Trumpika
ir folkloras kopas
“Kocītis” sirds un
dvēsele.

AKTUĀLIE DATI

- Pavisam no Kurzemes svētkos piedalīsies 279 kolektīvi.
- No Dienvidkurzemes novada dosies aptuveni 700 skolēnu.
- Muzicēs 6 folkloras kopas.
- Dziedās 7 kori.
- Dancos 12 tautas deju kolektīvi.
- Muzicēs kolkētāji, akordeonisti un simfoniskais orķestris.
- Dalībnieki kopā ar savām tērpu kolekcijām dosies ar aptuveni 40 autobusiem.
- Skolēni apmetīsies Rīgas 25. vidusskolā un 51. vidusskolā.

Foto no personīgā arhīva



2023. gadā, kad bija lielie Dziesmu un deju svētki, aizbraucām apskatīt un papriecāties par Mežaparka estrādi – cik tā liela un skaista! Sapņojām, cik tas būtu labi, ja varētu kādreiz paši dziedāt uz šīs iespaidīgās skatuves,” stāsta L. Trumpika.

Vadītāja teic, ka drošības apsvērumu dēļ svētku laikā būtu nepieciešami vairāki bērnu pieskatītāji. Jau tagad ir patiešs gandarījums par vecāku aktivitāti un atbalstu. Ir izveidojusies *standartmammu* komanda, kas vienmēr dodas kopā ar mazajiem *kocišiem* izbraukumos. Mammās kārtīgi apdomā dalības praktisko pusi – cik gludekļu jāņem līdzi tālajā ceļā, kā pašūt tērpus, jo kolektīva dalībnieki vēlas tikt pie jauniem krekliem, lai nav visu nedēļu jāstaigā vienās drēbēs. Ir daudz rūpju, ar kurām jātiek galā. “Esmu bijusi Dziesmu un deju svētku dalībiece

12 gadu vecumā skolēnu pūtēju orķestra sastāvā, tāpēc zinu, cik tas ir atbildīgs darbs. Katram ir jāapsver, vai varēs nedēļu iztikt bez mājām. Žēl, ka kāds iesāk darboties un neturpina, pamet nodarbības. Esmu pārliecināta, ka pēc svētkiem būs skumji, ka nebija klāt tik varenā pasākumā!”

Folkloras kopas pirmsākumi meklējami 1998. gadā. Valsts svētkos bijis vajadzīgs muzikāls priekšnesums no rucavniekiem kādam pasākumam Grobiņā. Tad arī tikusi izveidota pamatskolas apvienība, bet pēc gada tā nosaukta par “Kocīti”.

Kopas vadītāja ir pārliecināta, ka folkloras kopas pārņemšana un tradīciju turpināšana ir ne tikai brīvprātīgais darbs un hobijs, bet arī dziļa sirds misija. “Novēlu visiem izbaudīt svētkus, sajūst gandarījumu, jo arī tu esi daļa no dziesmu un deju svētkiem!”

Nacionālā kultūras mantojuma apgūšanas un pārmantošanas programmā “Pulkā eimu, pulkā teku 2025” mūsu “Kocītis” ieguva 1. pakāpi.

SVARĪGĀKAIS IR PANĀKT VĒLMI DEJOT



Foto no personīgā arhīva

Kristīne Kārklīņa Grobiņas jauniešu deju kolektīvu “Spararats” vada jau piekto gadu. Neraugoties uz to, ka kovidā pandēmijas laikā notika dejotāju maiņa, kolektīvam ir izdevies noturēties, piesaistot jaunus dalībniekus. Pašreiz kolektīvā darbojas 23 dejotāji no 8. līdz 11. klasei.

Vadītāja Kristīne arī šogad piedalīsies Dziesmu un deju svētkos kā laukuma asistente. Tas ir atbildīgs un precizitātē balstīts uzdevums – palīdzēt dejotājiem no tribīņu augšas saprast deju zīmējumus, deju kolektīvu vadītājiem saprast virsvadītāju ieceres, labot kļūdas, ja tādas rodas zīmējuma iestudēšanā un dot komandas dejotājiem, kurā brīdī ir jāuznāk uz laukuma, kurā jāiet prom. “Strādāt ar skolēniem ir liela atbildība, jo jaunieši neuztver

informāciju kā pieaugušie. Esam daudz runājuši par Dziesmu un deju svētkiem, un jaunieši jau zina, uz ko jāgatavojas.”

Vai jebkuram var iemācīt dejot? K. Kārklīņa uzskata, ka var, bet galvenais tomēr ir dejotāja attieksme. “Es varu mācīt, bet, ja jauniešiem nebūs vēlmes, tad viņš nespēs sadzirdēt ne ritmu, ne mūziku, ne pedagoga teikto. Tas ir arī patstāvīgs darbs mājās – trenēt soļu kombinācijas. Talants var ātri izzust, ja nav pozitīvas attieksmes pret deju, pārējo kolektīvu un vadītāju. Tādā gadījumā talants ir mazsvarīgs.

“Spararata” deju spēji, aktīvi jaunieši, kas nodarbojas arī ar basketbolu, vieglatlētiķi, futbolu. Prieks, ka viņiem patīk dejot! Tie, kas nodarbības apmeklē ilgstoši, ir atraduši dejošanas īsto garšu un savas kopienas sajūtu.



Foto no personīgā arhīva

“Es jauniešiem saku, ka dzīvē vienmēr būs kādas grūtības. Bet jo vairāk dara, jo vairāk var izdarīt!”



Foto no personīgā arhīva

Grobiņas pilsētas jauniešu deju kolektīvs “Spararats” ir lepns un gandarīts par Skolu jaunatnes tautas deju kolektīvu koprepertuāra apguves dalībnieku atlases skatē nopelnīto 1. pakāpi.

Pieredzējušākie jau prot parādīt uz skatuves emocijas un stāstu, kā arī izbaudīt deju. Jauniešiem patīk koncerti, izaicinājumi, ballītes, visāda veidu socializēšanās, kas ir tik svarīga mūsdienu digitālajā laikmetā. Dejošana attīsta gribasspēku, emocionālo noturību, darba prasmes komandā, ļauj pārvarēt kautrīgumu, ceļ pašapziņu un attīsta skatuves prasmes, un tad var skaisti baudīt brīvību uz skatuves.”

Vadītāja pateicīga arī vecākiem, kas ir neatsverams atbalsts izbraukumos. Viņi rūpējas par tērpiem, sagaida dejotājus naktīs ar auto un citādi atbalsta jauniešu nodarbošanos. Ja dejotājam rodas slinkums un motivācijas trūkums, vecāki paskubina uz disciplīnu, aicinot pārvarēt grūtības.

“Es jauniešiem saku, ka dzīvē vienmēr būs kādas grūtības. Bet jo vairāk dara, jo vairāk var izdarīt!” ir pārliecināta vadītāja.

PATI IZAUGUSI SVĒTKOS UN NU CITUS PULCINA



Foto no personīgā arhīva

Kordirģentes Justīnes Siksnas viens no izaicinošākajiem mērķiem ir sasniegts – pēc piecu gadu pārtraukuma veiksmīgi atjaunots Nīcas vidusskolas koris, kas turpina izkopt kordziedāšanas tradīciju Nīcā.

26. martā Priekules Mūzikas un mākslas skolā, kur notika koru konkursa pirmā kārtā, pirmo reizi uz skatuves kāpa Nīcas vidusskolas atjaunotais koris **Justīnes Siksnas** vadībā. Vēlāk Dienvidkurzemes novada skolu kori 10. aprīlī viesojās un savu sniegumu atrādīja tieši Nīcā, kur pēc 1. aprīlī notikušās dziesmu izlozes, norisinājās konkursa otrā kārtā.

“Šis gads gan man, gan korim ir izaicinošs, jo piecus gadus pēc Covid-19 pandēmijas mūsu skolā nav darbojies koris, tāpēc šajā mācību gadā apņēmām to izveidot no jauna. Ļoti gribētos, lai bērni un jaunieši piedzīvo neaizmirstamas sajūtas un emocijas Dziesmu un deju svētkos. Pati Nīcas vidusskolā mācījos un dziedāju skolas kori pie mūzikas skolotājas un kordirģentes Līgas Amerikas-Ansiņas, kas ar savu degsmi parādīja to, cik kora dziedāšanai ir liela vērtība, kuru neviens mums nevar atņemt. Man šķiet, ka korim ir jābūt katrā skolā, tā ir neatņemama mūsu identitātes sastāvdaļa, jo mēs taču esam latvieši, dziedātāju tauta,” uzskata J. Sikсна.

Dirģente ir pārliecināta, ka tieši bērni un jaunieši būs tie, kas turpinās izkopt kora dzie-

dāšanas tradīcijas. Tāpēc ir tik svarīgi sniegt šo iespēju ikvienam dziedātgribētājam neatkarīgi no viņa spējām, jo dziedāt var visi. Citam ir vairāk jāiegulda darbs, citam varbūt mazāk, bet dirģentei ir svarīgi redzēt bērnos un jauniešos attieksmi – ja reiz dzied, tad no visas sirds!

Kā gan tas ir – izveidot kori no nulles? J. Sikсна atzīst, ka tas nemaz nav tik viegli. “Jo ir bērni un jaunieši, kas darbojas citos interešu izglītības pulciņos, līdz ar to ir ļoti grūti visiem, kas vēlas dziedāt kori, vienoties par nodarbību laikiem. Koris nav mūsu skolā obligāts, bet darbojas kā interešu izglītības pulciņš. Man kā vadītājai ir jācenšas pielāgoties šai situācijai. Nav tāda laika, kurā visi varētu ierasties, tāpēc cenšos pielāgoties dažādiem laikiem, lai ar visiem varētu pastrādāt. Uzsākot darbu ar jaunu kori, nav viegli apgūt un sagatavot dziesmu repertuāru tā, lai koris arī labi skanētu. Es novēlu visiem Dienvidkurzemes novada skolu korim tikt uz XIII Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkiem, lai varam sadoties rokās un vienoties kopīgā dziesmā!” ☒

Nīcas vidusskolas koris koncerta “TE - AUST” koru repertuāra apguves konkursa 2. kārtā ieguvis 2. pakāpes diplomu.



Foto no personīgā arhīva

Dejojot atrasti spēka punkti

Inga un Ģirts Ruņņi iepazīnās, pateicoties dejai, un arī viņu ģimenes dzīve griežas ap dejošanu – bankas speciāliste Inga vada Grobiņas pagasta vidējās paaudzes deju kolektīvu “Sudmaliņas”, bet kokapstrādes uzņēmuma “Lateira” speciālists Ģirts tajā dejo.

DEJO NO BĒRNĪBAS

Inga vada “Sudmaliņas” kopš 2018. gada, kad pārņēma kolektīvu no mammas māsas Valdas Grīnfeldes, bet līdz tam pati bija dejojāja. “Kopš sāku vadīt, vairs nedejoju, jo apvienot ir grūti, – jāskatās no malas, jāredz kolektīvs. Visvairāk žēl, ka pati nedejoju, bija 2023. gada Dziesmu un deju

svētkos, kuros pirmo reizi piedalījās kā kolektīva vadītāja,” atceras Inga. Koncertu laikā, sežot kopā ar citiem kolektīvu vadītājiem, izjūtas bijušas pavisam citādākas nekā laukumā.

“Es deju no piecu gadu vecuma, sāku Liepājā pie Valdas, viņa vadīja visas tautas deju ansambļa “Vaduguns” grupas, sākot ar maziem bērniem.

Kad jau dejuju jauniesos, iepazīnos ar savu vīru,” stāsta Inga. Liktenīgs bijis kāds ārzemju brauciens. “Vaduguniņ” bija jābrauc dejojot, bet pietrūka puīšu. Tā kā dejojātāji savstarpēji cits citu pazina, uzaicināja dažus puīšus no Nīcas kolektīva izpalīdzēt Liepājas meitām. Un tā liepājniece Inga iepazīnās ar nīcnieku Ģirtu.

Viņš pēc tam pārgājis dejojot uz “Vaduguni”. Velāk, sasniedzot vidējās paaudzes dejojāju vecumu, abi sākuši dejojot Grobiņas “Sudmaliņas”, kas bija otrs V. Grīnfeldes vadītais kolektīvs. Pārī gan dejojusi reti, un tagad vīram mēģinājumos jāuzticas sievas ieteikumiem bez ierunām.

Ingas un Ģirta Ruņņu laulībai rit 22. gads. Kopdzīves laikā redzējuši izveidojamies arī citas dejojāju ģimenes, divām bijuši vedēji.



Ģirta Ģertsona foto

Ruņņiem ir divas meitas. Vecākā meita Annija jau no trīs gadiem dejojusi TDA “Vaduguns”. Inga saka, ka meitām jau nebija izvēles: “Dejoja manas mammas māsa, mana mamma, mana māsa un es. Un Annijai patīk, ir deļā iekšā līdz matu galiņiem. Kad sāka studēt Rīgā, atrada tur kolektīvu, kur deļot.” Annija otro gadu Latvijas Universitatē Āzijas studiju programmā apgūst korejiešu valodu.

Jaunākā meita, septītklasniece Elīza, arī deļo, tikai aizrāvusies ar mūsdienu deļām. “Pilnīgi citādāka paaudze, nekā bija lielā meita un mēs paši. Špagatu un tiltiņu taisa jau no bērniības,” mamma atklāj. Viņa paleļojas, ka meita kopā ar mūsdienu deļu studiju “Extra” šovasar brauks uz skolēnu Dziesmu un deļu svētkiem, jo kolektīvs jau saņēmis ceļazīmi.

ŠAUTUVE, MEŽS UN JŪRA

Pie Ruņņu ģimenes vaļaspriekiem bez deļošanas pieskaitāms arī sportings. Tas esot diezgan dārgs šaušanas sporta veids. Ģirts ir titulets sportists, darbojas šaušanas sporta klubā “Lāčkoki”, kura šautuvi domubiedri iekārtojuši un attīstījuši līdz ļoti augstam līmenim. “Latvijas kausa izcīņas pirmie posmi parasti notiek Liepājā, jo šajā pusē, kā par brīnumu, nav ne sala, ne sniega, kā tas ir citur Latvijā,” viņš pastāsta. Kad Ģirts braucis uz sacensībām, Inga ar meitu devusies līdzī – Annija gulējusi ratiņos. Vienā reizē teikts:

Foto no Ruņņu ģimenes arhīva



“Ziedos” 2023. gada Ligo dienā.

“Ko tu brauc tāpat līdzī, nāc pamēģini tiesāt!” Un pamēģināja arī, vispirms – Latvijā. Sākums bija ap 2013. gadu Grobiņā, bet 2015. gadā Igaunijā nokārtoja eksāmenu un kļuva par starptautiskās

kategorijas tiesnesī, kas sacensības tiesā arī ārzemēs. “Sāku to darīt, lai mēs vairāk būtu kopā, bet nu ir tiktāl aizgājis, ka es braucu uz sacensībām vairāk nekā Ģirts,” pastāsta Inga.



Ģirta Ģertsona foto

“Ziedu” īpašās auras dēļ tur patīk viesoties gan Ruņņu radniekiem, gan draugiem.



Ģirta tēva māja Jaunajā ciemā ir Ruņņu ģimenes spēka vieta.



Ģirts startē Eiropas čempionātā sportingā 2024. gadā Spānijā.



Sporta šaušanas sacensībās 2023. gadā Apvienotajos Arābu Emirātos.



Foto no Runņu ģimenes arhīva

2024. gada Ziemassvētki "Ziedos": (no kreisās) Anniņa, Ģirts, Inga, Elīza.



2025. gada februārī "Sudmaliņām" bija koncerts Rīgā, VEF kultūras pilī.

Tagad brīvais laiks jāsadala starp dejām un šaušanu. Citreiz koncerts un šaušanas sacensības sakrīt vienā dienā. "Es varu atteikties tiesāt, bet Ģirtam ļoti labi veicas, viņš ir vairākkārtējs Latvijas čempions. Tā ka sacensības viņam ir ļoti svarīgas, ir posmi, kuros noteikti jāpiedalās," ja mači sakrīt ar koncertu, tad vadītāja ir skaidrs, ka viena dejotāja nebūs.

Citās valstīs brīnoties par to, ka šaušanu tiesā sievietes, bet tik un tā latviešu tiesneses vērtējot augstu. Arī Inga saprot, ka tas ir vīriešu sporta veids. Piemēram, pasaules čempionātā starp 1200 dalībniekiem tikai nedaudzas ir sievietes. Taču viņa šajā sabiedrībā jūtoties labi.

Ģirtam īpašumā ir arī medību ierocis, viņš ir Priekules pilsētas mednieku kluba biedrs. Medībās viņš iet viens. Inga kādu reizi bijusi līdzī dzinējos, un ar to pieticis, lai saprastu, ka medības nav viņai un brīst mežā cauri briksņiem negrib. Taču Ģirts ir aktīvs mednieks, sapazinies ar medniekiem no dažādiem kolektīviem un brauc arī viesmedībās. Piemēram, ar dakteri, kurš Ģirtam operēja roku,

savedusi kopā trauma, bet tagad abi tā sadraudzējušies, ka viens pie otra brauc ciemos ar ģimenēm.

Sāku to darīt, lai mēs vairāk būtu kopā, bet nu ir tiktāl aizgājis, ka es braucu uz sacensībām vairāk nekā Ģirts.

Ģirtam pēc vārda kabatā nav jāmeklē, viņš ar cilvēkiem sapazīstas ātri. Ģirts stāsta: "Tā arī operācijas laikā noskaidroju: viņš mednieks – es mednieks, viņš dejo – es deju, tātad mums ir kopējas intereses. Lielākā daļa manu draugu ir mednieki. Esmu medībās gājis, kopš sevi atceros. Man ir fotogrāfija, kurā es mazs esmu laivā – pīļu medībās. Pats aktīvi sāku iet par dzinēju no deviņu gadu vecu-

ma. Mežu sapratu diezgan ātri. Mana mamma un opis bija mežinieki."

Bet ja par laivu... Viņam ir gandrīz piecus metrus gara jūras laiva, ar kuru iet jūrā zvejot zivis pašpāriņam. Tā ir nodarbe, lai nomierinātu nervus, Ģirts saka. Zvejniecība esot izkonkurējusi mežu. Ja jāizvēlas, kurp braukt, tad medības zaudējot zvejošanai. Šogad gan slikts pavasaris, tik vējains, ka nevar iebraukt jūrā. Ģirts prāto, ka tāds laiks nav bijis beidzamās piecus gadus.

IEKRĪT ZĀLES VERDZĪBĀ

Daudzveidīgā dzīve viņus uztur tonusā. "Man jau bērnībā cilvēki teica: "Kā tu visu paspēj?" Es dziedāju, deju, skolā gāju pulciņos, visur piedalījos. Man liekas, ka ir svarīgi saprast: jo tu vairāk dari, jo vairāk vari izdarīt," stāsta Inga. Viņa arī atzīst, ka maz ir brīva laika, kad aizbraukt uz savu lauku īpašumu. "Manai mammai patīk dārza darbi. Es viņai saku, lai brauc un darbojas. Man nav laika – tad jādejo, tad sacensības, tad atkal jādejo, tad atkal jātiesā... Tā tās brīvdienas paskrien," no Ingas uzskaitījuma no-

jaušams, ka arī Liepājas dzīvoklī viņi ilgī neuzturas.

Blakus Ģirta tēva mājai uzbūvējuši savējo – pirts māju ar istabiņām otrajā stāvā, un nu "Ziedi" kļuvuši par ģimenes spēka vietu. "Te ir ļoti mierīgi," saka Inga, "bet maz jau sanāk atbraukt. Un, kad atbraucam, tad jāstrādā tā, ka pēc tam tik tikko var pakustēties. Dārzā vienmēr atrodas kas darāms." Savukārt Ģirts joko, ka drīz sāksies zāles verdzība – regulāra pļaušana. Kopš ir traktoriņš, kļuvis vieglāk, bet ar visu to pāiet četras stundas, kamēr izbraukā 0,6 hektārus.

"Ziedi" atrodas starp Bernātiem un Klampju ciemu, vietā, kur vai nu pūš vējš, ko ļoti jūt, vai arī ir klusums. Ciemiņi parasti jūsmo: "Cik te mierīgi!" Saimnieki to apzinās un no sirds izbauda mājvietas priekšrocības – tā ir netālu no pilsētas, bet vienlaikus prom no tās, dabā.

Ģirtam ir tikai tētis, mamma nomīra, kad viņam bija 17 gadu, bet Ingai ir kupla radu saime – mamma, tētis, māsa ar bērniem. Viņi kopā svin dažādus svētkus. Ziemassvētkos

pulcējas "Ziedos", Liendienās – pie Ingas māšas. Ik pa pieciem gadiem plaši tiek svinēti Jāņi, jo tad Ģirtam ir apaļa vai pusapaļa jubileja – viņš dzimis tieši dienu iepriekš. Kādā jubilejas reizē saaicinājuši radniekus no malu malām, bet pirms diviem gadiem sēta bijusi dejotāju pilna. Jāņus vienmēr svinot tautas tradīciju garā – ar tautisku apģērbu, ar dančiem, ugunsgrūdu un vainagu pīšanu.

Savukārt Mātes diena bieži iekrīt Ingas dzimšanas dienā, turpat arī vecākās meitas dzimšanas datums, un Ģirta vārda diena arī ir maijā, tā ka arī šajos svētkos viņi ir Jaunajā ciemā. "Tajā svētdienā atbrauc vecāki, māsa ar ģimeni, sarīkojam pikniku. Vienmēr aicinām pie sevis arī Ģirta tēti. Paši vien jau veidojam ģimenes tradīcijas," stāsta Inga.

Bez visa pārējā viņi iet arī uz koncertiem, teātra izrādēm un ceļo. Daļu ceļojumu apvieno ar sacensībām: Ingai jābrauc tiesāt, Ģirts pie-sakās šaut, vēl paņem līdzī bērnus, un – aiziet!

Garākais ceļojums bijis uz Itāliju. Pēc sacensībām mājupceļā ap-

skatījuši dažādas vietas. "2011. gadā pirmoreiz aizlidojām ar draugiem uz Itāliju šaut, un toreiz man tā zeme tā apnika... Bija ļoti liels karstums, 40 un vairāk grādu, siesta kaitināja – veikālā ūdens ir, bet iekšā netiec, jo pārtraukums un slēgts. Arī lāgā nebija, kur paēst, tāpēc Itālija man toreiz nepatika. Kad pirms diviem gadiem aizbraucām – o, kaut kas pilnīgi pretejs! Viss bija tik jauki, nekādu problēmu, nekādu uztraukumu," stāsta Ģirts, piebilstot, ka toreiz nobraukuši 6000 kilometru.

Šajā reizē nedēļu pavadījuši pie Bolsēnas ezera, kas izveidojies krāterī. Skats pie tā esot neapaprakstāms. "Ar mums kopā bija draugi, arī viņi brauca ar savām automašīnām. Noīrējām lielu māju – visa tikai mums, un baudījām atpūtu," Ģirts stāsta par pieredzēto, kas vieno ģimeni.

Runņi apprecējās pirms 22 gadiem, un kopdzīvē bijušas dažādas dienas. Tad jau tas nebūtu dzīvs cilvēks, ja neietu visādi, saka vīrs. "Es esmu no laukiem, Inga – no pilsētas, un gadās, ka viedokļi atšķiras," viņš atklāj, bet Inga smeļ: "Ko nu vairs..." ☒

■ KRISTĪNE PASTORE

Divsimt maratonu 13 gados

Kad lasīsiet šo rakstu, iespējams, kazdandznieks **RAINERS MEIERS** jau būs noskrējis savu divsimto maratonu, bet varbūt viņš to skrien tieši tagad, vai varbūt skries rīt. Skriešana Raineram ir aizrautība, kam pakārtota visa dzīve, un tā tas ir jau trīspadsmit gadus.

ŠIS VAIRS SKRĒJĒJS NEBŪS!

Kazdangā dzīvojot jau kopš mazotnes, Rainers vienmēr ir sportojis – vienkārši tur visi sportoja. Un arī Rainers – gan skolas laikā, gan vēlāk, kad strādāja Kazdangas sovhoztehnikumā, kokzāģētavā Kuldīgā un vēl citās vietās. Nu jau vairāk nekā desmit gadus viņš ir saimniecības vadītājs Kazdangas pamatskolā.

Pirmā lielā aizrautība bija orientēšanās, kurā viņu ievadīja sporta skolotājs Ivars Vitiņš. Tās pamatā ir skriešana un izturība.

Savu pirmo maratona distanci Rainers pieveica 1996. gada otrajā pusē. Tai gadumijā viņš pacēla savā mūžā pēdējo šampanieša glāzi. Pēdējo glāzi alkohola. Tas jau bija krietni pabojājis dzīvi, tāpēc pielikt punktu šim *vaļaspriekam*, kā viņš tagad pats vērtē, bija vislabākais lēmums. “Nu, kā tur bija – sacensības un pēc tam pasēdēšana,” Rainers atceras agrāko dzīvesveidu. “Un tad jau pienāca laiks, kad pasēdēšana iepatikās daudz vairāk nekā sportošana. Nu tā, ka ļoti patika. Un tikpat ļoti, cik patika, tik traucēja dzīvei.” Tajā pašā gadā viņš atmata arī smēķēšanu un gada otrajā pusē noskrēja savu pirmo maratonu.

“Kā šodien atceros, tas bija Tautasdziesmas maratons Bīķernieku trasē. Apavi man toreiz bija gandrīz nekādi, arī treniņi iepriekš – nekādi,” viņš atceras. “Un tad vēl man apkārt runāja – Rainers jau nu gan nenoskries. Tāpēc vien man tas bija jāizdara.” Izdarīja arī – distanci noskrēja 3 stundās un 57 minūtēs. Cienījami iesācējam. Pēc tam gan nonāca slimnīcā – netrenētam organismam tas bija par daudz. Ārstu prognoze: šis vairs skrējējs noteikti nebūs, redzēs, kā vēl būs ar staigāšanu.

Rainers atguvās, taču nākamais maratons bija pēc 16 gadiem – 2012. gadā, kad viņam bija

apritējis 51 gads. Tāpēc tiem, kas vēlas nopietni nodarboties ar skriešanu, Rainers iesaka veikt pārbaudes sporta laboratorijā Liepājas Olimpiskajā centrā vai meklēt iespēju Rīgā. Un tikai tad sākt skriet – pat ne skriet, bet tipināt.

REKORDS – 43 MARATONI VIENĀ GADĀ

Šis ir 13. gads, kopš Rainers savu brīvo laiku velta tikai un vienīgi skriešanai. Pagājušais gads – vispiesātinātākais. Noskriet 43 maratoni 13 valstīs. Pasaules čempionātā Sidnejā (Austrālijā) 57. vieta V60 grupā, pasaules čempionātā Bukarestē (Rumānijā) 12. vieta V60 grupā. Par šo sasniegumu saņemts apbalvojums “Dienvidkurzemes novada sporta laureāts 2024”. Pašvaldība ir arī sniegusi atbalstu, lai viņš varētu nokļūt uz vairākām sacensībām, un par to Rainers ir pateicīgs.

Viņš prāto, ka 43 maratoni gadā laikam tomēr ir bišķi par traku. Lai gan... nē, ja skriešana sagādā prieku. Rainera plāni šim gadam jau sastādīti, tikai jāsaprot, kā visu paspēt, jo atvaļinājums kā visiem ir četras nedēļas. Lai iecerētais izdotos, atvaļinājums jāņem dalīti. Papildu ieguvums, ko lietderīgi izmantot skriešanai, – Lieldienu brīvdienas, garākas brīvdienas maija sākumā, Jāņos un citos svētkos. Kamēr citi tai laikā šiverē pa dārzu, atpūšas vai dodas ceļojumos, Rainers skrien. “Lai iegūtu vēl papildu brīvdienas, citīgi nododu asinis – donoriem dod brīvas dienas,” viņš pastāsta.

Šogad ieplānoti 20 maratoni, un tas nav nekāds nieks. Četrās Lieldienu brīvdienās viņš Taurupes pusē noskrēja veselās piecas maratona distances – trīs dienas pa vienai un vienā dienā pat divas. Jā, arī tas ir iespējams, viņš smejas.



Kristīna Reina foto

RAINERS MEIERS

- 63 gadi.
- Noskrējis 200 maratonus (distance 42,195 metri).
- Startējis 33 valstīs.
- 2024. gadā noskrējis 43 maratonus.
- 2025. gadā ieplānoti vismaz 20 garās distances skrējieni.

TOP 3 rezultāti:

- 2016. gads, Berlīne (Vācija) – 3:11:20;
- 2018. gads, Marrākeša (Maroka) – 3:14:48;
- 2024. gads, Brisele (Beļģija) – 3:16:08.

Ja Latvijā kļūt par maratona dalībnieku nav nekādu problēmu, tad citviet pasaulē tā ir gandrīz vai laimes spēle. Vispirms jācer uz laimi izlozē. Nu kaut vai Londona, kur maratonom piesakās apmēram miljons skrējēju, bet tiek ap 50 tūkstošiem. Vēl ir iespēja, ka sportistu kā labāko savas valsts skrējēju attiecīgajā vecuma grupā uzaicina rīkotāji. Tā viņš kā Latvijas pārstāvis tika uz maratonu Sidnejā (Austrālijā). Te Rainers neslēpj nožēlu: “Ja vēl man būtu angļu valoda!” Diemžēl nav, bet vienalga, arī būdams viens, viņš noorientējas pat vislielākajās lidostās un nokļūst gan uz savienotajiem reisiem, gan galapunktā.

“Un tad, stāvot tajā milzīgajā skrējēju pulī, ir tāds adrenalīns!” viņš ieskicē. “Skrējienam sākoties, tā dunoņa, dipoņa, tas dobjaais tonis – ui, pat iedomājoties skudriņas skrien pār ķermeni. Tas arī ir istais kaifs, kāpēc skriet atkal un atkal. Tā ir atkarība, kas ievēl aizvien vairāk un aizvien dziļāk,” viņš atzīst.

Viens no spilgti atmiņā palikušajiem skrējieniem noticis Horvātijā – aptuveni kilometrs pa ceļu, līdz skrējēji kaut cik izretinās, un tad

apmēram divi kilometri pa augstu aizsardzības valni, kas līdzīgs Ķīnas mūrim, tikai mazāks. Tādi brīži krāšņo skrējēju dzīvi.

“NU NEVARU EST TO ATĻAUTIES!” TOMĒR SANĀK

Rainers neslēpj, ka šāds dzīvesveids nav lēts. Sāksim ar nokļūšanu līdz sacensību vietai – izdevumi par lidmašīnu vai citu transportlīdzekli, ar ko nokļūt līdz startam. Tad jāmaksā par naktsmītnēm – tās viņš un ceļabiedri, ja tādi ir, izvēlas vispietiecīgākās. Ir nakšņots arī lidostās un vienreiz, kad notika kļūme ar pieteikto naktsmītni, – pat uz ielas nojumē un pēc tam liftā. Un no rīta pa taisno uz startu. Vēl dalības maksa par skrējieni – ja Latvijā tie ir pārdesmit eiro, tad citās valstīs 100 eiro un vairāk. Esot ceļā uz savu lielo mērķi noskriet prestižo maratona sešinieku – Bostona, Berlīne, Čikāga, Londona, Ņujorka un Tokija –, kam tagad pievienots vēl septītais maratons Sidnejā, Rainers apņēmis šī gada 2. novembrī skriet Ņujorkas maratonu, kur dalības maksa ir 500 eiro. No šī septiņnieka Raineram pietrūkst vairs tikai Tokija.

Par pagājušajā gadā pieveiktajiem 43 maratoniem Rainers saņēma apbalvojumu “Dienvidkurzemes novada sporta laureāts 2024”.



Rainers ar trim no savām četrām mazmeitām pēc Kazdangas taku maratona.



Skriešanu iemēģinājusi arī Rainera meita Nensija, abi kopā skrējuši Marrakešā. Dēls Rendijs vairāk darbojas sporta zālē.

2016. gada Berlīnes maratons Raineram paliks atmiņā ar uzstādīto personisko rekordu.



Pēc maratona parasti atliek nedaudz laika, lai apskatītu vietu, kur notiek skrējieni, un tas šāda dzīvesveida piekopējiem ir liels bonuss.



Foto no R. Meiera personīgā arhīva

Baleta grupa – tā sevi sauc trīs draugi skrējēji (no labās) Rainers, Ingrīda un Dainis. Viņi kopā skrien, kopā ceļo un pēc noskrietās distances atbilstoši tēlam pozē fotogrāfam.



Un tad, protams, vēl ir izdevumi par ēdienu gan ceļā, gan uz vietas. Šajā ziņā Rainers nav izvēlīgs un saka: “Ja man kaut kā mājās nav, es pakaļ uz veikalu neskrienu.” Nekādas īpašās uztura programmas ne ikdienā, ne maratona laikā viņš neievēro, taču ir pamānījis: ja nedēļu vai divas izlaiž treniņus, pāris kilogramu nāk klāt. Pirms skrējieniem ir tradicionālas brokastis: auzu pārslu putra, halva vai banāns. “Ir svarīgi pirms starta aiziet uz tualeti, un trasē paņemu līdzī specialās sportistu žeļejas – tas arī viss,” viņš uzskaita.

“Teikšu atklāti, reizēm ir tā, ka saprotu – nu nevaru es to visu atļauties,” Rainers smaidot saka. Bet dzīvē – padomā, padomā un...

Skrējienam sākoties, tā dunona, dipona, tas dobjaais tonis – ui, pat iedomājoties skudriņas skrien pār ķermeni. Tas arī ir īstais kaifs, kāpēc skriet atkal un atkal.

nošķē biletu. Un beigu beigās pietiek visam. Rainers neslēpj, ka viņa dzīve un ienākumi ir pakārtoti šim dzīvesveidam. Daļa naudas aiziet rēķiniem un ikdienas pārtikai, pārējais – skriešanas vajadzībām. “Lai ekonomētu naudu un sanāktu kādai aviobiļetei vai maratona dalības maksai, esmu pat atteicies no iemīļotajiem sporta kanāliem televīzijā,” viņš atzīstas un parēķina, “mēnesī tie ir 10 eiro, bet gadā sanāk pāri par 100.”

Rainers ir Ventspils skrējēju kluba biedrs, un tas ļauj ietaupīt uz apģērba un apavu rēķina – tos var iegādāties ar atlaidēm. Citādi par vienu skriešanas apavu pāri būtu jānoliek vismaz 200 eiro. Iepriekšējā gada sacensību apavus viņš nākamajā gadā izmanto treniņiem, un arī tā ir ekonomija. Arī apģērbam daudz netērē, taču ir skaidrs, ka vēl kādam citam vaļaspriekam šādā dzīvesveidā ne vietas, ne laika nav.

Bet Rainers par to neskumst, jo ir arī kāda laba lieta – šajos braucienos izdodas apskatīt valstis un pilsētas, kur notiek maratons. Un ne tikai apskatīt, bet arī iepazīt. Tā Rainers ar ceļabiedriem Marrakešā skrējis jau septiņas reizes. Lietuvā dažādās vietās maratona distance pieveikta 69 reizes, 10 reižu noskriets Rīgas maratons. Raineram patikusi Indija. “Cita pasaule,” viņš saka. “Svarīga ir laba kompānija. Vislabāk, ja ir četri cilvēki –

tad vienkāršāk automašīnu noīrēt un arī ar naktsmītnēm vieglāk, sadalot uz visiem.” Bet, jā, skriešana tomēr ir prioritāte, un ekskursijas pēc tam.

Šī gada oktobra beigās viņš dosies uz ASV un Kanādu, kur skries maratona pie paša Niagāras ūdenskrituma, bet 2. novembrī – lielo Ņujorkas maratona. Rainers ne tikai skrien pats, bet arī organizē skriešanas svētkus. Tā radies gan Kazdangas taku maratons, gan Kazdangas pils maratons.

Pieminot treniņus, viņš atzīst: “Nu grēkoju, grēkoju tajā ziņā.” 50 kilometri nedēļā – aptuveni tāds ir viņa grafiks, bet ne vienmēr sanāk to īstenot. Vismaz vienreiz nedēļā mēģinot intervāltreniņu, bet arī to dažādu iemeslu dēļ gadoties izlaist. Taču tas netraucē piedalīties nākamajās sacensībās, tā ka – bez stresa, un uz priekšu! Tāpēc, ja ceļā no Aizputes uz Kazdangu vai pretējā virzienā redzat kādu skrējēju, visticamāk, tas ir Rainers.

“Un slimojis neesmu vismaz piecus gadus,” viņš saka. Kovida laikā Lietuvā maratona noskrējis, būdams inficēts, bet to uzzinājis, tikai atbraucot mājās. Trase jūtis – kaut kas labi nav, bet nekas, jāskrien. Un atgriežoties arī nekāda slimošana vairs nav sanākusi.

TRASĒ VĒL VISMAR 10 GADUS

Skrējēji ir draudzīgi un atbalstoši ļaudis. Un arī citiem cilvēkiem pret skrējējiem ir pozitīva attieksme. To Rainers piedzīvojis vairākkārt. Reiz devušies ar automašīnu uz Lietuvu, bet braucamais sācis nīknoties. Desmit kilometrus pirms starta vietas – viss, uz priekšu vairs nekā! Apstājusies armijas automašīna, lai noskaidrotu, kas noticis. Uzzinot, ka līdz startam palikusi pusstunda, automašīnas vadītāja nekavējoties uzņēmusi latviešus savā auto un nogādājusi līdz notikuma vietai. Knapi paspējuši.

Citā reizē viņš jau trasē jutis, ka nav labi – celis sāp. Tempu samazinājis, bet nekā – sāpes aizvien lielākas. Tas celis jaunībā traumēts, strādājot celtniecībā. Pēc trešdaļas distances Rainers sapratis – ir traki. Ko darīt? Atpakaļ vienālgā jātiec, tad jau labāk – uz priekšu. “Tā es to distanci sešas stundas burtiski notipināju, un bezmaz vai katrs man nāca klāt un jautāja, kā var palīdzēt,” viņš atceras. Pēc šī gadījuma vajadzēja nopietni pārstēties. Atkal prognoze – vairs neskries. Bet Rainers skrien. Un apgalvo, ka skries vēl vismaz desmit gadus! ☒

Turku zirņus spēj izaudzēt arī Dunalkā

Uzņēmuma “Krastmaļu sēklas” avenu āboliņa lauks pagājušajā gadā, iespējams, bija populārākais ja ne Latvijā, tad mūsposē noteikti. Šogad šī kultūra uzziedēs vēl lielākā platībā, stāsta uzņēmuma vadītājs Mārtiņš Flaksis, kuram arvien gribas zemītē iesēt kaut ko jaunu ar domu, vai varēs izaudzēt. Citi viņu sauc arī par avantūristu, bet Mārtiņš jebkuru kļūdu vai risku uztver kā pieredzi.

TĀLA PLĀNOŠANA UZ PRIEKŠU

M. Flaksis intervijai atsaucas uzreiz, tikai vienoties par laiku marta beigās nav viegli – te pašam saplānots brauciens ārpus valsts,

te daudz darāmā saimniecībā. Kad tiekamies Dunalkā, viņš stāsta, ka aizvakar uzkrāvuši trīs *fūres*, iepriekšējā nedēļā – 15. Viņš runā bez lielīšanās, vien raksturo ikdienas darbus. Izaudzētās sēklas devušās gan uz citiem Latvijas novadiem, gan ārzemēm.



Čirita Čeršona foto

Pērn “piķa” brīdī pie lauka bija piestājušas 14 automašīnas, saskaitījis Mārtiņš. Par to, vai no cilvēku pūļiem necietīs lauks, viņš nav domājis. “Es biju gatavs upurēt to vienu tonnu sēklu. Tīkpat labi to varēja gliemeži noēst, tā varēja arī peļķē izslikt. Par to es nepārdzīvoju.”



“Tas, pēc kā mūs pazīst cilvēki, ir šie maisi,” rāda “Krastmaļu sēklu” īpašnieks. Tie ir nopērkami dažādos interneta veikalos un citviet. Viņš šķrobējas, ka spēj sagatavot ļoti kvalitatīvus maisījumus, bet to sastāvs diemžēl ir 100% no ārzemēm. “Mēs jau varētu sameklēt augstvērtīgu ģenētisko materiālu, bet tā sēkla ir jāizaudzē. Vajag saimniekus, kas to varētu izdarīt kvalitatīvi, riktīgi tīru no nezālēm. Ja gribam pārdot labu produktu, jābūt tik labām ražām, lai mēs būtu konkurētspējīgi ar citām Eiropas valstīm.” Pagaidām to nav iespējams īstenot.

Vēl nerasniedzis 20 gadu vecumu, Mārtiņš aktīvi sāka darboties tēva zemnieku saimniecībā “Krastmaļi”, vēlāk nodibināja pats savu zemnieku saimniecību “Mārtiņlauki”, kā arī uzņēmumu “Krastmaļu sēklas”, kas nodarbojas ar sēklu tirdzniecību, slēdz līgumus ar zemniekiem. “Mums ir vismaz 20 zemnieki, ar kuriem sadarbojamies. Viņi no mums dabū sēklas, izaudzē, un mēs tās iepērkam. Mums ir jautāts, vai darbojamies līdzīgi kā kooperatīvs. Isti ne, principā ir palaušanās uz godavārdu.” Tie, kas iesaistījušies, rēķinās, ka to, ko būs ie-sejuši septembrī, nokuls vien nākamajā gadā un tikai aiznākamajā gadā tiks pie peļņas. Tāda ir sēklaudzēšanas specifika. Tāla plānošana uz priekšu.



Mārtiņa Flakša plaukstā trīs dažādas kultūras – rutks (no kreisās), facēlija, kukurūza.

Stereotipiski ir domāt, ka sēklkopim viegla dzīve. “Mēs jau neko nedarām – piecās dienās apsējam, piecās dienās nokūlam,” Mārtiņš smaidot norāda uz aplamo priekšstatu, kas mājā citiem galvā. “Ja tev pieder uzņēmums, vienmēr ir, ko darīt,” viņš atzīst. Pirms nokultā raža tiek safasēta smukos iepakojumos vai milzu izmēra maisos, tā ir jāizžāvē, pēc tam jāiztīra. Mārtiņš stāsta, ka uzņēmumā ir septiņas tīrīšanas mašīnas, ko izmanto pēc vajadzības. “Kā augstā ieslēdzam, tā principā visu ziemu darbinām. Censāties līdz martam, aprīlim visu iztīrīt.”

Beidzamajos gados saimniecībā piekopj minimālo augsnes apstrādi. Pēdējo reizi klasiski aruši 2017. gadā. Tas atšķir Flakšu ģimenes saimniecību no citām.

SELEKCIŅĀRU UZTICĪBA IR JĀNOPELNA

Līdz saimniecības veiksmīgas darbības sasniegšanai noiets garš laika posms. Sadarbības partneru uzticība iegūta vairāku gadu garumā. Sēklkopībā viss jādara ļoti savlaicīgi. M. Flaksis stāsta: “Jāsameklē augstie ataudzējumi, jārunā ar selekcionāru, jāpierāda, ka esi lojāls, spēj maksāt autoratlīdzību, jo tas ir viņa intelektuālais īpašums. Ne kuram katram materiāls tiek uzticēts, jo selekcionārs negrib to pazaudēt, piedzīvot, ka tas nonāk pelēkā tirgū.” Mārtiņš rēķina, ka “Krustmaļu sēklām” iestrādes ir vismaz 15 gadu garumā.

Saimniecība sākotnēji iepērk ļoti augstas kvalitātes sēklas materiālu, bieži no ārzemju selekcionāriem Francijā, Vācijā, Dānijā, Skandināvijā. “Atvedam vienu, pusotru tonnu, tad divus, trīs vai pat četrus gadus ataudzējam, pārbaudām, lai saprastu, vai tieši tas mums pašiem patīk un vai gribam to tirgot tālāk.” Lielu daļu no saimniecībā izaudzētā eksportē. No Mārtiņa stāstījuma nojaušams, ar cik plašu vērīenu “Krustmaļu sēklas” strādā, ir apgūts Eiropas tirgus.

MĀRTIŅŠ FLAKSIS

- Z/s “Krustmaļi”, z/s “Mārtiņlauki” un SIA “Krustmaļu sēklas” īpašnieks.
- Apsaimnieko 600 hektārus Dunalkā, nodarbojas ar sēklaudzēšanu un tirdzniecību.
- Dzimis 1986. gada 30. martā.
- Vecāki Jurijs un Iveta Flakši.
- Beidzis Dunalkas pamatskolu, Liepājas 1. vidusskolu.
- Studējis Latvijas Lauksaimniecības universitātē agronomiju, izglītojies Zviedrijas Lauksaimniecības universitātē, zināšanas apguvis Dānijā, Ukrainā un citviet.
- Biznesa augstskolā “Turība” ieguvis maģistra grādu uzņēmējdarbībā.
- Aktīvi piedalās dažādos ar lauksaimniecību saistītos pasākumos un labprāt dalās ar savu pieredzi.
- Kopā ar sievu Līgu audzina trīs atvases: Martu, Matildi un Miķeli.
- No sportiskām aktivitātēm patīk skriešana, riteņbraukšana, kartings, autosports.

Kopā ar M. Flaksi “Krustmaļu sēklās” darbojas vēl četri cilvēki. Bez labiem un uzticamiem darbiniekiem strādāt nevarētu, atzīst saimnieks. Arī viņš pats iesaistās darbos, pat visvienkāršākajos, kā, piemēram, akmeņu laišana. “Ta es zinu, kas notiek uz lauka. Paraudzīties pa stūrīti caur džipa loga ir daudz par maz,” viņš smaidot atzīst.

Beidzamajos gados saimniecībā piekopj minimālo augsnes apstrādi. Pēdējo reizi klasiski aruši 2017. gadā. Tas atšķir Flakšu ģimenes saimniecību no citām. Domājot par augsnes uzlabošanu, viņi daudz izmanto starpkultūras – eļļas rutkus, vīkus, griķus u.c. “Mēs turpināsim iesākt kursu, jo patīk tas, ko redzam, un rezultāti, kādus sasniedzam,” teic Mārtiņš. Tas skan kā arguments skeptiķiem, kas teica, ka pēc pieciem gadiem viss būs slikti – slimības, sablīveta augsne utt. “Mēs vēl esam dzīvi, un viss notiek.”

Foto no 2022. gada augusta. Koši dzeltenais saulespuķu lauks Rīgas šosejas malā pie Grobiņas. Saulespuķes kļūva aktuālas pēc 24. februāra. Priekšpusē bija iesēti lini, lai būtu cerību zils ar dzeltenu, bet augi neziedēja reizē.

PIELĀGOJAS KLIMATA PĀRMAIŅĀM

Mārtiņš nāk no kuplas ģimenes, viņš auga kopā ar trīs brāļiem un māsu, bet vienīgais izvēlējās dzīvi saistīt ar zemes darbiem. Divi brāļi ir treneri – viens futbolā, otrs riteņbraukšanā, bet trešais nodarbojas ar sporta apģērba ražošanu, savukārt māsa kļuvusi par fizioterapeiti.

“Arī es varēju darīt ko citu. Atceros, man patika ihtioloģija – zivkopība, bet tajā brīdī tas kaut kā nesalikās kopā. Mani vecvecāki bija agronomi, vecāki agronomi, un es iešu par ihtiologu? Nu, nē. Interesanti, ka pirms pieciem gadiem nopirku īpašumu, kurā bija ierīkoti zivju dīki. Cilvēks bija ieguldījis fantastisku darbu, un es turpinu par tiem rūpēties. Atgriezos pie tā, ko gribēju 10 gadu vecumā. Tas ir hobija limenī, biznesa tur nav.”

Pēc vidusskolas dunalnieks iestājās universitātē Jelgavā. Pēc viena studiju gada saprata, ka grib pieredzēt vēl ko citādu, tādēļ aizbrauca uz lauksaimniecības universitāti Zviedrijā. Pēc tur aizvadīta gada devās tālāk smelties zināšanas pie pieredzes bagāta agronoma Dānijā. “Vēl joprojām sazvanāties.



Viņš visu mūžu bijis lauku konsultants, pieredze – 45 gadi. Tagad devies pensijā.” Mārtiņš pabijis arī Ukrainā. Bet vai svešās zemēs gūtā pieredze noder? “Jā un nē. Vienmēr ir jādama loģiski, jāmeģina saprast, vai tas, ko dara citi, mums der arī šeit. Varbūt kaut kas mazliet jāpamaina, jāadaptē,” viņš atklāj.

Mārtiņš nebaidās riskēt. Pagājušajā gadā kuluši 13 dažādas kultūras: ziemas kviešus, auzas, miežus, balto āboliņu, sarkano auzeni, pļavas auzeni, lupīnas, zirņus, kaņepes u.c. “Reiz sāku domāt: ko tik mēs neesam audzējuši! Kviešu paliek arvien mazāk, no rapša jau esam atteikušies. Tik daudz kultūru izmēndzēt saimniecībā es vairs nevaru.”

“Arī klimata pārmaiņas eksistē,” teic M. Flaksis. Un tām pielāgojas tirgū. “Rumānijā un Ungārijā ir tik sausas vasaras, ka viņi jau šo to vairs nevar izaudzēt, bet mēs toties varam. To pašu inkarnāta āboliņu. Pirms 10–15 gadiem to nebūtu reāli izaudzēt, jo tam nepatīk sniegs. Pie tagadējo ziemu sniega daudzuma tas pārziemo. Esam kuluši arī turku zirņus. Parasti tos audzē Austrālijā, Francijas dienvidos. Klimats mainās, un mums atliek pielāgoties.”

Darba duna.
Tiek fasēts pasūtītais sēklu maisījums.
Lētākās sēklas tiek tirgotas par 0,70 eiro/kg, bet, piemēram, baltais āboliņš maksā 5 eiro/kg.

LASA AKMEŅUS, RAVĒ NEZĀLES

Mārtiņš savā saimniecībā dod iespēju gūt pieredzi jauniešiem, un vairāki, no redzētā iespaidoti, izvēlējušies iet līdzīgu ceļu. “Ir *čafi*, kas tagad Liepājā ļoti kvalitatīvi apzaļumo mauriņus. Viņi kā vidusskolnieki šeit piestrādāja vasarās. Saprata, ka ir interesanti un ka tam ir nākotne. Aizgāja uz Jelgavu, pabeidza agronomus un uztaisīja savu firmu. Saredzēja brīvu biznesa nišu Liepājas pusē.”

Ietekmi uz jaunajiem censoniem noteikti atstāj arī tas, ka gan Ozo golfa kluba zālienā, gan Rundāles pils zaļajā paklājā, kā arī stadionā “Daugava” ir Mārtiņa uzņēmuma sēklas.

“Šogad mums būs divi praktikanti, bet te var strādāt arī pamatskolēni un vidusskolēni,” saka Mārtiņš. “Lai arī ir 21. gadsimts un daudz ko dara roboti, joprojām aktuāls ir tik ļoti vienkāršs darbs kā nezāļu ravēšana. Šobrīd gan to vairs nedarām ar kapļiem, saliektu muguru, kā cilvēki varbūt iedomājas.”

Gada laikā gandrīz visi saimniecības 600 hektāri tiek nostaigāti, lasot akmeņus, ravējot nezāles. Atsevišķos laukos tiek ravētas vai ar šķērēm izgrieztas skābenes, tāpat notiek cīņa



Ģirta Cersona foto

Mārtiņa pavadone ikdienas gaitās ir Veimāras šķirnes suņu meitene Maury. Uzticīgā draudzene vizinās automašīnā, kad saimnieks dodas apsektot laukus. Vai pašā meitas neprasās līdzi? Mārtiņš atteic, ka vēl mazas un pagaidām interesi neizrāda.

ar vējauzu. “Pēc tam ir daudz vieglāk tīrīt. Jo sēklas tīrākas, jo tās vieglāk pārdot, vienoties par labāku cenu, un arī pircējs ir apmierināts,” skaidro uzņēmējs.

PUĶU PĻAVAS IR POPULĀRAS

Mārtiņš ir tētis trim atvasēm – Martai, Matildei un Miķelim. Dēliņš ir nepilnu gadu vecs. “Sievai teicu, ja gribam mierīgas vecumdienas, tad trešajam bērnam jābūt dēlam. Ja ne, tad būs skāde – gribēsies taču kādam to visu nodot,” smaidot saka “Krustmaļu sēklu” saimnieks.

Vaicāts, vai sieva līdzdarbojas saimniecībā, Mārtiņš atteic, ka Līgita ir trenere, Liepājā atvērusi savu sporta klubu, bet viņas piensums ir puķu pļavas. “Tā bija viņas ideja pirms 10 gadiem. Kad par to runājām, teicu, ka man tam nav laika. Tirgot vienu kilogramu? Tas mani neinteresēja. Ja varam uzkrāmēt *fūri*, tad tas man ir interesanti.” Bet, nav piedāvājuši sēklu maisījumus tirdziņos, turklāt cena nebija maza, cilvēki izrādījuši lielu interesi. Tas mudinājis apsvērt un realizēt tirdzniecību daudz lielākos apjomos. Nu pļavas puķu sēklu maisījumi ir iekļauti sortimentā. “Mūsu sēklas ir Likteņdārzā, parkos, pilsētvidē, kā arī, protams, privātajos īpašumos. Cilvēki grib, un tas ir labi.”

To, ka ziedu skaistums valdzina, pierādīja inkarnāta āboliņa skatītāju pūli. No facelijām, kas arī ir vizuāli skaistas, zied violetiem ziediem, gan nācies atteikties. Cilvēkus tas neinteresēja. “Esam šīs sēklas nolikuši malā, bet,

ja cena kāps un interese būs, tad lēksim atkal “vilcienā” un audzēsīm.”

Uz jautājumu, vai patlaban sēklkopībā jūtas droši, M. Flaksis uzreiz ar skaidru “jā” vai “nē” neatbild. Padomājis saka: “It kā visu zini, visu dari, bet vienmēr ir faktori, ko tu nevari ietekmēt, piemēram, laikapstākļi, vai arī pēkšņi var pievilt tehnika. Ietekmē arī ģeopolitika un citas lietas. Es jūtos droši, bet visu laiku ir elpa pakausī, kas plānus var izjaukt. Tad ir jālavierē cauri.”

Mārtiņš atzīst, ka atslēgt prātu no darba lietām neizdodas. “Bet tā ir mana problēma! Jāfokusējas uz jebko citu, piemēram, skriešanu, ritenbraukšanu, kartingu, autosportu, – uz jebko, kas palīdz nedomāt par darbu. Ar izpletņiem esmu lēcis. Atslēgties palīdz nodarbe, kur ir adrenalīns.”



Ģirta Cersona foto

Patrīcija Krūmiņa ir pierādījusi, ka par mākslinieku var kļūt, arī neprotot akadēmiski zīmēt.

Marijas Saldināas foto no personīgā arhīva

PATRĪCIJA KRŪMIŅA

- Dzimusi 2002. gada 7. novembrī Rīgā.
- Beigusi pamatskolu Rīgas Teikas vidusskolā, absolvējusi Reklāmas dizaina programmu Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolā, tagad studē Latvijas Mākslas akadēmijas Vizualās mākslas nodaļā.
- Ieguvusi 3. vietu nacionālā jauno profesionāļu meistarības konkursa “Skills Latvia 2021” nominācijā “Grafikas dizains”.
- 2025. gadā saņēmusi mūzikas ierakstu gada balvu kategorijā “Labākais albuma dizains”.
- Vecāki – dizainers Ingus Krūmiņš un onkoloģe-ķīmijterapeite Eva Vecvagare.

ILZE ŠKIETNIECE

Radoša

Mūzikas ierakstu gada balvu par labāko albuma dizainu šogad ieguva **PATRĪCIJA KRŪMIŅA**. To viņa veidoja rokgrupai “DJ Krankenwagen”. Viņa ir mūsējā, no Bernātiem, un kopā ar vecākiem saimnieko kultūršķūnī “Pērles”.

Ar Patrīciju tiekamies Rīgā, Latvijas kafijas grauzdētavas “Kalve” kafējnicā netālu no Mākslas akadēmijas. Viņa tur studē – patlaban izstrādā trešā kursa noslēguma darbus. Kafējnicā ir jauniešu pārbļvēta, brīvu galdiņu, kas būtu nostāk no citu acīm un ausīm, nemaz nav tik viegli atrast. Tomēr mums izdodas.

AR PIRMO REIZI

To, ka saņems Latvijas mūzikas ierastu gada balvu “Zelta mikrofons 2025”, Patrīcija neesot gaidījusi. Domājusi, ka tā tiks kādam pieredzējušākam kolēģim, piemēram, Lotei Vilmai Vītiņai, kas veidojusi Reiņa Jaunā albuma “NEST” dizainu. “Citi arī domāja – pirmo reizi taisu, nevar būt, ka saņemšu balvu,” teic Patrīcija. Tāpēc, kad paziņoti uzvarētāji, bijusi satraukta, apmulsusi, bet, protams, arī priecīga.

Sadarbība ar grupu “DJ Krankenwagen” sākās pirms diviem gadiem. Tās uzstāšanos Patrīcija pirmo reizi dzirdēja mūzikas un mākslas festivālā “Laba daba”, kas notiek Cēsu pusē. “Man viņi ļoti iepatikās, un kā fane aizsūtīju viņiem četrus savus zīmējumus,” jaunā māksliniece stāsta. Mūziķiem darbi patika, piedāvāja kopā taisīt kreklus. Projekts izdevās. Pērn maijā Patrīcija grupu

uzaicināja uz savas pirmās personalizēšanas atklāšanu Bernātu kultūršķūnī “Pērles”. Tur tagad atrodas arī saņemtais “Zelta mikrofons”. Lai gan cereja, ka balva būs kā tramplins turpmākai darbībai, pagaidām tās dēļ neviens jauns pasūtījums nav radies. Toties turpinās sadarbība ar grupu “DJ Krankenwagen”. Patrīcija plāno veidot videoklipus dziesmām un dizainu jaunam albumam, kad tāds taps.

BĒRNĪBAS SAPNIS

Riskējot izklausīties ļoti veca, atzīstos, ka Patrīciju esmu jau redzējusi vecvecāku Ņinas un Visvalža Vecvagaru mājās “Sīpoli”, kad viņa vēl bija pusaudze. “Tā varētu būt,” māksliniece atrauc. Kaut pamatskolas laikā meitene dzīvoja un mācījās Rīgā, izglītību gribēja turpināt Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolā. To savulaik beidzis arī Patrīcijas tētis Ingus Krūmiņš, viņš ir dizainers. Mācīties Liepājas mākslas skolā bija meitenes bērnības sapnis.

Daļa ģimenes sākumā par to nebija sajusmā. Tētis izvēli saprata, bet mamma un vecmāmiņa gribēja, lai Patrīcija, tāpat kā viņas, strādā medicīnas jomā. Patrīcijas mamma Eva Vecvagare ir onkoloģe-ķīmijterapeite, bet vecmāmiņa Ņina Vecvagare – zobārste. “Bet, kad skolas laikā gāju mammu ēnot Ēnu dienā, aizmigu, kamēr viņai bija pieņemšana,” atceras Patrīcija. Viņa smaidot piebilst, ka tagad izdevies vecāku profesijas apvienot, jo “DJ Krankenwagen” tulkojumā no vācu valodas nozīmē “Neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīna”. Grupas dalībnieku skatuves tērpi līdzinās mediķu apģērbam, un reizēm ārsta halātu uzvelk arī Patrīcija.

Man patīk mācīties. Tās motivē kaut ko darīt. Ja pašai vajadzētu izlemt, gan jau beigās neko nedarītu.



Dizains, par kura izstrādi “DJ Krankenwagen” albumam “Lēnā palīdzība” Patrīcija saņēma “Zelta mikrofona” balvu.

Liepājā viņa studēja reklāmas dizainu. “Sākumā vēlējos tikt *multimedijās*, bet ļoti slikti zīmēju un gleznoju,” viņa stāsta. Beigās viss izvērtās labi, jo macības Reklāmas dizaina programmā deva iespēju stiprināt iemaņas grafiskajā dizainā. “Tad arī sāku

zīmēt savus tā saucamos ķēmus, ko šobrīd zīmēju gan grupai, gan pati ikdienā.”

Pērn kultūršķūnī “Pērles” atklātajai personālizstādei bija tieši tāds nosaukums – “Ķēms”. Jautāta, kādas bija atsauksmes, jaunā māksliniece atteic: “Labas!” Komentāros

Saņēmām aicinājumu, kurā bija teikts, ka jauno mākslinieču darbi uzrunājuši un arī Rainim bedre bijusi tuva tēma. “Mēs bijām šokā, jo tikko sākām, bet uzreiz tāda uzticība!”

pie vietējās televīzijas sižeta, kas stāstīja par notikumu, bija lasāmi salīdzinājumi ar Kristiāna Brektes darbiem. Brekte ir Mākslas akadēmijas Glezniecības katedras vadītājs. Tātad tas varētu būt kompliments, lai gan skaidrs, ka autori to tā nedomāja. “Par interneta komentāriem es pasmaidu. Īsta, pamatota kritika sāp, tomēr ir ļoti vērtīga – tā palīdz augt,” nopietni saka Patrīcija. Viņas stāsts noderejis arī kādai skolotājai, kas audzēkņiem viņu likusi par piemēru, cik tālu mākslā var tikt cilvēks, kas uzskata, ka neprot zīmēt, tomēr turpina to darīt.

PATĪK MĀCĪTIES

Tagad Patrīcija studē Latvijas Mākslas akadēmijā un līdz bakalaura grāda iegūšanai atlicis vēl viens gads. Pēc tam gribētu turpināt studijas maģistrantūrā vai arī stāties režisoros Latvijas Kultūras akadēmijā. “Man patīk mācīties. Tas motivē kaut ko darīt. Ja pašai vajadzētu izlemt, gan jau beigās neko nedarītu,” viņa spriež. Galvenais, ko ieguvusi līdz šim – attīstījusi radošo domāšanu. Sākumā studentiem katru dienu vajadzēja ģenerēt un skicēt idejas, ilustrējot kādu frāzi.

Dzirdot par ideju ģenerēšanu, uzreiz nāk prātā mākslīgais intelekts. Jautāju, vai nešķiet, ka tas apdraud radošo profesiju pārstāvjus. “Man gribas cerēt, ka neapdraud, ka tas ir un paliks tikai kā palīgriks,” saka Patrīcija. Pašai darbā ar to neesot pārāk lielas pieredzes. “Sākumā man bija nostāja, ka vispār negribu izmantot. Tagad palūdzu pārbaudīt tehniskas lietas, ko esmu izdarījusi, piemēram, 3D modeļus.”

Runājot par pasniedzējiem, kuri daudz devuši un ielikuši stiprus pamatus, Patrīcija min profesoru Ojāru Pētersonu. Viņš ir viens no tā dēvētās robežpārkāpēju paaudzes, kas pagājušā gadsimta 80. gados Latvijas mākslā ienesa jaunu, drosmīgu izteiksmes veidu un vēstījumus, teikts Nacionālā mākslas muzeja interneta vietnē.

“BEDRE” UN “CAURUMS”

Pagājušajā vasarā Patrīcija kopā ar kursabiedreni Mariju Slaidiņu izveidoja mākslinieču apvienību “Bedre”. “Sākām pavisam ačgārnī. Vēl nezinājām, ko darīsim, mums nebija nosaukuma, bet jau bijām izdomājušas, kā izskatīsimies – mums būs zili kombinējoni no “Depo”. Uztaisījām fotosesiju, bet joprojām nezinājām, ko darīsim,” stāsta Patrīcija. Tad secināja, ka atrodas *bedrē*. To pieņēma par apvienības nosaukumu, un tad beidzot radās arī idejas.

Pirmo apspēlēja bedres tēmu. Vasaras beigās nofilmeja video, izveidoja kontu sociālajā tīklā “Instagram”. Tad no Raina un Aspazijas vasarnīcas muzeja Jūrmalā saņēma aicinājumu, kurā bija teikts, ka jauno mākslinieču darbi uzrunājuši un arī Rainim bedre bijusi tuva tēma.



Marijas Slaidiņas foto no personīgā arhīva

Patrīcija kopā ar grupas “DJ Krankenwagen” dalībniekiem.

Biguze bimbaltīri kuģelī vizina

Kartupeļu novākšana ik rudeni gan pie maniemi vecākiem Nīcā, gan vīra ģimenē Otaņķos vienmēr beidzas ar milzu katlu, kurā pienā vārās kukuliši.

Vienā no versijām, visticamāk, vēl no pirmspadomju laikiem, tos sauc par

“boļševikiem un meņševikiem”, jo lielākie ir ar gaļu, bet mazākie bez gaļas. Man labāk garšo “meņševiki”, un zupu es leju labi daudz, pielieku vēl klāt krietni daudz sviesta. Un kā garšo!

Nākamajā rītā pāri palikušos, ja tādi tiešām ir, var apcept pannā. Šim kartupeļu ēdienam ir neskaitāmas variācijas kā nosaukumos, tā izpildījumā, tāds noteikti būs atrodamas ne tikai Nīcas, bet arī Bārtas un Rucavas pusē, jo ir daļa no šo kultūrtelpu kulinārā mantojuma.



PAZĪT UN NOVĒRTĒT

Ēdiena kultūras pētniece Astra Spalvēna skaidro: “Piederības nozīmē ēdiens ir identitāti veidojošs elements. Tas norāda gan uz piederību noteiktai grupai, gan uz to, ka mums pieder konkrēta tradīcija. Tieši piederības, īpašuma aspekts izraisa tik daudz kaislibu ap tradicionālo ēdienu. Ne velti par ģimenē iecienītiem ēdieniem mēdz teikt – “mana mamma to gatavo vislabāk” vai arī “mana vecmāmiņa gan prata taisīt istu...”. Īpašnieks vislabāk zina par savu īpašumu, turklāt no iepriekšējām paaudzēm mantoto tiecas aizsargāt un saglabāt.” Viņa uzsver, ka kulinārajam mantojumam ir priekšmetiskā daļa – trauki, interjera priekšmeti, receptu grāmatas –, kā arī nepriekšmetiskā daļa – rituāli un paražas, zināšanas un prasmes –, ko dēvē par nemateriālo kultūras mantojumu. Šī mantojuma saglabāšana un aizsardzība ir svarīga tieši tāpēc, ka tā bojaeja ar aci nav saredzama.



Tas ir vēl lielāks izaicinājums, ja apzināties, ka ēdienu gatavošanas tradīcija vispār ir globalizējusies, pat mazi bērni tagad pieprasa suši un vaiktās, kad viņiem piedāvā skābputru. Arī A. Spalvēna vērs uzmanību uz to, ka ēdāju galvenais uzdevums ir pazīt un novērtēt kulināro mantojumu, un to, kas no šī mantojuma mums šķiet svarīgs, saglabāt un aizsargāt. Tāpēc arī mēs palūkojamies uz mūsu novada trīs kultūrtelpām no kulinārā viedokļa.

Sīpā īpaši aizsargātiem Eiropas kontekstā ir arī tradicionālie latviešu ēdieni – sklandrausis, salināta rudzu maize, Jāņu siers, lielle pelēkie zirņi, Rucavas baltais sviests un Carnikavas nēģi. Ja palūkojamies uz kultūrtelpām, tad robežas nav striktas un to receptes un ēšanas paradumi arī tādi “staigājoši”.

Redz, tas Rucavas baltais sviests ir viens un vienīgais pareizais, bet versijas par to jau arī pašiem rucavniekiem ir dažādas. Un Bārtā to pašu sviestu kuļ atkal drusku citādi.

“Mēs bijām šokā, jo tikko sākām, bet uzreiz tāda uzticība!” Patrīcija atceras pirmās emocijas.

Atklāšanai gribēja sagatavot priekšnesumu. Sarunās ar “DJ Krankenwagen” dalībniekiem dzima ideja par jaunu grupu, kurā spēlētu arī Marija un Patrīcija, kas tikko bija sākusi apgūt basģitāras spēli. Grupai deva nosaukumu “Caurums”. “Tas ir “Bedres” bērns, kas vienmēr brauc līdzī uz pasākumiem.” Pēc atklāšanas bijušas vēl divas uzstāšanās. Mākslu Patrīcija uztver nopietnāk, bet mūzika ir vaļasprieks – “veids, kā priecāties kopā ar draugiem”.

CILVĒKI, DABA UN ATMIŅAS

Tālākā nākotnē Patrīcija gribētu strādāt reklāmas jomā un vienlaikus turpināt radīt mākslu. “Nauda ir svarīga izdzīvošanai, un es gribu dzīvot labi. Tomēr neesmu gatava darīt darbu tikai tāpēc, ka labi maksā,” viņa saka. Patrīcijas veikumu reklāmas jomā var vērtēt kultūršķūnī “Pērles”, kam viņa veidojusi vizuālo identitāti un gatavo plakātus, kas aicina uz pasākumiem.

“Pērles” atrodas Liepājas–Klaipēdas šosejas malā. Ēka ilgus gadus stāvēja tukša, līdz beidzot sagaidīja savus īstos saimniekus un atdzimšanu. “Kad tētis teica, ka šeit būs vieta kultūrai un restorānam, domāju: nu kā no šāda grausta kaut ko tādu var izveidot!” smaidot bilst meita. Lai sapnis kļūtu par īstenību, vajadzēja apmēram astoņus gadus, šajā laikā viņa pieauga.

Strādāt visai ģimenei kopā esot jauki, tomēr jāreķinās arī ar asākiem strīdiem. Sadarbojoties ar svešiem cilvēkiem, katrs tomēr cenšas noturēt komunikāciju striktās pieklājības robežās. “Mēs ar tēti esam tie, kas viens uz otru visvairāk kliez. Vienmēr izbīlaustāties, nevis noturam iebildumus pie sevis,” Patrīcija atzīst. Taču tas noved pie laba rezultāta.

Kaut šobrīd mācību un projektu dēļ vairāk jāuzturas Rīgā, viņa uz Bernātiem cenšas aizbraukt katru nedēļas nogali. “Māju sajūta man noteikti ir Bernātos. Gan pie vecmāmiņas, gan mūsu “Pērles”,” saka Patrīcija. Viņa spriež, ka to veido kopums – cilvēki, daba un bērības atmiņas. “Es arī savus Rīgas draugus velku uz Bernātiem un mēģinu pārliecināt, ka tur ir forši!” ☒

Foto no personīgā arhīva

Mākslinieču apvienība “Bedre”: Patrīcija Krūmiņa un Marija Slaidiņa.



Bārtas baltais sviests

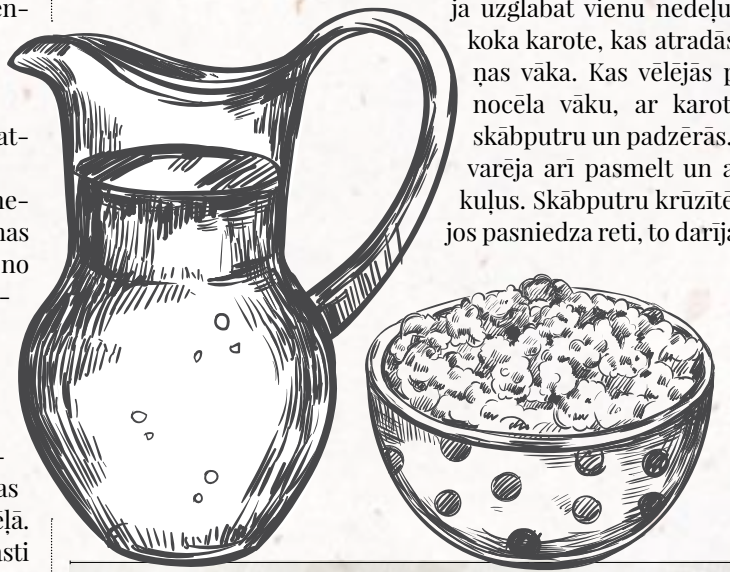
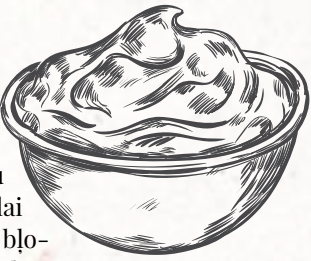
“Nokrejo pienu. Krējumu patur vienu, divas dienas, lai mazliet ieskābst, tad liek māla bļodā. Sakuļ parastā sviestā. Atdala paniņas, tās ielej atsevišķā traukā. Lielākā traukā ar gandrīz vārošu ūdeni liek bļodu ar sakulto sviestu un maisa, līdz sviests kļūst vijīgs, valgans, bet nešķīst vēl. Tad lej klāt pa zupas lejamam kausam paniņas, visu laiku nepārtraukti maisot. Var arī nedaudz rūgušpienu vai skābu krējumu iemaisīt. Maisa, kamēr sviests ņem klāt piedevas. Tad ceļ bļodu ar balto sviestu no lielās ūdens bļodas ārā. Beigu konsistencei jābūt tādai, lai, liekot uz šķīvja, sviests neizkļīst. Iemaīsa sāli, smalki sagrieztus sipollokus vai sipolus. Ēd ar vāritiem (vislabāk ar visu mizu) kartupeļiem,” recepti atklāj bārtnieces.

Bet Pētera Sprinča grāmatā “Nīca laikmetu griežos” aprakstīti tipiski nīcnieku ēšanas paradumi, ko izstāstījusi Maiga Ķaupele no “Dzervēniem”. “Ēdiens bija jāēd tad, kad uzlika uz galda, pieliekamajā kambarī vai pie produktu skapja ēst negāja. Biezputru pa šķīvjiem atsevišķi katram nelika, bet četri cilvēki to ēda no vienas bļodas. Biezputrai vidū bija tauki vai mērce. Pie biezputras katram ēdejam deva klāt vienu cūkgaļas šķēli. Kāpostu zupu vārīja vienu reizi nedēļā. Biezputru (no miltiem vai kartupeļiem) parasti vārīja sestdienās. Desas skaitījās gardums, tās deva ciemiņiem. Arī miltu pankūkas, kuras gatavoja no smalkajiem kviešu miltiem, bija ciemiņu ēdiens. Krējumu un olas mājās ēda reti, tos veda pārdot uz Liepājas tirgu vai arī no krējuma gatavoja sviestu,” viņa stāstījusi.

Gunta Klievēna Bārtā mani pirmā reiz uzcienāja ar “zaķu spirām”, kas ir rudzu miltu cepumiņi. Tādus cienastā dod arī Rucavā un Nīcā.

Spiras

Vajadzēs 1 kg rudzu miltu, 200 g sviesta, 0,5 kg cukura, sāli, piparus, ūdeni pēc sajūtas. “Sviestu vajag mīkstu, lai vieglāk micīt. Visu sajauc kopā, pa druskai pielej ūdeni un mica, kamēr mīkla nelip pie rokām. Izveltnē garas desiņas, ko pēc tam sagriež mazos gabaliņos. Cep, kamēr gaiši brūnas un smaržo visa māja,” stāsta Bārtas sievas.



Nīcas skābputra

“Nīca no seniem laikiem ir slavena ar savu skābputru. To gatavoja šādi: ņēma 1 spaini ūdens, ielēja vāramajā katlā. Kad ūdens sāka vārties, pielika 3 sauļas miežu putraimu un turpināja vārit vēl 10 minūtes. Tad katlu noņēma no uguns. Ar lielo karoti novārijumam pievienoja 2 litrus rūgušpiena. Tūlīt maisīt nevarēja, bija jāgaida, lai izveidojas kunkuļi. Vēl pievienoja 1 tējkaroti sāls. Apmaisīja pēc pusstundas. Atdzesēja. Skābputru lietoja ikdienā dzeršanai. Parasti skābputra atradās vēsākā vietā koka mucīnā ar vāku. To varēja uzglabāt vienu nedēļu. Bija lielā koka karote, kas atradās uz mucīņas vāka. Kas vēlējās padzerties, nocēla vāku, ar karoti pasmēla skābputru un padzērās. Ja gribēja, varēja arī pasmelt un apēst kunkuļus. Skābputru krūzītēs vai šķīvjos pasniedza reti, to darija, ja atnāca

Dzērieni

Kafiju gatavoja no sagrauzdētiem cigoriņiem, miežiem vai rudzu graudiem. Tō dzēra svētdienās, bet darba dienās – reti.

Dažas reizes nedēļā, parasti svētdienu vakaros, dzēra tēju, kas gatavota no kumelītēm, tītarenēm (pelašķiem), liepu ziediem, brūklenēm, upenēm, piparmētrām. Vermēļu tēju lietoja slimības gadījumos.

Skābputru dzēra katru vakaru. Tās bija galvenais padzēriens jebkurā laikā. Putru lika arī galdā: ielēja šķīvī, pielika klāt krējumu, sāli un ēda ar karotēm.

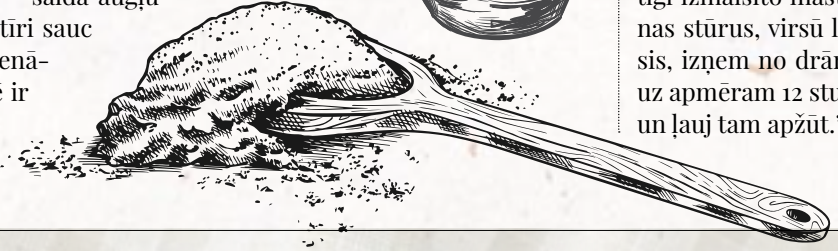
Alu brūvēja uz dažādiem godiem, Jāņiem, talkām un citām svinībām. Ar alu pacienāja ciemiņus. Ikdienā un svētdienās alu nelietoja. Šnabi dzēra tikai lielos gados, jo tas bija jāpērk par naudu. Parasti iztika ar alu.

Dzēra tikai pašu gatavotu alu, ko gatavoja no miežiem. Graudus vienu nakti izmērcēja akas ūdenī. Tad izbēra uz grīdas, lai dīgst, kamēr tiem izauga ap pāris centimetru gari asniņi. Tad graudus rīja uz krāsns žāvēja vai iebēra pannās

kāds svešāks ciemiņš. Bija arī citi skābputras izgatavošanas paņēmieni. Skopie saimnieki centās saimi pabarot ar lētāku ēdienu: 3 reizes nedēļā deva ēst kartupeļu biezputru ar zosti (mērci) un sviesta picīņu, piedzēra rūgušpienu. Biezāk savāritu mērci zieda uz maizes sviesta vietā. Bija zemnieku mājas, kurās ģimenes locekļi ēda atsevišķi no saimes ļaudīm – pušiem, meitām un ganiem,” pierakstos saglabāta M. Ķaupeles recepte.

Liepājas Valsts tehnikuma pasniedzējas Velta Čipa un Agrita Šulce apzināja no vietējām teicējām smeķīgu ēdienu receptes, kas raksturīgas mūsupusei, un grāmatā “Kulinārais mantojums. Lejaskurzeme” nu ir vērtīgs iedvesmas avots tiem, kas tradīcijas grib saglabāt vai mūsdienu latvisko virtuvi balstīt receptēs, kurās jau gadsimtiem ir mūsu DNS kods.

Recepšu pieraksti ir tieši un vietvārdiem piebārstīti, un ēdienu nosaukumi šaipusē vien jau izraisa prieku, nemaz nav jāēd. Palandrica ir vītīnāta cūkgaļa, biguze – saldā maizes zupa, kunkeline – salda augļu zupiņa, bet par tīri sauc biezputru. Slavenākā Rucavas pusē ir bimbaltīre.



Bimbaltīre

Bimbaltīri “Zvanītājos” māca vārit no 12 kartupeļiem, 300 g kūpinātas gaļas, sagrieztas mazos kubiņos, 250 ml saldā krējuma, saujas sakapātu dārza zaļumu, pieliekot sāli un piparus. Kartupeļus nomizo, novāri, nosūc (nokās), sagrūd (sastampā). Pannā sačurkstini gaļu, pārlej pāri kartupeļiem, izmaisi. Tad vēl pieliec krējumu un izmaisi, pieliec klāt sauju zaļumu un cel galdā.

Cietais siers

Saimniece Pārsla Kupše no “Prenslavu dzīrnāvām” grāmatā “Kulinārais mantojums. Lejaskurzeme” pamāca, kā cieto ķimeņu sieru siet. “Vājpienu saraudzē, nedaudz sakarsē, pēc tam liek marlē un notecina, lai veidojas biezpiena masa. Tai pievieno svaīgu vājpienu un atkal karsē, līdz izdalās sūkalas. Tā to dara vairākas reizes, lai masa nebūtu skāba.

Notecināto biezpiena masu liek vārošā ūdenī, kam pielikts sāls un ķimenes. Masu atdzesē, sulas nolej (nokāš). Lina drānā liek kārtīgi izmaisīto masu, vidū sasien pretējos drānas stūrus, virsū liek solgu. Kad siers atdzisis, izņem no drānas un liek stiprā sālsūdenī uz apmēram 12 stundām. Pēc tam sieru izņem un ļauj tam apžūt.”



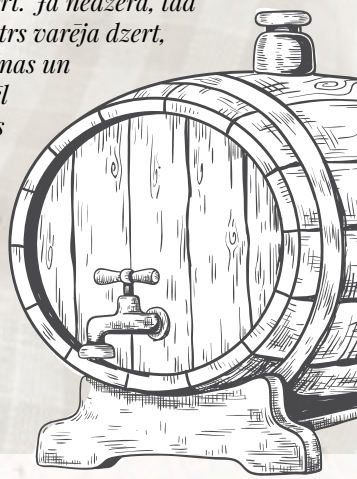
un pēc maizes cepšanas žāvēja maizes krāsni. Izžāvētos graudus rupji samala ar roku griežamās dzīrnāvās starp diviem dzīrnakmeņiem. Dabūja iesalu. Stovera (muca) apakšā ielika rudzu salmus, tīri nomazgātus akmeņus, iebēra iesalu, uzlēja virsū vārošu ūdeni. Pagaidīja, lai iesals sabriest, lai no graudiem izvelkas ekstrakts un pārējās alum nepieciešamās vielas. Pa stovera apakšdaļā esošo caurumu šķidrumu nofiltrēja no iesala. Tad pievienoja raugu un novietoja siltā vietā, lai rūgst. Kad intensīvā rūgšana bija beigusies, alu salēja ozolkoka enkuros (mucās). Pēc saliešanas enkurus neaiztaisīja, neliela rūgšana vēl turpinājās. Pēc rūgšanas izbeigšanās enkuram iegrieza krānu un novietoja to vēsā vietā. Pēc 2–3 nedēļām alus bija īsti nogatavojies. Dažreiz steidzamos gadījumos to lietoja agrāk. Par labu alu uzskatīja tādu, kas labi putoja. Arī izdiedzēts iesals dažreiz stāvēja rezervē, ja kāda pasākuma dēļ steidzami bija jāgatavo alus.

Godos un citos svētku gadījumos alus vai degvīna dzeršana notika divējādi. Viens veids bija tāds, ka katram, kas sēdēja pie galda, vienlaicīgi ar ēdamo bija nolikta arī glāze, kuru parasti piepildīja saimnieks, puisis vai kāds cits

cilvēks. Dzēra katrs no savas glāzes, visi reizē. Iedzeršanas starplaikos ēda, runāja, dziedāja, dancoja.

Otrs veids, kā piedāvāja iedzert alu vai degvīnu, bija tāds, ka dzērienus pienesa klāt. Šim gadījumam bija puisis, kas vienā rokā turēja alus kannu, otrā – šķīvī vai paplāti ar 2–4 glāzēm. Alus pienesējs pēc kārtas piegāja klāt svētku viesiem un vienlaicīgi piedāvāja iedzert. Ja nedzēra, tad paskubināja, pierunāja, lai iedzer. Katrs varēja dzert, cik vēlējās. Tad glāzes pielēja atkal pilnas un gāja pie citiem svētku viesiem, kuri vēl dzērienu nebija dabūjuši. Dažreiz alus puisī pavadīja meita, kas pasniedza uzkožamos – sieru, cepumus, gaļu vai ko citu.

Pirmo veidu vairāk piekopa, ja svētku viesu nebija daudz un tie visu laiku sēdēja pie galda. Otro veidu – ja cilvēki tūlīt pēc ēšanas gāja no galda prom uz dejošanu, gāja rotaļās, sasēdās mazās kompānijās.



Ievadā pieminētie kukuliši nav tāla rada lietuviešu cepeliniem, taču arī skandināvu tūristi šādu ēdienu, viesojoties Rucavas “Zvanitajos”, atpazinuši, neslēpjot, ka tas gan esot retums, jo kurš tad gribēs tik daudz kartupeļu rivēt. Bet, ja tik note rivēt, vēl var riezi uzcept, tas ir tāds kartupeļu pīrāgs ar cauraudzi. Bārtā to biežāk sauc par pezaku, retāk par riezi. “Sarīvē kartupeļus. Sagriež sipolus, kūpinātu gaļu (vislabāk cauraudzīti). Gaļu ar sipoliem var nedaudz apcept, bet var arī iemaisīt rivētajā kartupeļu masā bez cepšanas. Pievieno sāli, ja vajag. Visu samaisa, liek cepešpannā un cep cepeškrāsnī gatavu. Tad griež gabalos un ēd ar skābu krējumu,” bārtēnieces pamāca.

Rucavas kukuliši ar gaļas mērci

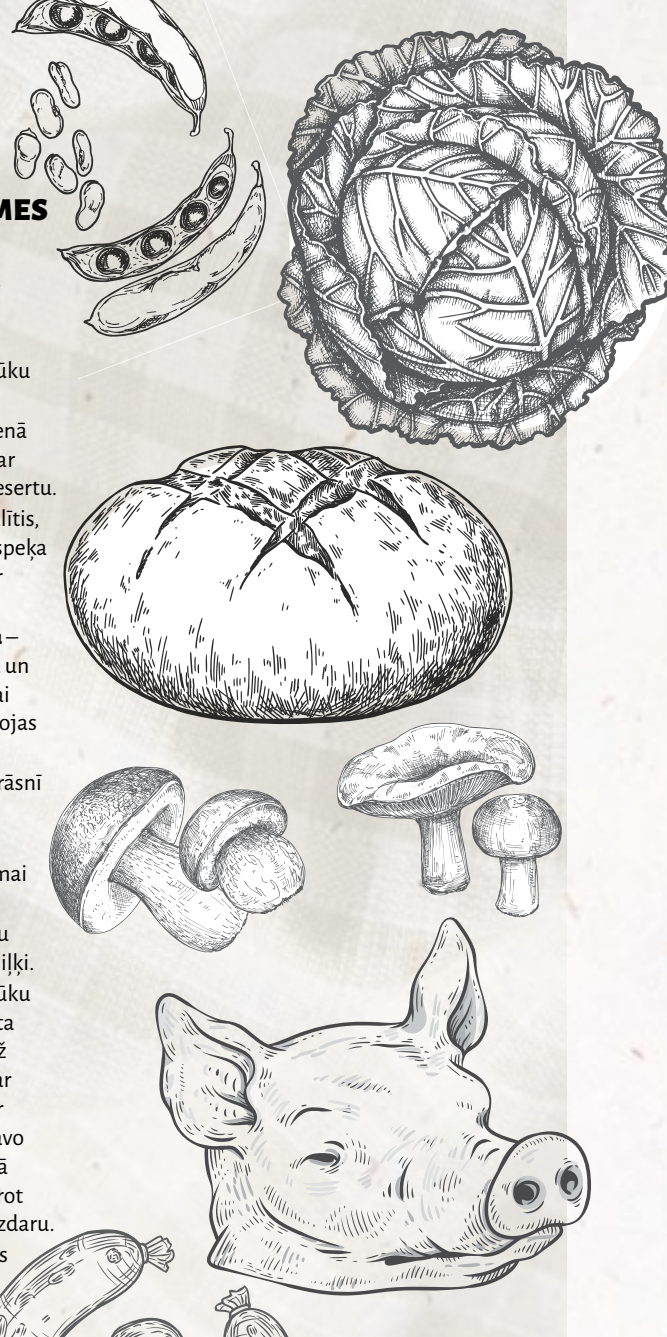
Kukuliši ir vārītas rivētu kartupeļu klimpas, ko pārlej ar čurkstīnāta cauraudža un krējuma mērci, vasarā vēl pārkaisa ar zaļumiem. Rucavā esot bijis visai ikdienišķs ēdiens, jo pagatavojams no tā, kas mājās atrodams, un sātiģs.

Vajadzēs 20 lielus nevārītus kartupeļus, 5 lielus vārītus kartupeļus, sauju kapātu dilļu un loku, 350 g kūpināta cauraudža, 200 ml salda krējuma, tikpat daudz skāba krējuma, sāli un piparus pēc garšas.

Žurnāliste Signe Šēnfelde pierakstījusi no rucavniecēm šādu recepti: “Nomizo un sarīvē vai samal gaļasmašīnā zaļos kartupeļus. Liec marlē un nospied lieko šķidrumu, taču to neizlej, bet ļauj, lai nostājas; stērķeli (kartupeļu

VĒL DAŽI LEJASKURZEMES ĒDIENI

- **Kopķēzis** – cūkgaļas galerts.
- **Pupu brandži** – ar pākstīm vārītas cūku pupas.
- **Drupenis** – rūgušpienā ieberzta rupjmaize ar cukuru, ko ēda kā desertu.
- **Pilīte** – maizes kukulītis, kas pildīts ar gaļas, speķa gabaliņiem, retāk ar kāpostiem.
- **Titā** vai **spiestā gaļa** – cūkgaļa, kas izvārīta un nolikta zem sloga vai ietīta drānā, lai veidojas griežams gabals.
- **Ņurdēti kāposti** – krāsni sautēti kāposti.
- **Žūre** – auzu ķīselis.
- **Sēņu bunduls** – ziemai sasālītas sēnes.
- **Pimsla** – rudzu miltu biezputra, ko ēd ar siļķi.
- **Iešņava** – iekšējos cūku taukus, kam noplēsta plēve, smalki sagriež vai samal, samaisa ar pipariem un sāli, var pielikt ķiploku. Gatavo masu liek noplēstajā plēvē un kūpina. Vārot zupu, izmanto kā aizdaru.
- **Kniblaki** – kūpinātas cūkgaļas desas ar ķīmenēm.



ciete pa rucavnieku modei) vajadzēs vēlāk. Vārītos kartupeļus sastampā. Liec tiem klāt sarīvētos, stērķeli, sāli, visu rūpīgi samaisi un samīci. Masai jābūt biežai. Ar rokām veido nelielus kukulišus. Uzvāri ūdeni, kam pievienots nedaudz sāls. Verdošā ūdenī uz 40 minūtēm liec vārīties kukulišus. Gatavs, kad kukuliši uzpeld un tad nogrimst. Gaļu sagriež mazos gabaliņos, sacep uz pannas, līdz tā viegli brūna, tad tajā iemaisi gan skābo, gan saldo krējumu, pasāli, sapiparo. Maisot karsē, līdz viss tumīgi savārās kopā.” ☒



- Gardi vietējo saimnieku gatavoti ēdieni
- Mājas koncerti, radošas aktivitātes un stāsti
- Autentiskums un viesmīlība, ko veikalā nenopirkt

Visa Dienvidkurzeme
četrās nedēļas nogalēs:

— 19. un 20. jūlijs
— 2. un 3. augusts
— 9. un 10. augusts
— 6. un 7. septembris

Lauku Ceļotājs
www.ceļotajs.lv

Latvijas
Investīciju un
attīstības aģentūra

Noskenē
un uzzini vairāk!



Plašāka informācija: www.dienvidkurzeme.travel

No opja vāģiem līdz savai garāžai

■ INTS GRASIS

Kāds jautās, kādus pilienus 33 gadus vecs (jauns) cilvēks lietojis, lai tik ļoti aizrautos ar retro automobiļiem, turklāt, sākot ar padomju laika *žiguliem* un *moskvičiem*. Ja viņam būtu vismaz 10 gadu vairāk, tad, saprotams, būtu piedzīvojis tos laikus, kad uz ielām tikai tādi *dampji* vien brauca.

Un smadzenēs varētu ieslēgties nostalgijas poga. Tāpēc, ciemojoties biedrības “Retro garāža” vadītāja **PĒTERA ZUDAVA** mājā Grobiņā un malkojot kafiju, tā arī jautāju: “Kaut kas man nelīmējas kopā – tu esi tajā vecumā, kad jaunības gados pavērās importa mantas aizkars. Kādi tur vairs *žiguli*?”

MEITENES NESAPRATĪS

“Man tehnika ir patikusi visu dzīvi, cik pats sevi apzināti atceros. Agrā jaunībā opim sēta bija pilna ar tehniku. Viņš bija zemnieks Saldus pusē. *Žiguli, pobežas, moskviči*. Tur, manuprāt, ir tās intereses saknes. Sākās pārmaiņu laiks, parādījās pirmās Eiropas mašīnas. Kad pabeidzu 9. klasi, šī interese tikai pastiprinājās. Kāpēc vecās mašīnas? Mani varbūt nostrādāja tas, ka es tolaik labu Rietumu mašīnu nevarēju atļauties, bet man gribējās saprast, ko nozīmē šie vecie, manis neizbaudītie auto. Tā sākās ceļš uz retro mašīnām.

Noliku tiesības, un mana pirmā mašīna bija *žigulis* – tā saucamā *kapēika* –, ko es nopirku no paziņas. Toreiz sāku strādāt pirmajā pamatdarbā un mašīnu izmaksāju pa daļām, kamēr atpirku. Kad bija 20 gadi, tad jau par visu varu vajadzēja *bembī* iekāpt, jo meitenes taču nesaprātis, ja *žiguli* aicināšu... Bija periods, kad retro mašīnas noliku malīnā, izdzīvoju *bembju* laikus. Tad atnāca 2015. gads, mēs ar sievu precējāmies, mums kāzās bija vecais, apaļais busiņš – hipiju auto “VW T1”. Pēc kāzām sievai teicu –

mums arī būs retro mašīna. Pagāja pāris nedēļas, un es atkal nopirku *žiguli*. To ilgi loloju, taisīju, braucu, izīrēju kāzām. Man visas mašīnas vienmēr bija unikālas – divkrāsainas, lai atšķiras, lai ir pamanāmas. Tā es dzīvojos ar tiem autiņiem, radās domubiedri,” īso ekskursu savā retro auto pasaulē izklāsta Pēteris.

AR TĒVU AUTO NEUZBŪVĒJA

“Mammai bija jau retas un unikālas mašīnas, piemēram, 240. “Volvo”, par ķieģeļiem saukāja, pirmais *golfinš*, “Ford Escort”, atceros, kā ar to braucu. Tēvam arī patika mašīnas, bet man bija nedaudz citāda bērnība 90. gados... Tēvs un māte aizgāja katrs savu ceļu. Tieši tad, kad man pusaudža gados visvairāk vajadzēja tēvu, man viņa nebija. Uzaugu ar mammu un māsu.

Ir ļoti žēl... Tēvs no dzīves aizgāja 2020. gadā. Mums bija attiecības, runājām, sazvaniņāmies. Vienmēr esmu gribējis ar viņu kopā uzbūvēt auto. Neizdevās... Bija reizes, kad vajadzēja padomu. Nebija, kam prasīt. Dzīves skolā orientēties palīdzēja opis.”

VECIM IR JĀBŪT HOBIJAM!

“Kādam vajag medīt, citam fotografēt, citam garāžu. Man, par laimi vai nelaimi, ir “izkrituši” autiņi! Nav jau tas lētākais prieks. Makšķerēt? Eju, patīk! Makšķere ir. Jā, tai ir jābūt mājās katram vīrietim. Kādreiz makšķerēšana bija intensīvāka, retro auto joma paņēma daudz laika. Jā, un nauda tur aiziet, bet tas viss tiek investēts. Citreiz pat smejojies saku, ka tas ir tāds melnais caurums, kurā tu grūd iekšā. Tas nekad naudas izteiksmē neatmaksāsies. Bet tas atmaksājas citādi – tās ir tavas atmiņas visam



Egona Zivert foto

Pēteris pie paša uzbūvētā 1978. gada izlaiduma sacīkšu *moskviča*, ar kuru piedalījās minirallijā.

mūžam, emocijas, ko gūsti. Tas ir visvērtīgākais, ko cilvēks var saņemt no dzīves. Pasēdi, atceries, padomā un secini, cik forši, ka es to darīju.

Ir cilvēki, kas ļoti grib kaut ko darīt, bet nedara, viņi nevar pārkāpt pāri tai barjerai, lai sāktu un sasniegtu savu mērķi. Manā gadījumā, nu, kamdēļ man, piemēram, ir vajadzīga rallija mašīna? Uzbūvēju! Tās ir sava veida ambīcijas, es nevienam citam negribu neko pierādīt, tas ir darbs ar sevi, lai pierādītu pats sev, ka to varu. Un izdzīvot to! Tas rallija *moskvičs* mani ir tik tālu aizvedis no tā brīža, kad es izdomāju to uztaisīt. Tas ir unikāls posms.”

RETRO AUTO PARĀDES

“Krāsoju ikdienā autiņus, servīsa strādāju ar automašīnu virsbūvēm. Tas ir mans naudas darbs. Vai esmu *motorgalva* vai *benzīngalva*, kura var ieliet dziļi motorā, izjaukt un salikt? Izjaukt mācētu, salikt būtu pagrūtāk, bet es varētu arī to.

Esmu izmācījies par automehāniķi Liepājas tehnikumā, bet izvēlējos tieši auto krāsošanu. Praksē negāju bremžu klučus mainīt, bet gan uz virsbūves darbiem. Man tas tik ļoti iepatīkās, ka pēc skolas beigšanas tajā jomā pastrādāju. Bet tad pasliktinājās veselība, iespējams, tas bija saistīts ar šī darba specifiku, putekļiem

un citām lietām. Sāku strādāt “CTB”, nostrādāju tur deviņus gadus, biju uzņēmuma saimniecības vadītājs, atbildēju par teritoriju, ēkām, par visu citu. Pirms trim gadiem aizgāju, tagad darbojos individuāli. Man tā garāža bija paralēli pamatdarbam kā hobijs. Darbā pienāca brīdis, kuru moderni sauc par izdegšanu. Bija par daudz. Nenormēts darbalaiks, kāds varēja piezvanīt jebkurā diennakts laikā... Bet uzņēmums man ir daudz devis, tā pieredze ļoti noder paša garāžas vadīšanā un biznesā.

Biedrībā “Retro garāža” organizējam pasākumus, tas ir mūsu zīmols un atpazīstamība, esam entuziastu grupa.



Egona Ziverta foto

Liepājā, “Kursas kvartālā”, Tīklu mājā, izveidota seno spēkratu ekspozīcija, kurā apskatāmi vairāk nekā 20 auto – ražoti no 60. gadiem līdz 80. gadu beigām. Tur sastopams arī dažs Pētera Zudava damps.

Liepājā ir draugi – retro auto cienītāji –, šogad Liepājā rīkojam lielo retro auto pasākumu. Zvejnieku alejā 17. maijā sabrauca retro auto, bija dažādas aktivitātes visu vecumu grupām – gan bērniem, gan vecāka gadagājuma cilvēkiem, gan ģimenēm ar bērniem. Pērn sākām Grobiņā, stadionā. Cilvēkiem patika. Domāju, ka katru gadu retro auto parādi varētu rīkot citā pilsētā. Tas ir tāds sapnis.”

STARP 70. UN 80. GADIEM

“Daudzi manis restaurētie auto ir aizlaisti tautās, un cilvēki ar tiem brauc, caur manām rokām pilnu atjaunošanu piedzīvojušas kādas sešas septiņas mašīnas.

Bija diezgan daudz vāgu, bet ir pārtirgoti, tagad esmu palicis pie diviem auto un vēl ir daži *mociši*. Vienubrīd man bija astoņi auto. Tas ir process. Tā ir viena no lietām, ar ko var papildus nopelnīt. Loģiski, ir jābūt aktīvam un jādarbojas. Teikšu godīgi, neesmu tik bagāts, lai daudz mašīnu varētu zem viena jumta turēt. Tāpēc ir citi entuziasti, kas ir iesaistījušies, kas Liepājā grib uztaisīt ekspozīciju, kur izvietot autiņus ar interesantākajām vēsturēm.



Ina Graša foto

Tagad Pētera Zudava rīcībā ir nule atjaunots 1975. gada “Mercedes W115”.

Man pamatā bijuši autiņi, sākot no pagājušā gadsimta 70. gadiem, pārsvarā tuos desmitgadē līdz astoņdesmitajiem. Man bija divi *žiguli*, *kapeiciņas*. Vienu uz Latvijas simtgadi iesāku taisīt, atdevu paziņam, viņš pabeidza un pa Liepāju vēl tagad braukā – ir tāds sarkanbaltsarkanā krāsā. Bet vispār no *žiguliem* tagad esmu izaudzis un pārgājis uz ārzemju mašīnām. Šobrīd man ir 1975. gada “Mercedes W115”. Vecais *mersītis* ir atjaunošanas procesā.”

SAPNIS NOZUST 60 SEKUNDĒS...

“Šogad man vēl brīvdienu nav bijis. Man ir jānopelna ģimenei, man ir jānopelna hobijs. Jā, agrāk bija vieglāk, zināju, cik algā saņemšu pamatdarbā un cik varēšu ieguldīt hobijs. Tagad esmu spiests strādāt, jo citādi pietrūks... Es nevaru izdomāt, piemēram, esmu priekšnieks, tagad nedēļu nestrādāšu. Maizīte iet garām.

Man ir divi sapņu auto, bet pagaidām neaizsniedzami. Ja jāizceļ viens īpaši, tad tas ir “Ford GT-500 Shelby”. Lai cilvēki varētu labāk atcerēties, bija tāda filma “Nozust 60 sekundēs”, tur tas bija. Šāds auto maksā pusmiljonu, var dabūt replikas par 200–300 tūkstošiem. Man pietiktu dzīvē ar to, ka es tajā varētu vismaz vienkārši iekāpt un apsēsties, būtu zosāda pa visu ķermeni. Man patīk arī “Porsche” 911. sērijas vecās turbo versijas. Tās arī ir dārgas. Vidusmēra cilvēks var atļauties 70. gadu *mersūs*, arī *žigulus*, *moskvičus*, bet es padomju mašīnas tik daudz esmu izdzīvojis, ka vairs pie tām negribu atgriezties. Tur jāieliek tāda nauda, kas tuvākajā laikā neatmaksāsies. Ar eiropiešiem ir labāk. Tādā veidā var augt un sasniegt nākamās mērķus.

Tāpēc *žigulus* pārdevu, par iegūto naudu nopirku *mersūs*. Ar draugu palīdzību, ar citiem entuziastiem cenšamies uzbūvēt, atjaunot, priecēt sevi un tad priecēt citus pārdodot.

Mersedess kā auto ir pasīvais ieņēmums, jo mašīnu varu izīrēt, tā var nopelnīt auto uzturēšanai. Agrāk izīrēju kāzām *žiguli*, mašīna nopelnīja degvielu, apdrošināšanu, apskati. Ja kādas trīs kāzas iekrīt pa vasaru, tad



Egona Ziverta foto

Pēteris Zudavs uzskata, ka otru nekad nekritizēs cilvēks, kas pats kaut ko ir izdarījis. Viņš tev uzsitīs uz pleca un teiks: “Malacis, turpini, tev izdosies!”

Man ir divi sapņu auto, bet pagaidām neaizsniedzami. Ja jāizceļ viens īpaši, tad tas ir “Ford GT-500 Shelby”.

mašīna dzīvo. Lielākie ieguldījumi vajadzīgi līdz tam.

Amerikāņu auto jau arī man patīk. Tādi ir paziņam tepat Grobiņā. Godīgi sakot, katrā tajā mašīnā ir savs šarms. Pieņemsim, kādam liekas, ka vecais “Saab” vai “Volkswagen” ir mēsls, bet izpratne katram sava. Amerikāņu auto ir dārgi un ēdelīgi, bet tie, kas var atļauties tādu nopirkt, droši vien arī var atļauties tajā liet degvielu un uzturēt.

Ikdienā braucu ar mūdienu “VW Passat”, nesūdzos. Mehāniķi parasti izvēlas autiņus, kuriem ir lētākas izmaksas. Nu, jā, rūsē, man nav laika pašam savu braucamo sakārtot. Jā,

pilnībā atbilst stāstam par kurpnieku ar caurajām kurpēm...

Bet tiklīdz sākas siltā sezona, velkam ārā vecos autiņus!”

VAJAG ATBALSTĪT CITAM CITU!

“Man nepatīk tas, ka liela daļa cilvēku ir neapmierināti, viņi kritizē, bet paši vēl neko nav paveikuši. Laikam jau bez viņiem arī nevar, laiks plūst un mainās. Ja tu dari savu lietu un vari darīt to, kas tev patīk, nav pat laika domāt par tādiem cilvēkiem. Šobrīd pasaulē ir tāds nestabils fons, cilvēki ir tramīgi, sabaidīti, labi, ka iestāties pavasaris, ļaudis smaidīgāki paliek. Tevi nekad nekritizēs cilvēks, kas pats kaut ko dara, viņš tev uzsitīs uz pleca un teiks: “Malacis, turpini, tev izdosies!” Mūsdienās tieši šī atbalsta sabiedrība pietrūkst.

Man cilvēkos patīk labsirdība. Ir tāda cilvēku kategorija, kas mazāk domā par sevi, drīzāk palīdzēs citiem. Man ir diezgan līdzīgi, dažkārt aizmirstu par sevi, atbalstot kādu citu.

Ukrainas tēma ir smags jautājums. Kad pa īstam aizdomāties, nāk prātā vismelnākās domas. Man pašam augdēls. Kaut pie mums nekas tāds nenotiktu! Es nevaru komentēt, man nav atbildes, kā to izbeigt, tur mirst mazi bērni...” ☒

Pazust mežā un medību klusumā

Dienvidkurzemes novadā ir gandrīz 50 medību kolektīvu.

Tie ir vairāki simti novadnieku, kas brīvprātīgi velta laiku mežu izzināšanai, dzīvnieku novērošanai un palīdzības sniegšanai, ja kāds zvērs uzdzīvojis zemnieku laukos. Taču dzīvnieka nomedīšana nemaz nav būtiskākā mednieku dzīvē, svarīgāk ir izkustēties svaigā gaisā, ieraudzīt ko neredzētu un būt daļai no kopienas.

VIENĀ ROKĀ BISE, OTRĀ – MAKŠĶERE

ROLANDS MIĶELSONS medī jau 16 gadus, gandrīz visus no tiem ir arī mednieku kluba “Durbe” vadītājs. Viņš atzīst, ka medības ir labs veids, kā uz brīdi pazust no pasaule notiekošā, kā iepazīt dabu un to, kas dzīvo vietējos mežos. Un kaut ko reāli nomedīt nemaz nav tas svarīgākais – vien pēdējā darbība garā sagatavošanās procesā.

“Mūsu kolektīvs nav liels. Aktīvie biedri esam kādi 28. Bet teikšu, ka diezgan mērķ-

tiecīgi esam arī nonākuši pie stipra kodola. Pirms gadiem astoņiem mūsu kolektīvā notika paaudžu maiņa. Vecākie mednieki pagāja drusciņ maliņā un deva iespēju jaunajiem sevi pierādīt. Interese jaunajiem ir. Tikko viens puisis izteica vēlēšanos kļūt par biedru. Līdz šim nācis pie mums par dzinēju, nu nokārtojis arī medību atļauju,” viņš pastāsta.

Pats medit sācis, jo jau kopš bērnības patīcis būt pie dabas. Vēl labāk, ja rokās bija kāda makšķere. Kā jau jaunam puisim pienākas,

vienmēr interesējuši arī ieroči. Pat tik ļoti, ka kādu laiku padarbojās Zemessardzē. Pats smeļ, ka medības ir izcils veids, kā apvienot to, kas ļoti patīk – ieročus un būšanu pie dabas.

“Tieši iespēja būt dabā arī ir tas, kas visvairāk piesaista. Tā ir fantastiska iespēja atslēgties no ikdienas steigas. Var vienkārši aizbraukt padarīt darbus, kas saistīti ar medībām. Nav jau tā, kā kādam varētu šķist, ka medības ir tikai šaušana. Lai līdz tai tiktu, ir jāiegulda milzīgs darbs, līdz ar to vairāk priecājos par iespēju būt svaigā gaisā, kustēties.” Īpaši patīkami ir, ja vakarā vienatnē var uzrāpties kādā kokā vai skatu tornī un ieklausīties mežā.



Gita Cersona foto

Sadzirdot kādu kustību, sirds sāk dauzīties ātrāk, jo parādās adrenalīns. “Uzreiz arī jādoma, jāsaprot, kas tas ir, kas tur varētu būt? Tas ir interesanti,” ar smaidu atzīst R. Miķelsons.

Kolektīva vadītājs atklāj, ar ko lepojas: “Esmu viens no tiem laimīgajiem medniekiem, kam ir paveicies nomedīt “Latvijas lielo piecinieku”. Tie ir pieci dižmedījumi: mežakuilis, aļņu bullis, briežu bullis, lūsis un vilks. Viņš ir viens no retajiem medniekiem, kas nomedījis visus šos zvērus.

Viņš uzsver, ka ir viens no tiem vīriem, kas skatās, ko medī. “Dzinējmedībās rudenī es redzēju, ka nāk jauns bullis. To, ka jauns, var redzēt pēc gaitas. Un stāv 100 metru attālumā. Kas tas ir? Būtu bijusi vērtīga trofeja, bet nemedīju. Lai vēl dzīvo!” Tās trofejas, kas izliktas paša medību stūrīti mājās, viņam ļoti īpašas – atceras kā katrs no zvēriem nomedīts un cik liels prieks par to bijis. “No vilka un lūša ir arī āda. Izbāzeņus gan netaisu. No aļņa ir ragi. Nav liels alnis, bet tik un tā, tas ir mans pirmais. Nesen tiku arī pie mazāka kuilēna, bet tam bija tik skaisti ilkņi, ka bija jāsaņem kā trofeja.”

Trofejas Rolands tur mājās, jo mednieku māja vēl nav tāda, kādu gribētos. No padomju laikiem kolektīvam bija palikusi veca ēka, taču tā atradās uz privātas zemes. “Nācās meklēt pašiem savu. Šobrīd esam nonākuši līdz tam, ka mums jau ir sava zeme, sava mednieku māja. Iegādājamies ēku, remontējam. Bet finansējums ir pašu biedru nauda, tāpēc viss nenotiek tik raiti. Tā arī veidojas tas kolektīvs, visu darām kopā,” vadītājs uzslavē savējos.



SVARĪGI SKOLOT SEKOTĀJUS

ILGONIS ŠEFLERS Vaiņodē un savā medību klubā “ieprecējies”. Nu mednieku sporta klubs “Vaiņode” ir viņa ikdienas jau vairākas desmitgades. Daudzus gadus arī bijis tā vadītājs. “Nupat, pagājušajā gadā, amatu atdevu jaunam puikam. Mednieki ir šī hobija fanātiķi, un es teiktu, ka tāds ir arī jaunais vadītājs. Kādreiz viņa tēvam teicu, ka puiku nelaidīšu vadīt kolektīvu, jo, ja pasaku, ka pirmdien jāvada medības, tad viņš jau sestdien mežā sež! Viņam ir liela atbildības sajūta, jaunajai paaudzei viss būs labi!” uzstāj pieredzējušais mednieks.

Ar medībām Ilgonis iepazinies bērnībā, jo opaps bija mednieks. Pēc tam ilgus gadus par tādu nodarbi nedomājis, līdz sievas brālēns palūdzis, lai aizved uz gaidi Embūtē. “Aizvedu un prasīju, kad jābrauc pakal. Viņš teica, kur tad es braukšu, lai pasēžu turpat. Pasēdēju. Pēc tam uzreiz arī sāku interesēties, kur te Vaiņodē ir tāda kopa. Un viss aizgāja! Par dzinēju sāku iet 1986. gadā. Pēc tam kļuva par mednieku.”

Medību klubs “Vaiņode” ir sens. Tā bijušais vadītājs norāda, ka šāda mednieku kopa pastāvējusi jau kopš 1948. gada. Pats un citi šodienas

mednieki apbrīno to, ka kādreiz klubam bijis pat savs mednieku koris un teātra trupa. “Pašlaik klubā biedri dažādi – jauni, veci, ir arī pāris dāmas,” stāsta I. Šeflers. Tas, ka jaunajiem ir interese, viņu priecē. Ar jauniem puikām pašiem gadiem bijis dažādi. Ir vecums, ko Ilgonis iesaucis par “meiteņu laiku”. Tajos gados jauniešu aktivitāte noplok, jo daudzi labāk izvēlas veidot ģimeni. “Bet, kad tur viss nostabilizējas, tad nāk atpakaļ! Un nu jau vairs nav puišēli, bet ir vērtāki vīri.”

Lielai daļai šī ir vienkārši atpūta, iespēja pabūt kopā, pēc medībām namiņā pasēdēt, pastrīdēties. Nedz Ilgonim, nedz jaunajam vadītājam nepatīk, ja kolektīvā sāk veidoties atsevišķas grupiņas – labāk, lai visi vienlīdz draudzīgi. Tāpēc bieži pēc medībām daļa labprāt kopīgi pasvin medību namiņā.

Šogad ieviesta arī jauna tradīcija. “Pie medību namiņa mums ir četri kluči, tā ir vieta, kur vēl pēdējo reizi atdodam godu nometītajiem dzīvniekiem. Mums ir tradīcija no rītiem kopīgi uzvilkt karogu mastā. Vienreiz pie notīm bija saruna, kurā uzzināju, ka viens no mūsu medniekiem kādreiz skolā mācījies spēlēt trompeti. Teicu viņam: “Nu, vecīt, tu iekriti!

Ilgonis Šeflers atzīst, ka vienmēr nometījis visādus niekus, taču pirms pāris gadiem beidzot izdevies trāpīt briedim ar lieliem ragiem. Par savu mīļāko trofeju saņēmis arī zelta medaļu.



Ģirta Gertsona foto



Tagad pūtisi ragu!” Viņš tad arī pūš katru reizi, kad pēc medībām nolaižam karogu,” smeļ vaiņodnieks. Vēl viena iemīļota tradīcija ir bebru mači, kad Vaiņodes mednieki dienā nometī pat ap 80 bebru.

Paša pirmais medījums gan bijusi mežacūka. “Savu pirmo medījumu atceros labi. Atceros, kā tā skrēja, kā es izšāvu. Toreiz jau vēl nekādas pieredzes nebija, tāpēc katru reizi, kad tā cūka pakustējās, es tik šāvu. Nevajadzēja jau, bet vai es tad to zināju? Vecie mednieki pēc tam tajā pašā vakarā mani paķēra. Bet tad vēl biju jauns puika un pirmo medījumu negribēju laist vaļā,” viņš atminas. Bez jautras pazobošanās kolektīvā nemaz nevarot.

Pēc pirmā medījuma bija daudzi citi, bet tos I. Šeflers nodēvē par štruntiņiem. Savu mīļāko trofeju ieguvis vien pirms pāris gadiem. Nometījis briedi ar tik lieliem un staltiem ragiem, ka ticis pat pie zelta medaļas izstādē. Bieži gan uz izstādēm neizdodas aizbraukt, jo pēc profesijas ir jūrnieks.

UZ MEDĪBĀM AR SIEVU



Ģirta Gertsona foto

TOMU POŠKU un viņa sievu **KATI** vieno došanās mežā. Medībās arī abi ir kopā, tikai Katei ieroča vietā uz pleca parasti fotoaparāts. Nometīt ne vienmēr ir prioritāte, jo citreiz tā ir vienkārši iespēja kopā pavadīt laiku. Tāpēc iemīļojuši izklaidi meklēt briežu ragus – un kopīgi pārdzīvo, ja kādam lielākus izdevies atrast ceļmalā.

Abiem medniecība asinīs. Kate savas zināšanas mantojusi no vectēva, patēva un mammas brālā, bet Toms – no tēva. “No tēta viss arī sākās. Mežā ar viņu eju jau kopš sešu gadu vecuma, nu man tūlīt paliks 28. Man liekas, ka tolaik galvenais bija vienkārši vilkties *fāterim* līdz. Protams, kā bērns vairāk nīdēju, trokšņoju,” pasmej Toms.

T. Poškus ir arī oficiāls trofeju vērtētājs un meistars. Viņš pastāsta, ka sāka pavisam jauns, jo gribēja apstrādāt tēta trofejas. “Tieši trofejas, ragi mani piesaista, tāpēc arī kļuva par vērtētāju. Un katru reizi, kad apstrādāju trofejas, var uzzināt, ar ko ragi viens no otra atšķiras, ieraudzīt ko jaunu, piemēram,

Ja parasti ir kādi 10 standarta dzinēji, tad ģimeņu medībās ir ap 50. Visi, smuki rociņās sadėvušies, čāpo pa mežu.

Toms Poškus mežā labprāt dodas ne tikai ar tēvu, draugiem un citiem medniekiem, bet arī ar sievu Kati. Pati Kate gan atzīst, ka medīšanu atstāj Toma ziņā. Viņa kopā ar Latvijas dzinējsuni Fini labprātāk piestrādā par dzinēju.

galvaskausu, ragu traumas. Skaties un brīnies, kā tas zvērs ir izdzīvojis.”

Jaunais mednieks uzsver, ka viņam ir svarīgi, lai dzīvnieks netiktu vienkārši nomedīts, aprakts zemē vai galvaskauss iesviests šķūnī. Viņš grib redzēt cieņu pret medījumu, sajūst, ka medījumam bija kāda vērtība mednieka acīs. Paši savā ģimenē cieņu zvēriem izrāda divējādi – ar skaistām trofejām pie sienas un medību gaļas notiesāšanu. Vecāku pagalmā pat uzbūvēts cehs, kurā top medījumu konservi. “Toma tētis mūs visus iesaistījis arī tajā ģimenes padarīšanā,” smeļ Kate.

Sieva, uzlūkojot vīru, atzīst, ka medību apliecību nokārtoja, lai varētu doties kopā medībās. “Es aizraujos arī ar fotografēšanu. Ejot medībās, ir lielāka iespēja kaut ko redzēt. Ja Tomam labāk patīk tieši medīt, tad pati vairāk izbauda dzišanu. Ar šaušanu neaizraujos, bet viens buciņš man ir!” Kate pajoko, ka vīrs viņu pakert – tāpat otrreiz vairs netrāpītu.

Kate, pabakstot Tomu, smeļ, ka viņam vienmēr jābūt gatavam – ar sieviņu kopā var sanākt skaļākas medības, jo viņa pačikstot

nedaudz vairāk nekā citi kolēģi. “Ir forši, ka ar sievu ir kopīgs hobijs, ka katram nav tikai kaut kas savs. Bet, ja gribi klusumā pasēdēt, neņem līdzi sievu, jo viņa noteikti sāks čabināties. Citreiz aizmirst mājās cimds, cepuri – tad visu man atņem, un es salstu,” T. Poškus par to nebēdā un par piedzīvoto stāsta ar lielu smaidu. Tomēr gaidē divi acu pāri labāki par vienu, jo zvērus reizē var saskatīt vairākos virzienos.

Mīla tradīcija Vērgales kolektīvā abiem ir ģimeņu medības. Uz tām nāk arī tās sievas, kas ikdienā to nedara bieži. Pievienojas arī bērni. Toms gan uzsver, ka šajās medībās visi ir daudz uzmanīgāki, noteikumi stingrāki, jo galvenais ir kopābūšana, nevis kaut kā nomedīšana. Ģimeņu medības ir dzinējmedības, tāpēc dzišana arī gulstas uz līdznācēju pleciem. “Ja parasti ir kādi 10 standarta dzinēji, tad ģimeņu medībās ir ap 50. Visi, smuki rociņās sadevušies, čapo pa mežu. Pluss ir arī tas, ka tad bērniem var parādīt, kas ir medības un ka tas nav nekas briesmīgs,” pauž T. Poškus. ☒



Ģimenes foto

■ LIENE KUPIČA

Mazpilsētas dinozaurs ar skatu nākotnē

Šogad Aizputes metāla furnitūras rūpnīca (MFR) “Kurzemes atslēga” atzīmē 65 gadu jubileju. Tā ir viena no vecākajiem uzņēmumiem Dienvidkurzemes novadā. Kādam rūpnīca ir pazīstama vēl no padomju laikiem, citam jauns atklājums – lūk, ir tāds vietējais ražotājs, kura sortimentā iekļauti vairāk nekā 350 izstrādājumi no metāla, koka un plastmasas.

ATKAL AUGT

“Primāri gribam atkopties pēc visām krīzēm, kas piemeklēja arī mūsu uzņēmumu, tāpat kā daudzus citus. Grūtības skāra gan mūs katru individuāli, gan mūsu naudas mačiņus,” saka uzņēmuma valdes loceklis Jānis Kreicburgs. Šajā pavasarī aizsācies piektais gads, kopš Jānis ir uzņēmuma vadībā. “Tieši trāpījies atnākt tajā laikā, kad krīzes sekoja cita citai. Kovids, karš Ukrainā,” viņš skaidro. Visasāk uzņēmums izjutis enerģētisko krīzi, jo ražošana ir energoietilpīga. “Diezgan traks laiks ir aiz muguras. Daļa partneru nomainījās. Bija tādi, kas neizturēja. Meklējam jaunus noieta tirgus,” viņš raksturo aizvadītos gadus.

Jānis ir aizputnieks, taču ilgu gadu strādājis un dzīvojis Rīgā. Viņa vecvecāki rūpnīcā “Kurzeme” strādājuši gadu desmitiem. “Kad atnākot redzēju, ka “Kurzemes atslēga 1” jau vairākus gadus pēc kārtas strādā ar milzīgiem zaudējumiem, bija skaidrs, ka tās ir beigas. Bija jādama, ko darīt. Meklējam ceļus, kā saglabāt darba vietas, noturēt ražošana, noreķināties ar kreditoriem.



Egona Zivert foto

Pulkstenis pie rūpnīcas “Kurzemes atslēga” ieejas. Jānis Kreicburgs no skolas laikiem atceras, ka skolēni, kas nāca no ceļu būves rajona, ejot garām rūpnīcai, uz pulksteni vienmēr ritos skatījušies, lai saprastu – jāpieliek solis vai var iet lēnām. Kādu laiku pulkstenis bija pazudis, bet Jānis to atrada un secināja, ka samaitāties mehānisms. Oriģinālam līdzīgs mehānisms atrasts Šveicē. Jānis atzīst, ka viņa sirdslieta ir restaurācija. Un arī rūpnīcas vēstures godāšana.

UZZIŅAI

**Uzņēmuma
“Kurzemes atslēga”
galvenie darbības
virzieni:**

- logu un durvju
furnitūras ražošana;
- metālapstrāde;
- metālkalumu
izstrādājumi;
- kokapstrāde, tostarp
restaurācija.

Avots: kurzemesatslega.lv

Godā vietā rūpnīcas aizsācējas un sarkanās ķieģeļu ēkas uzbūvētājas Ģertrūdes Lindbergas foto.



Eksperimentālā iecirkņa atslēdznieks Andris Burbe rūpnīcā strādā jau vairāk nekā 60 gadus. Lielākā daļa ir ilggadējie darbinieki, turklāt daudziem šī ir vienīgā darbavieta.



Izkausētais metāls, nonākot metāllējēja Rolanda Raudiņa rokās, tūlīņ pārtaps detaļā.

“Nesen uzdūros kādam rakstam ar nosaukumu “Rūpnīcas jaunība”, publikācijai Liepājas rajona avīzītē (“Ļeņina Ceļš”) 1980. gada 24. jūnijā. Tur tam laikam raksturīgā manierē aprakstīta rūpnīcas vēsture un izaugsme. Domāju, ka šobrīd esam jaunā attīstības stadijā un rūpnīca atkal ir jauna. Ne tieši nozīmē, jo mēs ļoti cieņām savu vēsturi un visas inovācijas balstām zināšanās un pieredzē. Tā jaunība parādās izpausmēs, ka varam paši lemt, kā strādāt, ar kādiem klientiem strādāt, kādus produktus ražot. Man ļoti svarīgi šķiet tas, ka mums ir izvēles brīvība, kas, protams, nes līdzīgu milzu atbildību. Nepareizs lēmums var būt nāvējošs un vienā rāvienā aizslaucīt prom šo brīvību. To es skaidri apzinos. Esmu ļoti pateicīgs, ka mums ir komanda, kas pati pieņem lēmumus, tos nediktē nekāda mātes kompānija vai *roka no augšas*. Es ļoti lepojos ar saviem kolēģiem, kas krit un ceļas par rūpnīcu, ir gatavi darboties papildus, ja nepieciešams kāds risinājums, padoms, viedoklis, arī smags darbs. Es nevaru būt visu

laiku uz vietas un izstāvēt klāt katram procesam, tāpēc tā sajūta, ka varu palauties uz komandu, ir vienreizēja. Tas palīdz brīžos, kad izsīkst spēki, cīnoties ar problēmām, birokrātiju, stulbumu un nelietību. Viens var izdarīt daudz, lielu daļu sava brīvā laika ziedojot darbam, bet viens nevar visu. Nonākt līdz šībrīža situācijai nebija viegli, jo uzticība un koprades azarts tā uzreiz nerodas. Kad atnācu strādāt, tehniskais direktors man tieši tekstā tā arī pateica, ka tādi inovatori kā es te ir nākuši un gājuši, un tā bija taisnība. Tagad jūtu vislielāko atbalstu, un tas mani spēcina. Esmu pārliecināts, ka esam jauna ceļa sākumā un ka šis ceļš būs garš un saulains,” pauž J. Kreicburgs.

“Atceroties situāciju, kādā rūpnīca bija pirms krīzes, jāteic, ka tas ir liels brīnums, ka tā dzīvo! Tagad atkal augam, iepriekš divus gadus stāvējām uz vietas. Šī gada pirmie mēneši rāda, ka ejam uz augšu. Gandrīz jau bija piezadzies pesimisms, bet tagad dodamies uz priekšu ar piesardzīgu optimismu.



Egona Ziverta foto

VĒSTURE

• **1890. gadā** Ģertrūde Lindberga Aizputē nodibina kartonāžas fabriku (uzbūvē sarkano ķieģeļu ēku, ar kuru asociē uzņēmumu arī šodien). Sākumā tajā ražoja kārbiņas un etiķetes aptieku vajadzībām.

• **20. gs. 30. gados** fabrika darbojas dažādās nozarēs: dzirnavu, kartonāžas, zīmoga etiķešu, spiestuves, papīra preču, motora, atslēdzniecības, zāģētavas un krāsotavas.

• **1938. gadā** par fabrikas īpašnieci kļūst Latvijas Kredītbanka.

• **1943. gadā** fabrikas telpās ierīko vācu kara tehnikas un ieroču remonta darbnīcas.

• **1945. gadā** uz fabrikas bāzes izveido Aizputes rajona rūp kombinātu; produkcija – lauksaimniecības inventārs. Vēlāk atver arī mēbeļu ražošanas cehu.

• **1960. gadā** Aizputē sāk ražot atslēgas, no Rīgas uz Aizputi pārceļot metālizstrādājumu fabrikas “Kvēle” iecirkņus un izveidojot rūp kombinātu “Aizpute” ar specializāciju atslēgu un būvapkalmu ražošanā. Piecus gadus vēlāk “Kvēle” slēdz, bet rūp kombinātu pārdēvē par metāla furnitūras rūpnīcu “Kurzeme”.

• **2026. gadā** apritēs 30 gadi, kopš MFR “Kurzeme” no valsts nomas uzņēmuma privatizācijas ceļā kļuva par AS “Kurzemes atslēga 1”.

• **Pirms trim gadiem** pēc AS “Kurzemes atslēga 1” likvidācijas rūpnīcu iegādājās AS “Kurzemes atslēga”.



Man kā aizputniekam bija emocionāli grūti samierināties ar to, ka rūpnīcas pavisam drīz var vienkārši vairs nebūt, un jāsaka godīgi – tam bija ļoti tuvu. Ārējie apstākļi, pandēmija, materiālu cenu kāpums situāciju vēl tikai pasliktināja. 2020. gada aprīlī pandēmijas ietekmē realizācija “nogāzās” par 70 procentiem. Uzņēmuma struktūra bija sarežģīta un dārga. Bija divi varianti – vai nu kaut ko mainām, vai arī slēdzam ciet, kamēr nav izveidojušies milzīgi parādi. Divi gadi bija ļoti saspringti un sarežģīti, un arī tagad vēl neiet viegli. Vienmēr paturu prātā kāda pieredzējuša kolēģa atziņu, ka ražošanā no maza uztaisīt lielu ir viegli, bet otrādi – sarežģīti, un tā tas tiešām ir. Ļoti daudz kas šajos divos gados ir izdarīts, lai ražošanu, par spīti grūtajai situācijai, saglabātu un attīstītu. Tagad no starta punkta pamazām virzāties augšup. Nav viegli, bet esam ļoti pārliecināti, ka viss būs. Laiks ir mūsu pusē,” – tā laikrakstam “Kurzemes Vārds” Jānis stāstīja 2022. gadā.



Uzņēmumā strādā
daudzas daiļā dzimuma
pārštāves. Šeit slēdžu
montētājas Viktorija
Doniņa (priekšplānā)
un Anna Nagaiceva.



Vētras bija pamatīgas, bet mūsu vecais kuģis ir noturējies! Esam “dinozaurs” ar jaunuzņēmuma ambīcijām!” smaidot saka Jānis.

RAŽOJUMI AR VĀRDU

Uzņēmumā “Kurzemes atslēga” top rokturi, logu aizgriežņi, slēdzenes, slēdžu kārbas, viras jeb eņģes, atslēgas, metāla kalumi vārtiem, žogiem, balkoniem, kāpnēm, būvniecības un celtniecības stiprinājumi un vēl daudz kas cits – kopā ir vairāk nekā 350 dažādu produkcijas artikulu. Pats uzņēmums ražo arī minēto lietu detaļas un izstrādā dažādus tehniskos risinājumus. Jubilejas gadā ražošanā nonāks vairāki jauni izstrādājumi. Uz galda stāv nupat no štancēšanas ceha atnesta detaļa, ko pēc nedēļas sāks piegādāt jaunam klientam – tas ir žoga stiprinājuma elements jeb savilce, kam izskata dēļ dots nosaukums “Krabis”.

Uzsākta jauna veida gravitācijas viru ražošana, izgatavotas presformas jauna tipa durvju

rokturiem, kurus plānots ieviest ražošanā līdz gada beigām. Nesen sākuši izgatavot “vecās formas un krāsas” atslēgas – ar gareno galvu, zelta krāsā, kas daudziem cilvēkiem atsaucot atmiņā bērnību. “Esam atgriezušies pie saknēm. Maniem vienaudžiem un vecākiem ļaudīm, ieraugot jauno–vecu atslēgas sagatavi, sejā parādās silts smaids. Veikalu parstāvji, kurus ar jauno izstrādājumu jau iepazīstinājuši mūsu realizācijas daļas cilvēki, steidz to parādīt kolēģiem. Tādas atslēgas, iesietas striķīti, bija pakārtas kaklā teju katram,” bērnību atceras Jānis.

Arī slēdzenes un citi izstrādājumi nokristīti dažādos vārdos. Jau vēsturiski tā ir tradīcija – slēdzenēm dot sieviešu vārdus, piemēram, Lote, Ilga, Madona, Rita, Una, Agra, Olga, Arta, Valne. Nu radīti jauni slēdžu komplekti – “Kurzeme”, “Anna”, “Helēna”, “Ogle”, “Margarita”, “Una” un citi.

Rūpnīcā top arī karoģu kātu stiprinājumi, drēbju pakaramie, metāla ēveles. Paraugš, ko



Žoga stiprinājums “Krabis” un atslēgas, kas ar savu formu un krāsu daudziem atsauc atmiņā bērnību. “Krabis” varētu likt atcerēties kādas datorspēles pirmsākumus.

*Jādzīvo nevis tikai
ar to, kas agrāk bijām,
bet ar pārliecību –
mēs esam! Mēs varam!*

rāda Jānis, ir sarkanā krāsā. Viņš smeļot saka, ka rūpnīcas iekšējā slengā to nodevējuši par “Ferrari”. Šobrīd pieprasīta ir siltumnīcu furnitūra, ko izmanto siltumnīcu ražotāji Lietuvā, Igaunijā un Polijā.

“Ražojam visu, ko varat un nevarat iedomāties, arī komplektējošās detaļas citiem uzņēmumiem, sākot ar veļas furnitūru, elektroietaišu antenām, sveču adatām un beidzot ar detaļām mašīnbūvei, laivām un elektroizstrādājumiem,” rezumē Jānis. Rūpnīcā notiek arī detaļu krāsošana un elektrogalvaniskā apstrāde. Tuvākajā laikā plānots galvaniskajā iecirknī uzstādīt iekārtas cinka pārslu pārklājuma izstrādei.

Kur tālāk nonāk Aizputē izlietie, piegrieztie, izgrieztie ražojumi? Tiešā veidā uzņēmums eksportē vairāk nekā pusi no saražotā. Ceturtdaļu produkcijas pārdod tepat, Latvijā, bet atlikušie 25–30% tiek eksportēti, jau iebūvēti Latvijā ražotos izstrādājumos – logos, durvīs. Uzņēmums ļoti augstu vērtē ilggadējo sadarbību ar vietējiem logu ražotājiem.

Izejvielas – metālus, pārsvarā alumīniju un cinku, kā arī to sakausējumus – iegādājas Polijā, Vācijā un Zviedrijā. Tēraudu – Latvijā vai Zviedrijā. Tāpat kā ikvienam ražotājam, arī aizputniekiem ir prieks, kad produkcija, sapakota kastēs, tiek iekrauta transportlīdzeklīs prom vešanai. Pieredzējušie kolēģi mēdz jokot: “Kas te notiek, ka katru dienu ved ārā fūrēm vien, fūrēm vien..., pašiem vairs nekas nepaliek...”



Salabot, nevis izmest

Kāda uzticīga kliente atsūtījusi slēdzenes kārbu, kas rūpnīcā ražota 60. gados, un lūgusi, lai salabo, jo salūzusi atspere. Tāda izmēra kārbas rūpnīca neražo jau vismaz 50 gadus, bet izdevies sataisīt, un slēdzene var kalpot nākamās 50 gadus.

Uzņēmumā
“Kurzemes atslēga”
liela daļa iekārtu
ir no 20. gadsimta
60. gadiem, dažas
pat no 30. gadiem.
Vairākām štancēšanas
iecirkņā jaudīgajām
presēm mūžs ir tikpat
garš kā rūpnīcai.





Uzņēmuma
pašreizējā vadītāja
Jāņa Kreicburga rokās
vēl viena vēstures
liecība – restaurēta
plāksne ar kluba
“Kurzeme” nosaukumu.
Fonā – fotogrāfija ar
rūpnīcas pirmo vadītāju
Jāni Vilmani.

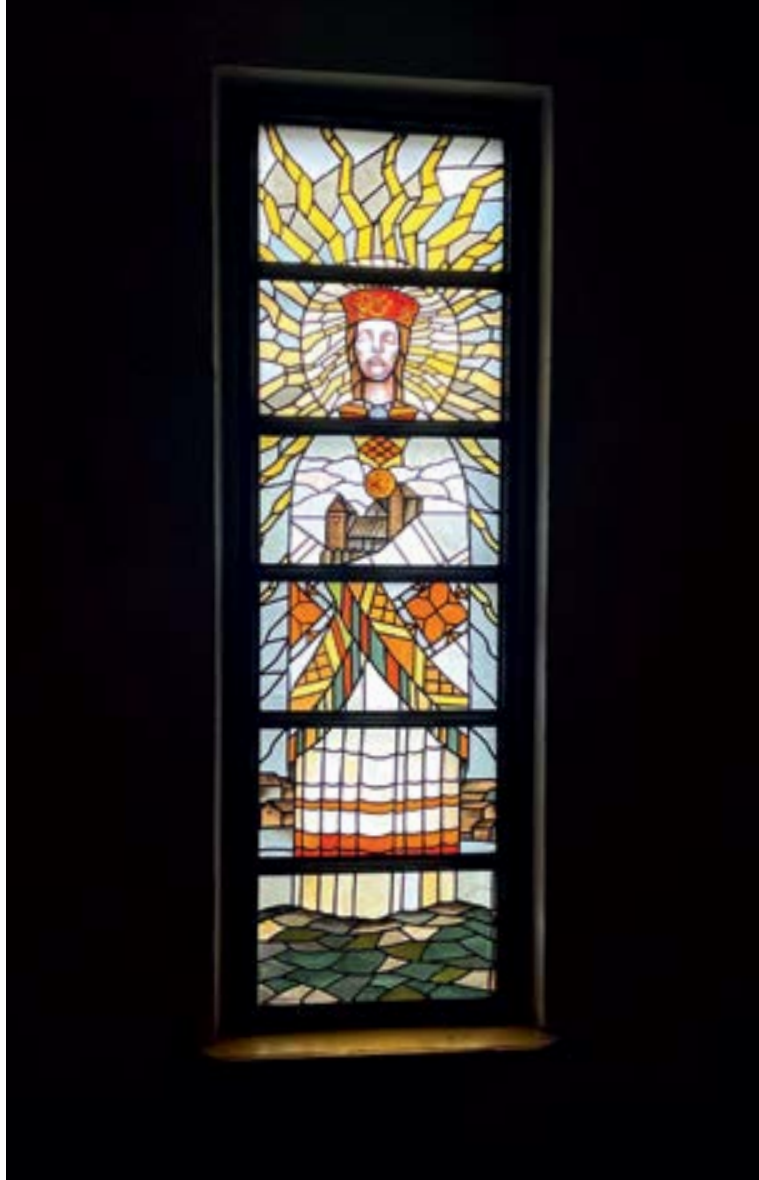
LEPOJAS AR VĒSTURI UN TRADĪCIJĀM

Ar milzīgu gandarījumu un lepnumu Jānis izrāda rūpnīcas teritoriju. Tā ir ļoti plaša. Pats apstaigājot teritoriju un cehus vienu vai pat divas reizes dienā. “Vienā piegājienā noēju kādus astoņus tūkstošus soļu,” viņš piebilst. Cehos rūc mašīnas, uzkrājoties kaudz gatavie izstrādājumi un detaļas. Jau citā cehā detaļas iet no rokas rokā un tiek savienotas. Tā top slēdzenes, kuru kvalitāte līdz ar to tiek pārbaudīta dažādās gatavības stadijās. Roku darbs šeit joprojām ir neatsverama vērtība. Tas garantē augstu kvalitāti, precizitāti. Uzņēmumā strādā 70 darbinieki, beidzamo gadu laikā stiprināta pārdošanas komanda. Kolektīvam ir savas tradīcijas, piemēram, ikviens iesaistās plašās teritorijas sakopšanā.

Uzņēmuma vadītāji un strādājošie lepojas, ka daudzas iekārtas un darbģaldi, pateicoties rūpīgai apkopei un savlaicīgam remontam, ir

izturējuši laika pārbaudi un darbojas joprojām. “Slēdzene ir tāda īpatnēja lieta – katrai valstij tirgū ir savas nianšes, atšķirības. Varbūt ar aci tās nav nolasāmas, tie var būt milimetri. Mums jāpielāgojas. Pieliekam mūsu izstrādājumiem tehniskās un vizuālās kvalitātes, lai būtu interesanti klientiem,” turpina Jānis. Tāpat jāseko līdz partneru attīstībai – ja uzņēmums vēlas augt, paplašināt tirgu, jāskatās, vai partneris spēj turēt līdzi, jo, lai palielinātu izlaides apjomu, jābūt izaugsmei.

Jānis uzsver, ka patiesi lepojas ar ražotnes vēsturi. “Ja skatītos tikai no biznesa perspektīvas, iespējams, rūpnīca sen būtu aizklapēta ciet. Bet mums ir, ar ko lepoties. Mēs ceļam ārā savu vēsturi, jo bez tās nebūtu šodienas. Mēs uzņēmumu skatāmies citādi. Strādājam tajos pašos tirgos, kur agrāk – pamatā tās ir Baltijas valstis, Vācija, Skandināvija. Taču veltām uzmanību arī Kaukāza un Vidusāzijas tirgiem – Uzbekistānai, Kazahstānai, Azerbaidžānai. Mūsu darbība ir sasaistīta ar celtnie-



Rūpnīcas kluba “Kurzeme” interjers iekļauts Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības sarakstā. Plašajā zālē trenējas un arī sacensības rīko vietējais sporta deju klubs “Sabīne”. Šeit tiek rīkoti dažādi pasākumi un mākslinieku rezidences.



cības nozari, bet daudzviet vecajā Eiropā būvniecības tempi pēc krīžu vētrām tikai tagad sāk atkopties,” stāsta Jānis.

IESAISTĀS UN ATBALSTA

“Bija laiks, kad cilvēki dzīvoja nostalgiskās atmiņās: kādreiz bija tā, bija šitā, skaisti bija! Taču jādzīvo nevis tikai ar to, kas agrāk bijām, bet ar pārliecību – mēs esam! Mēs varam!” viņš uzsver, vienlaikus paužot, ka vēlas, lai “Kurzemes atslēga” asociētos ar patriotisku vietējo

uzņēmumu, mazpilsētas dvēseli. ““Kurzemes atslēga” ir vienīgā no vecajiem uzņēmumiem, kas joprojām darbojas. Iesaistāties, kur varam, lai palīdzētu vietējiem – sportistiem, zemessargiem –, sadarbojamies ar tehnikumiem. Kluba “Kurzeme” interjeram piešķirts reģiona nozīmes kultūras pieminekļa statuss. Pricējamies, ka zāli treniņiem izmanto vietējā sporta deju kluba “Sabīne” dejotāji.”

Klubs pilnībā saglabājis savu oriģinālo pēckara modernisma fasāžu kompozīciju un būvapjomu, kas veidots 20. gs. 20.–30. gadu funkcionālisma formās. Objekta galvenā vērtība ir 2. stāvā esošo telpu dekoratīvā apdare, kas sniedz priekšstatu par vēlinā modernisma un agrīnā postmodernisma stilistiskajām izpausmēm sabiedrisko telpu interjerā Latvijā 20. gs. 80. gadu pirmajā pusē. Iekštelpu dekoratīvajai apdarei papildu vērtību piešķir tas, ka attiecīgā perioda interjeri ne tikai Kurzēmē, bet visā Latvijā saglabājušies maz. Pie izteiksmīgākajiem elementiem kultūras mantojuma saglabāšanas speciālisti min kāpņu telpā iekārto alumīnija plākšņu griestu dekoru un kāpņu telpas vitražu, garderobes bīdāmās durvis, vestibila apgaismes ķermeņus, bāra leti ar dekoratīvu metāla režģi un virs letes iekārtās lustras, kā arī lielas zāles un skatuves interjeru un aprikojumu, aizskatuves lustras. ☒

No Grobiņas līdz Groningenai

Grobiņniece **IEVA KESTERE** jau trešo gadu studē Nīderlandē. Ar vecāku atbalstu par labu studijām ārzemēs jau bija izlēmusi vidusskolā. Viņa Groningenas Universitātē bakalaura programmā studē starptautiskās attiecības starptautiskajās organizācijās. Latvijā Ieva neplāno atgriezties, līdz nebūs ieguvusi arī maģistra grādu. “Es esmu apmierināta ar savu izvēli un nenožēloju, ka aizbraucu mācīties uz ārzemēm,” saka jaunie.

JAU VIDUSSKOLĀ IZRAUDZĪTS CEĻŠ

“Es teiktu, ka vidusskolā jau bija tāda ideja. Es zināju cilvēkus, kas pēc vidusskolas aizbraukuši mācīties uz ārzemēm. Pamatskolā biju angļu valodas nometnē ārpus Latvijas, kur piedāvāja tādas kā atvērto durvju dienas studijām ārzemēs,” stāsta studente. Šo iespēju viņa izmantoja, un tas vēl vairāk esot iedrošinājis studēt ārpus Latvijas. “Vecāki mani arī iedrošināja to darīt, tāpēc beigās mēs nolēmām, ka tas ir tas ceļš, ko izvēlēšos,” viņa stāsta. Ieva iespēju studēt Latvijā nemaz neapsvēra – tikai gadījumā, ja ārzemju universitātēs netiktu uzņemta. Vēl bija ideja par studijām Dānijā, bet draudzene, kas tur studē, bija Ievai teikusi, ka universitāte “nogrīze” daudzas studiju programmas angļu valodā, tāpēc tur nebūtu lielas izvēles. Kā nākamā sekoja Nīderlande, kur Ieva pieteicās divās universitātēs.

Runājot par otru universitāti, Ieva stāsta, ka viņiem tur ir interesanta sistēma. Lai iestātos Groningenas Universitātē, bija jāraksta trīs esejas, bet otrajā universitātē bija jākārto neliels iestājekssāmens. Pēc tam universitāte katram studentam piešķir vietu sarakstā, un tad studenti “kustas pa šo sarakstu”, skaidro Ieva. “Piemēram, ja tu esi pašās beigās, tad tev ir jācer, ka pietiekami daudz cilvēku atteiksies un tev piedāvās vietu,” pauž grobiņniece. Viņai piedāvāja vietu abās universitātēs, bet, ja viena uni-

versitāte dod apstiprinājumu ātrāk nekā otra, tad tu piekriti vai nepiekriti. Ja nepiekriti, tad pēc tam tikt tur atpakaļ vairs nav iespējams – vieta tiek pazaudēta pavisam.

KONKURSS PAMATĪGS

Ievas studiju programmas ilgums ir trīs gadi, bet, tā kā šī programma skaitās grūta un intensīva, tad studiju ilgums var aizņemt četrus gadus. “Es salauzu celi, tā ka man noteikti būs tie četri gadi,” nosmej Ieva. Kāpēc izvēlējās šo nozari, skaidri vairs neatceras, bet stāsta, ka vidusskolā, runājot ar mammu un skolā pildot “karjeras testus”, izlēma, ka studēs starptautiskās attiecības. Vēl viens variants bijis sabiedriskās attiecības. Ieva izvēlējās Nīderlandi, jo tur universitātēs ir daudz studiju piedāvājumu angļu valodā, tādejādi ir lielas izvēles iespējas. Ar angļu valodu viņai problēmu nav, jo, lai iestātos universitātē, bija jāizpilda angļu valodas tests noteiktā līmenī.

Pieteikšanās notika mājaslapā. Tur varēja redzēt arī pieteikšanās progresu – kas jau ir iesniegts un kas vēl jāiesniedz. Viņas programmā gadā uzņem vien 300 studentu, bet studijām piesakās vismaz divas reizes vairāk. Tā ir diezgan liela konkurence, pauž Ieva. “Tā nav visās programmās – tā ir tikai manā. Jo labāki rezultāti tev ir, jo lielāka iespēja, ka tur tiksī. Svarīgi arī, kā uzrakstītas esejas un vēl angļu valodas tests, kas ir obligāta prasība,” skaidro studente. Iestāšanās esot

diezgan vienkārša, jo mājaslapā viss ir redzams – kas, kad un kur ir jāiesniedz. Tikai pašam jāseko līdzi.

Studiju maksa ir līdzīga kā Latvijas publiskajās universitātēs – aptuveni 2500 eiro, un budžeta vietu tur nav. Arī pārtikas cenas šobrīd ir kā pie mums. Tādejādi izmaksas Nīderlandē ir ļoti līdzīgas ar Latvijas izmaksām. Tikai dzīvesvietu ir ļoti grūti atrast. Ieva vēl pauž, ka iedzīvojoties kļūst vieglāk un paveras vairāk iespēju, un tad var atrast arī lētāku dzīvesvietu.

STUDIJU PIEREDZE, KAS MAINA DOMĀŠANU

Ieva ir apmierināta gan ar studijām ārzemēs, gan ar izvēlēto valsti un universitāti. Viņa stāsta, ka tur ir daudz citādāk nekā Latvijā. Arī universitātes dzīve ļoti atšķiras. “Es esmu apmierināta ar savu izvēli un nenožēloju, ka aizbraucu mācīties uz ārzemēm,” saka studente. Tomēr Nīderlandē ir grūti atrast labu un lētu dzīvesvietu. Grobiņniece stāsta, ka tas ir praktiski neiespējami. “Es zinu daudzus cilvēkus, kas atbraukuši un joprojām ir bez dzīvesvietas. Viņi, piemēram, pirmos mēnešus dzīvo viesnīcās vai “Airbnb” īslaicīgās īres dzīvesvietās. Tas noteikti ir jāņem vērā,” uzskata Ieva. Viņai ir paveicies – dzīvesvietu atrada laikus, bet ar dārgajām īres izmaksām ir jāreķinās. Ieva dzīvo dzīvoklī, kam ir ļoti laba lokācija. Pat universitātē brīdina – ja līdz augustam nav



Ieva (priekšā otrā no labās) ar vienu no studentu asociācijas komitejām.



Foto no personīgā arhīva



atrasta dzīvesvieta, labāk uz šejieni nebraukt. Viņa sāka meklēt jau maijā, bet meklēšana nenesa rezultātus. Tad viņa ar ģimeni devās uz Nīderlandi, lai meklētu dzīvesvietu uz vietas, un arī atrada. “Es katru dienu sēdēju “Facebook” grupās un atbildēju uz visiem sludinājumiem,” stāsta Ieva. Dzīvokli viņa irē kopā ar meiteni no Itālijas, un sadzīvo ļoti labi.

Savukārt kā plusu viņa min dzīvi ārpus universitātes – ir ļoti daudz pie-

dāvājumu. Var pieteikties komitejās. Ir arī dažādi pasākumi, piemēram, viņas pilsētā latviešu studentu organizācija rīko Ligo svētkus kopā ar Lietuvas un Lgaunijas studentu organizācijām.

Mājās sanāk braukt reti – varbūt tikai ziemas un vasaras brīvlaikā, jo katrā semestrī ir divi bloki un katrā blokā nedrīkst nokavēt vairāk par vienu semināru. “Protams, ik pa brīdīm blokā nedrīkst nokavēt vairāk par vienu semināru. “Protams, ik pa brīdīm blokā nedrīkst nokavēt vairāk par vienu semināru. “Protams, ik pa brīdīm blokā nedrīkst nokavēt vairāk par vienu semināru.”



Pikniks Ievas dārzā ar draugiem, kursabiedriem. Ieva baltajā džemperī ar kapuci.

Ieva (pirmā no kreisās) ar vēl vienu studentu asociācijas komiteju. Visas komitejas rīkotās ballītes ir ar tēmu, piemēram, Oktoberfest.

Ieva (tālākā no labās) ar kursabiedriem Grieķijā, Atēnās.

video zvanā. Es varu redzēt savu mammu, māsas, brāli, ģimeni video, tas palīdz,” pauž Ieva. Ja ļoti gribas mājās, var izplānot laiku un uz kādu nedēļu atbraukt.

Viņasprāt, atrast draugus tur ir ļoti viegli, jo visi ir vienādā situācijā – bez draugiem, un neviens nevienu nezina. “Cilvēki ir ļoti atvērti un jauki,” situāciju ieskicē Ieva. Vēl studentu asociācijā var pieteikties komitejās. Arī Ieva ir pieteikusies un stāsta, ka iespēju robežās cenšas būt aktīva arī

ārpus mācībām. Tagad gan tas esot grūtāk, jo nesen salauza celi. Asociācija rīko arī dažādas kursa ballītes un pasākumus – tad var iepazīties ar cilvēkiem no sava kursa.

TĀLĀK UZ AMSTERDAMU VAI HĀGU

Studijas esot diezgan sarežģītas. Ir jābūt vismaz 55% sekmības, lai nokārtotu eksāmenu. Arī pašam ir jādara ļoti daudz. “Tu aizē uz lekciju, un tur varbūt nolasa kaut ko no prezentācijas, bet pats darbs tev burtiski viss ir jādara pašam. Es teiktu, ka ir liela atbildība samenedzēt laiku,” stāsta studente. Atšķirība no vidusskolas Latvijā ir ļoti jūtama. Ja Latvijā bija katru dienu jāiet uz skolu un jāklausa, ko skolotāja māca, un varēja jebkurā brīdī pajautāt, ja kaut ko nesaprata, tad tagad nekā no tā nav. Ja kaut ko nesaproti, ir jāsūta e-pasts, uz kuru atbildi saņem tikai pēc trīs dienām. “Sākumā nesapratu, kā te strādā sistēma,” saka studente. Viņa stāsta, ka pirmais gads ir īpaši svarīgs – obligāti ir jāsakrāj 45 no 60 kredītpunktiem, lai tiktu uz nākamo mācību gadu.

“Es domāju, ka mācīšo maģistrantūrā. Nezinu, vai tieši Nīderlandē. Domāju, ka nepalikšu šajā pilsētā, bet varbūt došos uz Amsterdamu vai Hāgu, jo tur ir vairāk iespēju praksei,” stāsta Ieva. Viņa atzīst, ka pēc bakalaura studijām noteikti Latvijā neatgriezīsies, varbūt, tad kad pabeigs mācības pavisam. ☒

I LZE OZOLIŅA

Peldēt pret straumi

Aizputes picērijrestorāna “Giardino di Napoli” (“Neapoles dārzs”) saimniece Dite Frīdenberga sevi raksturo kā dzīves revolucionāri, kurai patīk peldēt pret straumi. Ja visi citi iet vienā virzienā, viņa dosies pretējā. “Tā ir mana dzīves pārlicība, un tāpēc arī man daudz kas izdodas,” saka ēstuves saimniece.

– Kā tas ir – atklāt picērijrestorānu mazpilsētā?

– Jāsaka godīgi – diezgan izaicinoši. Pēc Rīgas dzīves, pārceļoties uz laukiem, šķita, ka šeit kaut kas jāpasāk. Mēs bieži ceļojam uz Itāliju, un mums ļoti tuva ir itāļu virtuve. Tad nu sapratām, ka kaut kas pašiem “jācep gaisā”. Uzņēmumam jau ir seši gadi, bet picērijrestorānam pieci ar pusi.

– Kā šie gadi pagājuši?

– Diezgan raibi, kā jau mazpilsētā – pa kalniem un lejām. Vasarā mums ir ļoti liels klie-

tu pieplūdums, jo tad tiešām ir daudz tūristu, un apmeklētāji ir no rīta līdz vakaram. Ziemā, protams, klusāk. Vietējie picērijrestorānā arī iegriežas, taču vien maza daļa. Pārsvārā mūsu viesi ir tūristi un caurbraucēji. Ja viņi nevēlas mājas kotletes, sautētus kāpostus vai soļanku, bet vēlas kaut ko atšķirīgu, tad viņi nāk pie mums.

– Vai ir arī tādi ēdāji, kas speciāli brauc uz “Neapoles dārzu”?

– Jā! Man ļoti patīk, ka šie cilvēki, pienākot pie bāra, ar lepnumu saka: “Mēs uz šejieni braucām

Gitta Cersona foto



Dite Frīdenberga vairāk nekā 20 gadus nodzīvojusi Rīgā, kopā ar ģimeni apceļojusi teju visu pasauli, taču māju sajūtu viņa radusi savā dzimtajā Aizputes pusē.

speciāli! Ceļojot pa šo pusi – Pāvilostu, Jūrkalni, Liepāju –, maršrutu veidojam, lai būtu iekļauts šis pieturas punkts, jo te noteikti ir jāpaēd.” To no cilvēkiem sadzirdam aizvien biežāk.

Ar reklāmas mārketingu neaizraujamies, jo visam pretim jābūt segumam. Neredzam iespēju atpelnīt reklāmas tēriņus, tāpēc es gribētu teikt, ka informācija par mums tiek nodota no mutes mutē. Un tā ir vislabākā reklāma.

“Neapoles dārzs” iesākumā netika veidots kā biznesa projekts. Daļēji to veidojām paši sev, lai mums pēc dzīves Rīgā šeit būtu vieta, kur izdzert vīna glāzi un paēst, bet, ja šāda vieta nepieciešama un patīk vēl kādam, tad par to ļoti priecājamies. Protams, restorānam sevi ir jāatpelnā – darbaspēka izmaksas, nodokļi utt. Katrā gadījumā tam visam apakšā nav kaut kāda smalka biznesa plāna. Darām to no sirds!

– Kāpēc no galvaspilsētas nolēmat pārcelties uz Aizputi?

– Šī ir mana dzimtā puse. Savulaik dzīve mani aizveda uz galvaspilsētu. Tur apprecējos ar Rīgas švitu (*smejas*), kuru nu pēc vairāk nekā 20 gadiem atvilku uz Aizputi.



Gitta Cersona foto

Picērijrestorāns mājvietu radis vēsturiska nama pirmajā stāvā, kam piebūvēta mājīga terase.

– Rīgas švīts dikti bija jāpierunā šādām pārmaiņām?

– Nevarētu teikt, ka ļoti ilgi man tas nācās, taču, jā, es pierunāju. Vairāk problēmu bija ar vecākajām meitām, jo viņas jau bija pieradušas pie Rīgas dzīves. Mums ir piecas meitas, abas jaunākās, var teikt, mūsu picērijā ir izaugušas. 20 gadus vecajai Loretai šī bija pirmā darbavietā. Viņa šeit sāka strādāt nepilnu 16 gadu vecumā un ir darījusi pilnīgi visu, sākot no grīdas mazgāšanas. Strādājusi gan par kasieri, gan pīcas cepēju.

Domāju, ka bērniem ir lieliska pieredze turpmākai dzīvei, kā vadīt paša uzņēmumu. Tas ir mans gandarījums – bērniem ar savu pieredzi parādīt, kā var strādāt.

Mūsu pastarīte ir nepilnus 11 gadus vecā Jasmīna, kura mācās tālmācībā. Dzīvojam 7 kilometrus no Aizputes, mēs sapratām, ka ziemā izbraukāt uz skolu ir diezgan sarežģīti.

DITE FRĪDENBERGA

- SIA “Take the Bake” valdes locekle.
- Kopā ar vīru Aivaru Strautiņu izveidojuši picērijrestorānu “Giardino di Napoli” Aizputē, kā arī privāto bērnudārzu “Lotte” Rīgā.
- Galvenā misija – būt mammai. Kuplajā ģimenē ir piecas meitas.
- Vaļasprieki: ēdiena gatavošana, ceļošana, sveču liešana, interjera priekšmetu darināšana, pastaigas.
- Spēka vieta – Indija.



Ģirta Cērsona foto



Ģirta Cērsona foto

**“Giardino di Napoli”
latviski nozīmē
“Neapoles dārzs”,
mums šeit bija
jārada dārza efekts
ar zaļumiem,” stāsta
picērijrestorāna
saimniece.**

Turklāt esam brīvās izglītības piekritēji. Tālmācībā mācījušās trīs jaunākās meitas. Līdz ar to esam brīvi un varam ceļot. Loreta ir mūsu otra jaunākā meita, bet Raelai ir 25 gadi. Viņa dzīvo Rīgā, strādā par grafisko dizaineri, taču, tiklīdz pienāk brīvdienas, tā ar draugiem brauc pie mums garšīgi paest un pastrādāt.

Abas vecākās meitas – 30 gadus vecā Krista un 37 gadus vecā Inese – dzīvo Anglijā. Jā, Anglijā mums ir arī mazbērni!

– Taču jūs joprojām darbojaties arī Rīgā?

– Jā, tur mums ir privātais bērnudārzs “Lot-te”, ko izveidojām pirms vairāk nekā 20 gadiem. Tā ir mūsu pamatnodarbošanās. Ar vīru Aivaru cenšamies darboties abās vietās.

– Tik atšķirīgas jomas!

– Tā ir. Kādreiz šajā ziņā apbrīnoju savu tēti Pēteri Frīdenbergu, kurš jau sen ir Aizputes uzņēmējs. Es viņam teicu: “Ko tu ņemies ar vienu, otru, trešo biznesu – normāli dari vienu!” Es tiešām nesapratu, kāpēc viņš raujas dažādās jomās – kokmateriāli, celtniecība utt. Taču tagad saprotu, kāpēc viņš to darīja, proti, kad vienam biznesam iet grūtāk, otrs var palīdzēt.

– Kad nolēmt atgriezties dzimtajā pusē, jau uzreiz zinājat, ka tas būs uz ilgu palikšanu?

– Pilnīgi noteikti! Jau jaunībā, kad iepazinos ar vīru, iekšēji zināju, ka visu mūžu nedzīvošu Rīgā. Tieši šī iemesla dēļ mēs Rīgā neiegādājāmies savu īpašumu, jo zinājām, ka kaut kad pārcelsimies uz tēta lauku mājām Kazdangas pagastā. Līdz ar to mājokļus Rīgā nomājām.

– Šķiet, jūs esat teju vai hiperaktīva – visu ko pagūstat.

– Tas varbūt ir maskējošs iespaids. Jā, es visu pagūstu, taču tas nav nācis viegli. Man jau ir 50 gadu, un es saprotu, ka, gadiem ejot, temps kļūst lēnāks. Es arī ļoti izvērtēju, vai tā

skriešana tiešām ir nepieciešama manai ģimenei un man pašai. Stipri apdomāju, ko un ar kādu jaudu darīt.

– *Feisbukā nesen esat publicējusi ierakstu: “Man vienkārši patik dzīvot! Un tā, ka man patīk!” Kā jums tas izdodas?*

– Protams, nav viegli atrast brīvo laiku un dzīvot tā, kā gribu, jo mūsu sociums piespiež darīt lietas, kas man ne vienmēr patīk vai nepatīk nemaz. Vai esmu mierā ar to? Tā gan es neteiktu. Taču es saņemos, izdaru, jo man tas padodas.

Kas attiecas uz restorānu, tad ēdiena gatavošana ir mana sirdslieta, un tāpēc es šai vietai vienmēr būšu ar sirdi klāt. Taču tas nebūtu iespējams bez mūsu fantastiskajiem kolēģiem. Kadru mainība picērijrestorānā, protams, ir bijusi, bet katrā ziņā tagad esam ļoti saliedēts kolektīvs, un viens otru pazīstam no pirkstu galiņiem līdz papēžiem. Tā ir visveiksmīgākā sadarbība. Es savus darbiniekus ļoti cieņu. Viņi man vienmēr būs pirmajā vietā. Ja ir strīds ar apmeklētāju, tad es reti kad aizstāvēšu klientu. Lai gan zinu teicienu, ka “klientam vienmēr taisnība”. Taču ne vienmēr tā ir, jo bieži vien viņš neredz mūsu sviedraino muguru un to, cik grūti vasarā strādāt pie krāsns +40 grādos. Ja esmu uz vietas un dzirdu, ka klients pauž sašutumu, jo 40 minūtes nevar sagaidīt picu, tad vienmēr iejaucos, uzsverot, ka mēs neesam bistro vai ātrās apkalpošanas restorāns. Ja cilvēku ir pilna terase, tad neapšaubāmi nākas pagaidīt.

– Sākotnēji picas cepāt kopā ar vīru?

– Joprojām to darām, arī izbraukumos. Pati vadu arī picas gatavošanas meistarklases. Ir lietas, kur jūtu, ka mans pieskāriens ir nepieciešams.

Mēs cepam Neapoles picas, ko sākumā paši iemīlojām. Neteiktu, ka, pirms man radās ideja par šīs vietas izveidi, es biju picas cienītāja. Absolūti ne! Romā un Milānā esmu mēģinājusi ēst picas, taču nevarētu teikt, ka man tas garšo. Taču tad, kad pirmo reizi nokļuvām Itālijas zābaka lejasdaļā, Neapolē, šķita, ka tur pica ir interesanta – tāda citādāka, ar uzpūstām maliņām. Kad to pirmoreiz pagāršoju, sapratu, kas ir īsta pica.

Domāju, ka lielākais vairums gan izvēlas romiešu stila picas, vienkārši nezinot, kas ir Neapoles pica. Taču tie, kas to pagāršo, saka – šī ir īstā pica!

– Tātad Neapoles picā iemīlējaties no pirmā kumosa?

– Pilnīgi noteikti! Kad pirmo reizi bijām Neapolē, jaunākajai meitai Jasmīnai, šķiet, bija trīs gadiņi, un viņa neēda picas. Apartamentos, kur palikām, īsti nebija, ko ēst, un vienīgais, ko tobrīd Jasmīnai varēju sarūpēt, bija pica, jo pretim bija maza, necila picērija. Viņa šo ēdienu pagāršoja un no tās dienas teica: “Mamma – picu, picu!” Nākamreiz, kad devāmies uz Neapoli, man bija doma, ka jāiemācās picas pašai cept, taču ideja par savu restorānu tobrīd vēl nedzima. Maizes cepšana man jau sen ir sirdslieta, un šķita, ka jāiemācās gatavot arī picu. Un kur citur to darīt, ja ne tās dzimtenē Neapolē. Tur ir picu skola ar visiem sertifikātiem, taču var apgūt vien pašus pamatus. Piere-dze un lielākās neveiksmes bijušas tikai darot.

– Reizēm novērots, ka cilvēki apēd tikai picas viduci, bet pufigo maliņu atstāj uz šķīvja. Kāpēc tā?

– Jā, diemžēl arī mēs tā darām, jo sākām vairāk domāt par savu veselību, tāpēc ēdam mazāk miltu (*smejas*). Viss labums, protams, ir

**Neapoles picā
Dite Frīdenberga
iemīlējusies no pirmā
kumosa, pēc tam
izlēmusi, ka jāiemācās
arī pašai to cept.**

picas iekšpusītē, bet tā maliņa ir visgaršīgākā. Cilvēki, kuri zina, kas ir laba manta, šķīvīti sajauc olīveļļu ar balzamico, kurā iemērc garoziņu un apēd. Tad, kad ieraugām, ka kāds maliņu atstāj neapēstu, mēs sakām: “O, šie ir mūsējie! Šie picu jau ir atēdušies. Viņi grib tikai to mīksto, sierīgo vidiņu, bet maizi neēd.” Šie ēdāji grib salātus vai pagāršot vēl ko citu, bet, ja apēd arī picas malas, tad vēders jau ir pilns.

– Izejvielas iepērkat Itālijā?

– Picas cepam īstā malkas krāsnī ar īstu Latvijas alkšņu malku, taču 98% izejvielu nāk no Itālijas. Arī picas mērcē, ko gatavojam paši, tiek izmantoti no Itālijas ievesti blanšēti tomāti bez miziņas. Iepriekš mēģināju mūsu siltumnīcas tomātus, kuriem nav ne vainas, tomēr tie ir skābāki un stiprāki. Tomātu nogatavošanās procesā mums trūkst saules. Tomāti, ko izmantojam mūsu picām, aug Neapoles pakājē. Tie ir saldi, bez jebkādam papildu sastāvdaļām.

– Vai jūsu restorānā ir ieklidis kāds itālis? Ja jā, kādas atsauksmes no viņa dzirdētas?

– Pie mums viesojušies vairāki itāļi, un interesanti bija tas, kaviens no viņiem paēdis atgriezās pie bāra un teica: “Nekur Itālijā mēs nesastapsim šādu vietu – tik tīru, kārtīgu un skaistu.”

Jā, šajā ziņā mūsu restorāns nav autentisks (*smejas*), bet man patīk skaistas lietas un skaista vide. Tā kā “Giardino di Napoli” latviski nozīmē “Neapoles dārzs”, mums šeit bija jārada dārza efekts ar zaļumiem.

Atgriežoties pie itāļiem, jāsaka, ka viņi gatavo ikdienišķi, neiespringstot – vienkārši dara savu darbu. Līdzīgi kā mēs cepam pīrākus vai sautējam kāpostus. Man radies iespaids, ka reizēm itāļi picas gatavo automātiski, bez īpašas rūpības. Itālis mums arī izteica komplimentu, ka mūsu picas ir ļoti labas un pat garšīgākas nekā viņa dzimtenē.

No saviem klientiem es arī mācos pateikt paldies, proti, ja man kādā vietā kaut kas patīk, tad es eju un to pasaku. Tas ir tik vērtīgi! Mums tas ir tik galvu paceļošī! Un nebūt ne visi latvieši ir kūtri – daļa noteikti neskopojas ar atzinību.

– Kas ir tā degviela, kas jūs dzen uz priekšu?

– Man ir interesanti kustēties. Varbūt tā ir daļēji trauma no jaunības gadiem, taču man ir pārliecība, ka, ja es neražoju elektrību, tad neesmu derīga. Tā nav pareiza un laba sajūta, bet tāda es esmu – kustīga.

– Tomēr, peldot pret straumi, gan jau nācies arī ne vienā vien atvarā iekrist.

– Protams, galvenokārt tā ir nodokļu sistēma mūsu valstī. Ja vēlos vairāk maksāt kolēģiem, novērtēt viņus, tad man kādā brīdī kāds smalki pieķeras pie kakla, sakot – nē, tā tev nebūs dzīvot! Diemžēl dažas ziemas mums bijušas ļoti bēdīgas, pat apsvērām domu ziemā vērt ciet. Taču kaut kādi augstāki spēki mūs tam iznesuši cauri, un atkal, peldot pret straumi, ņemot sev līdzī dažādas gudrības un mācoties no savām kļūdām, esam izpeldējuši. Tā ka nevaram sūdzēties.

– Esat veiksmīgi izpeldējuši kovida laikā.

– Mēs tieši kovida laikā sākām strādāt! Arī tas bija peldējums pret straumi. Daudzi ķēra pie deniņiem un teica: “Jūs neesat normāli!” Taču lieliski bija tas, ka mums bija terase, cilvēki iekšā nenāca, ēdienus viņi sagaidīja pie lodziņa. Katram individuāli tika pasniegta karbiņa tikai līdzņemšanai. Tā mēs iesākām un divus gadus nostrādājām. Tad, kad pienāca, šķiet, 2022. gada marts un mēs varējām sākt uzņemt cilvēkus iekštelpās, domājām: “Bāc! Kā tas tagad būs?” Līdz tam visas iekštelpas bija mūsu kolektīvam, un tas bija tik ļoti svētīgi, jo viens otru kārtīgi iepazīnām.

Protams, sākotnēji apmeklētāju nebija tik daudz, kā mēs būtu gribējuši, bet mums tas bija izaicinājumu pilns un foršs laiks.



Foto no D. Frīdenbergas personīgā arhīva

Dītes Frīdenbergas miera oāze ir Indija. “No indiešiem mēs varam pamācīties to, cik vienota ir visa tauta savā ticībā,” viņa saka.

– Vai Aizputē esat radusi māju sajūtu?

– Pilnīgi noteikti! Man ļoti patīk ceļot, bet, lai kur es arī būtu, māju sajūta ir šeit.

– Bieži ceļojat uz Indiju. Kāpēc?

– Šopavasār Indijā biju 9. reizi. Radi un ģimene jau saka: “Mammu, aizbrauc taču uz Vjetnamu!” Tomēr mani ļoti saista Indija. Tur es neredzu netīrību vai nabadzīgus cilvēkus. Jā, man ir līdzjūtība pret viņiem un arī ļoti liela cieņa. Indija ir mana spēka vieta, uz turieni lielākoties dodos viena pati, jo tas ir mans laiks, kad tur esmu. Tā man ir iespēja atgūties. Arī rudenī mērošu ceļu uz Indiju nelielā veselības braucienā. Uz citām valstīm gan dodamies visa ģimene kopā. Gan ar mašīnu, gan lidmašīnu esam apbraukājuši visu pasauli, bet Indija lai paliek tikai man!

No indiešiem mēs varam pamācīties to, cik vienota ir tauta savā ticībā. Lai gan es nepārstāvu hindu reliģiju, es viņus par šo lielo ticību cīnu. Bērni, ejot garām templim, noteikti vairākas reizes paklanās. Ja mūsu tauta būtu tik vienota ticībā valdībai vai kādiem augstākiem spēkiem, tad, domāju, mēs noteikti sasniegtu daudz vairāk.

– Tur jums nekas nav iegaršojies tik ļoti, lai šeit atvērtu indiešu restorānu?

– Indiešu ēdienus gatavoju mājās. Šeit



Foto no D. Frīdenbergas personīgā arhīva

tos neviens nesaprastu. Tas tiešām ir ļoti ass ēdiens. Man pašai gan garšo asi ēdieni.

– Par pavāri neesat mācījusies?

– Nē, mana galvenā izglītība ir būt mammai. Tas, protams, ne vienmēr izdodas, jo darboties biznesā bieži vien nozīmē atņemt laiku saviem bērniem. Taču būt mammai, manuprāt, ir mana lielākā misija.

Ar gatavošanu esmu saistīta tikai hobija līmenī, izejot dažādus kursus.

– Vai jums atliek laiks vēl kaut kam citam?

– Brīnumainā kārtā atliek. Man ir dažādi hobiji – gan gatavošana, gan dažādu interjera priekšmetu veidošana, proti, leju svecēs, no ģipsa darīnu trauciņus, kā arī neatstāju novārtā rūpes par sevi. Mēģinu jogot, mājās meditēt un vingrot. Man arī patīk doties pastaigā ar savu labradora šķirnes suni. Un, ja cilvēks dara, tad laiks tam atrodas.

Arī miegs man ir ļoti svarīgs – desmitos vakarā man jābūt gultā, bet sešos no rīta acis jau ir vaļā. Arī lauku mājas prasa rūpes.

Jaunākā meita Jasmīna pieteicās, kad man bija 40 gadi. Tas bija mūsu brīnums, kas arī lika noraut *roķeni* – darba temps bija krietni jāsamazina. Taču šis ir labākais veids, kā apstādināt to skreļienu, jo zinu, ka cilvēkus, kas darbojas biznesā, šajā vecumā apstādina dažādas slimī-

Tētis Aivars kopā ar meitām Jasminu (no kreisās), Loretu un Raelu.

bas un visādas citas likstas. Tāpēc domāju, ka šajā ziņā esmu dieva lutekle. Es ieklausos dažādās zīmēs – ja sāk veidoties pārslodze, tad zinu, ka man jāapstājas. Pretējā gadījumā var dabūt “ar bomi pa pieri”.

Aivars ir rāmāks, viņš ir tehnisks cilvēks, bet es esmu ideju ģeneratorē.

– Telpas, kurās darbojas picērijrestorāns, pirkāt vai tās nomājat?

– Kad dažas nedēļas bijām nodzīvojuši lauku idillē, ātri vien nāca skumjas, jo, kā jau teicu, prātoju, kur tad mēs to vīna glāzi izdzeršim? Tad kādā svētdienā kopā ar Aizputes draugiem staigājām pa Aizputes pakšiem un apskatījām īpašumus, kur tad mēs varētu to savu vietu veidot. Galvā jau biju uzbūrusi ainu, kādai tai ir jāizskatās. Faktiski sākām sapņot. Taču, ja sapņus izsaka skaļi, tie mēdz piepildīties. Taču todien likāmies mierā, jo neko piemērotu neatradām, līdz vienu vakaru Aivars, kurš brīvos brīžos mēdz pētīt sludinājumu vietni “Ss.lv”, ieraudzīja šo īpašumu – 18. gadsimta ēku, kur pirmsakumos darbojušās tirdzniecības vietas. Par ēkas daļu tika prasīta izpirkšanas maksa, kādu mēs Rīgā mēnesī maksājam par bērnu dārza telpu nomu. Es teicu: “Zvanām tūlīt!” Vakārā īpašnieku sazvānījām, bet viņš teica, ka ir viena *šaize* – jāatbild šovakar, jo līdzās esošais gaļas veikaliņš vēlas šo vietu nomāt. Braucām apskatīt. Telpas bija izremontētas – sienas apdarinātas ar plastmasas delīšiem utt. Ja gribētu tur ierīkot, piemēram, masāžas salonu, tad varētu to atvērt jau nākamajā dienā. Saprātām, ka telpas jāpērk, un drīz arī sākām tās remontēt. Tad arī uzzinājām, kādas vēsturiskas vērtības šīs telpas glabā. Ņemot sienas apmetuma biezo kārtu, atklājās senie laukakmeņi un ķieģeļi. Šī ēka ir kultūrvēsturisks piemineklis, un uz savu galvu neko nevarējām darīt – obligāti vajadzēja likt koka logus, koka durvis utt.

– Kurās dienās tad picērija ir visapmeklētākā?

– Pārsvārā piektdienu pievakarēs, sestdienās un svētdienās. Protams, arī pilsētas svētku laikā.

Runājot par cilvēkiem, kas kaut ko dara, īpaši mazpilsētās, es gribētu aicināt ikvienu – atrodiēt tos trīs eiro un ienāciet uz kafiju! Nebrauciet garām un nenoniecīniet šo vietu kā kartejo, kas cīnās par eksistenci. Tā jau arī ir – mēs cenšamies izdzīvot un bez līdzcilvēku atbalsta tas nebūtu iespējams. Bet tie trīs eiro mums varbūt nemaz nav tik nozīmīgi, cik cilvēku siltums. ☒

Mūsu stiprās meitenes

Dienvidkurzemes sportistu saime ir liela, un novadnieku pārstāvētie sporta veidi ir ļoti dažādi. Panākumus gūst gan individuālie sportisti, gan komandas, arī atbalstītāju un fanu pulciņi ir gana skaļi un pamanāmi, kas noteikti ir svarīgi arī atlētiem.

Bet paši sportisti un viņu sasniegtais iedvesmo pārējos neatmest ar roku sportam, sākt kustēties pašiem vai vismaz sekot līdzi savējo panākumiem dažāda mēroga sacensībās. Lai gan vairums sportistu ir vīrieši, mums netrūkst arī atraktīvu un talantīgu sieviešu, kas apliecinājušas, ka ir sava sporta veida izcilnieces.

Mūsu stiprās meitenes var mesties cīņā, sevi nesaudzējot, bet pēc tam uzvilkt balles kleitu un spoži mirdzēt kā dāmas. Viņas ir iedvesmas avots ne tikai citām sievietēm, bet arī vīriešiem, kas vēlas dzīvēt un sportāt kaut ko sasniegt. Viņas ir neapstādināmas laukumā kā futboliste Karlīna Mīksone, ko pērn par labāko Latvijā atzina arī Futbola federācija. Bez bailīgās kā auto sportiste Endija Ķervija,

kas, pat piedzīvojot avāriju, gatava atkal doties trasē. Izturētas kā Iveta Tīle, kas, mierīgi un pārliecinoši darbojoties šautuvē, liek sajūsmā noelsties ne vienam vien vecim. Mērķtiecīgas kā peldētāja Zane Embrekte, kas nekad nav nolaidusi rokas pat visnegaidītāko grūtību priekšā. Talantīgas kā vieglatlēte Elizabete Kociņa, kas atzīta par labāko 60 m skrējēju telpās Latvijā. Azartiskas kā novusiste Santa Samanta Kuzmina, kas turpina ģimenes tradīcijas izveletajā sporta veidā.

Te nosauktas tikai sešas no Dienvidkurzemes novada sportistēm, bet viņu ir daudz vairāk. Viņas apbur ar savu sievišķīgo šarmu, ar savu pārliecību un jaudu, un mums, pārējiem, atliek vien apbrīnot mūsu stiprās dāmas. 📧



Foto no Dienvidkurzemes novada arhīva

IVETA TĪLE
(sportings)



Edija Pālēna/LETA foto

KARLĪNA MIKSONE
(futbols)



Ģirts Gertsons foto

SANTA SAMANTA KUZMINA
(novuss)



Zanes Bīteres/LETA foto

ZANE EMBREKTE
(peldēšana)

ENDIJA ĶERVIJA
(autosports)



Edija Pālēna/LETA foto

ELIZABETE KOCIŅA
(vieglatlētika)

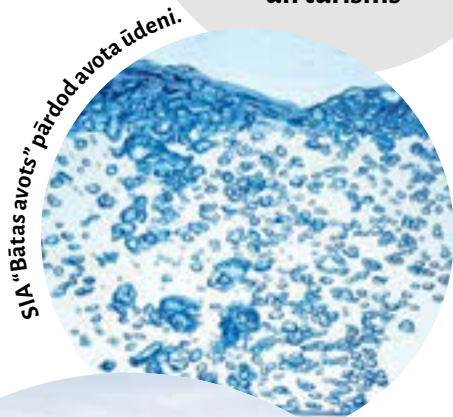
No pārtikas līdz metāla konstrukcijām

Dienvidkurzemes novada uzņēmēji ir aktīvi ļoti dažādās jomās, daudzi nodarbojas ar lauksaimniecību, piekrastē populāra ir zivsaimniecība, aizvien vairāk attīstās tūrisms, tāpat reģionā ir dažādi pārtikas uzņēmumi, aktīvi mājražotāji, arī būvniecības un apstrādes rūpniecības uzņēmumi. Šeit tikai daži no ražojumiem, ar ko vietējos un starptautiskos tirgos sevi piesaka Dienvidkurzemes uzņēmumi.

Gadā
novadā
tiek reģistrēti ap
100
jaunu
uzņēmumu



SIA "Diy Sound" un "Sound Of Eden" ražo skaņu iekārtas.



SIA "Bātas avots" pārdod avota ūdeni.



SIA "Kutland Plus" ir moduļu un koka karstas mājas ražotājs.



SIA "COMPAQPEAT" ir kūdras maisījumu ražotājs.



SIA "Skrampis" ražo ābolu sīdru.



SIA "Otaņķu dzirnavnieks" graudu produkti ir pazīstami visā Latvijā.

Uz 1000
iedzīvotājiem
ir apmēram
100
uzņēmumu



SIA "Tonus elast" ir viens no pazīstamākajiem medicīnas preču ražotājiem.

Galvenās
uzņēmējdarbības
nozares novadā
ir lauksaimniecība,
mežsaimniecība,
zivsaimniecība, apstrādes
rūpniecība, būvniecība
un tūrisms



SIA "Daiļrade koks" izgatavo mēbeles.

Kopējā
pievienotā
ekonomiskā vērtība
gadā ir 116,7 miljoni eiro
jeb aptuveni
3180 eiro uz vienu
iedzīvotāju

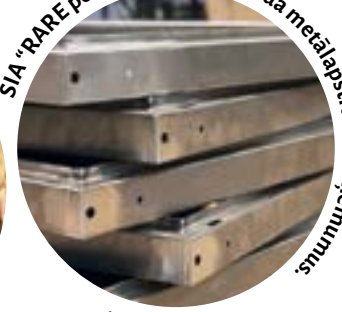
Lauksaimniecībā
nodarbināti ap
15%
no visiem strādājošajiem,
bet nozare rada novadam
26,5% no pievienotās
ekonomiskās
vērtības



SIA "Kurzemes gaļsaime" top daudzveidīga gaļas produkcija.



SIA "Maileks" nodarbojas ar kokapstrādi.



SIA "RARE power" pārstāv novada metālapstrādes uzņēmumu.



SIA "Latiron" top daudzveidīgi interjera priekšmeti no metāla.

LIELĀKIE UZŅĒMUMI DIENVIDKURZEMĒ 2024. GADĀ PĒC KOPĒJIEM NOMAKSĀTIEM NODOKĻIEM VALSTS KOPBUDŽETĀ

Nodokļi tūkstošos eiro

1	SIA "Kurzemes Gaļsaime"	5759.37
2	SIA "SCANTEST"	2847.61
3	SIA "RK Metāls"	2825.71
4	SIA "LIEPĀJAS RAS"	2799.8
5	SIA "OTAŅĶU DZIRNAVNIKS"	1496.91
6	SIA "Medzes components"	1294.48
7	SIA "TONUS ELAST"	1079.54
8	SIA "ŪSI"	884.68
9	SIA "GROBIŅAS KB"	675.18
10	SIA "DRIĀDA PRIM"	567.32
11	SIA "KINGS"	535.4
12	SIA "COMPAQPEAT"	527.82
13	SIA "RARE power"	511.93
14	A/S "Kurzemes atslēga"	480.89
15	SIA "GROBIŅAS SPMK"	441.88

PĒC DARBINIEKU SKAITA

Darbinieku skaits

1	SIA "Kurzemes Gaļsaime"	473
2	SIA "RK Metāls"	212
3	SIA "Medzes components"	154
4	SIA "TONUS ELAST"	139
5	SIA "COMPAQPEAT"	136
6	SIA "OTAŅĶU DZIRNAVNIKS"	132
7	SIA "SCANTEST"	116
8	SIA "GROBIŅAS KB"	91
9	SIA "GROBIŅAS SPMK"	89
10	SIA "DRIĀDA PRIM"	82
11	SIA "ŪSI"	69
12	A/S "Kurzemes atslēga"	68
13	SIA "Pansionāts Rokaži"	63
14	SIA "MAILEKS"	52
15	SIA "KINGS"	50

Avots: VID



Pūsēnkalns

Tieši tā, par kalnu, vietējie lepni sauc 37 metrus augsto Pūsēnu kāpu, kas ir arī Latvijas 2025. gada ģeovieta. Latvijas augstākā piejūras kāpa Nīcas pagastā ne velti izraisa interesi gan kā dabas vērtība, gan apskates objekts. Oktobra sākumā, kad pasaulē atzīmē Ģeodaudzveidības dienu, notiks īpaši Pūsēnkalnam veltīti pasākumi, taču tikmēr atklāj sev dažus faktus par kāpu!

1. Uzskata, ka kāpa izveidojusies no 1785. līdz 1835. gadam, kad zem smiltīm apraktas apmēram 80 mājas, tai skaitā "Pūsēni", kur dzīvoja mežsarga ģimene. Tā Pūsēnkalns ieguvis nosaukumu. Vēlāk zemnieki apjozuši kāpu ar žagaru sētu, aplājuši smilšu kaudzi ar ☐☐☐☐☐☐☐☐ no Liepājas un Papes ezeriem, aplikuši ar turpat savāktajiem jūras mēsliem un apstādījuši ar kokiem un krūmiem, lai smiltis nekustētos.

2. Ap 1970. gadu daļu Pūsēnkalna noraka un baltās smiltis izmantoja ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐ ražošanai tepat, Liepājā. Mēļo, ka smilšu ieguve notikusi diennaktīm, strādājot vairākās maiņās, un saražotie ķieģeļi izmantoti daudzos piecstāvu namos un citās padomju laika būvēs Liepājā un citviet. Darbi pārtraukti ap 1980. gadu, kad ražošanai piemērotie smilšu krājumi izsīka. Pēcāk karjera teritorijā, kas ir ap 8 ha liela, iestādītas priedītes, un nu jau daba lēnām ir atguvusi savas platības. Kāpa pirms tās daļējas norakšanas bijusi izometriskā, ar caurmēru aptuveni 350 metri. Pašreizējais nenoraktās daļas garums austrumu–rietumu virzienā ir aptuveni 260 metri, bet ziemeļu–dienvidu virzienā – aptuveni 280 metri.

3. Pūsēnkalns kopš 2001. gada ir valsts aizsardzībā kā ģeoloģisks un ģeomorfoloģisks dabas piemineklis. Kāpa ir arī bagāta ar ES aizsargājamiem biotopiem, šī ir ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐ klāta pelēkā kāpa, kur aug veci un dabiski borālie meži, apkārt ir mežainas jūrmalas kāpas.



4. Speciālisti uzsver, ka kāpas absolūtais augstums ir 37 m, bet relatīvais augstums – 31 m. Par to, vai Pūsēnkalns saglabās Latvijas augstākās piejūras kāpas statusu arī turpmāk, būs atbildīgi cilvēki. Lai kāpu nebojātu, ieteicams to apmeklēt, ejot tikai pa iekārtoto maršrutu. Lai nokļūtu Pūsēnu kāpas virsotnē, jāuzkāpj pa koka pakāpieniem 120 metru garumā. Kalna galā ir 32 m² liela skatu platforma un vairāki ☐☐☐☐☐☐.

No šī punkta paveras tuvējā apkaime, un skatiens var sasniegt aiz apmežotās piejūras kāpu joslas redzamo Baltijas jūru.



5. Pūsēnkalnam kaimiņos, Bernātu dabas parkā, atrodas arī Pāļu kalns, ☐☐☐☐☐☐ kalns, Lāvas kalns, Ceplinieku kalns un Mietraga kalns. Pūsēnu kāpa ietilpst Papes–Jūrmalciema–Bernātu kompleksajā kāpu grēdā, kurai ir divi posmi un pa vidu apmēram pusotru kilometru garš pārpūsto smilšu iecirknis, kas izveidojies pirms vairāk nekā 300 gadiem pēc mežu izciršanas un ugunsgrēka.

Pareizās atbildes: 1) Meždriem; 2) silīkātķieģeļu; 3) laistaugiem; 4) soliņi; 5) Ārals.

VISU VASARU SPORTĀ

MAIJS

Makšķerēšanas turnīrs Bārtas upē
Orientēšanās Durbē
Grobiņas pilsētas svētku nakts orientēšanās
DKN florbola turnīrs
"Vaiņodes kauss" ielu futbolā
Dienvidkurzemes čempionāts spiningošanā Durbē
Skrējiens "Kazdangas apli"

JŪNIJS

Dienvidkurzemes čempionāts pludņmakšķerēšanā
1. jūnijs Pārgājiens ģimenēm Kazdangā
7. jūnijs LDO Latvijas posms "Vērgales kauss 2025"
20. jūnijs 3x3 basketbola turnīrs Kazdangā
21., 22. jūnijs "Grand Prix Latvija 2025" Compak sportingā

JŪLIJS

12. jūlijs MIX pludmales volejbols, Durbes pilsētas svētki
Priekules čempionāts ielu basketbolā
Ikara nakts trase Priekulē
"Rudes kauss" futbolā Rudē:
12.–13. jūlijs (U8, U10)
19.–20. jūlijs (U9, U11)

AUGUSTS

16. augusts "Mazie, ņiprie"
21. augusts "DKN kauss" tenisā Pāvilostā
Veselības un kustību mēnesis Nīcā
"Zelta mopēds" Grobiņā
23. augusts "Priekules kauss" šautriņu mešanā 2025
23., 24. augusts "Grobiņas lielā balva 2025" Compak sportingā
"Vaiņode svin" – Vaiņodes/Embūtes pagastu sporta svētki

APRĪLIS–JŪNIJS

Vaiņodes virtuālais skrējiens

APRĪLIS–SEPTEMBRIS

Dienvidkurzemes novada MTB čempionāts velokrosā 2025

MAIJS–AUGUSTS

Priekules 5x5 minifutbola čempionāts 5 posmos
Makšķerēšanas sacensības pāriem 3 posmos

JŪNIJS–SEPTEMBRIS

"Nīcas karaļa kauss 2025" volejbolā



Vairāk informācijas: www.dienvidkurzemesports.lv
Facebook: @Dienvidkurzemessports un @Dienvidkurzemesnovadapasvaldiba
Pasākumos var notikt fotografēšana un/vai filmēšana.

A large bonfire at night, with a man standing next to it, holding a small object in his hand. The fire is bright orange and yellow, and the man is wearing a light-colored jacket and a dark scarf.

UGUNS NAKTS *sadziedāšanās* BERNĀTOS

30. AUGUSTS
PLKST. 19.00

Vairāk informācijas: www.dienvidkurzemesnovads.lv → Aktualitātes → Notikumu kalendārs
Facebook: @[Dienvidkurzemeskultura](#) un @[Dienvidkurzemesnovadapasvaldiba](#)
Pasākumā var notikt fotografēšana un/vai filmēšana.



DIENVIDKURZEMES
NOVADS